

BARIŞ HAREKÂTININ 50. YILINDA

ULUSLARARASI KIBRIS SEMPOZYUMU

27-29 HAZİRAN 2024

Necmettin Erbakan Üniversitesi
KONYA

ÖZET BİLDİRİ KİTABI
ABSTRACT BOOK

neupress.org

pressneu

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları: 312
BARIŞ HAREKÂTININ 50. YILINDA ULUSLARARASI KIBRIS
SEMPOZYUMU ÖZET BİLDİRİ KİTABI

Genel Yayın Yönetmeni/General Manager

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KALECİ

Tasarım/Design

Bünyamin BİÇER

E-ISBN

978-625-6703-90-2

Baskı/Printing

Necmettin Erbakan University Press (NEU PRESS)
Yaka Mah. Yeni Meram Cad. Kasım Halife Sok. B Blok
No: 11 Meram / KONYA / TÜRKİYE
0332 221 0 575 - www.neupress.org
Sertifika No/Certificate No: 48888

NEU PRESS, Konya/TÜRKİYE

Haziran 2024, vii + 130 sf., 21x29,37 cm

Kategori/Category

Sosyal Beşeri

Lisans Türü | OA License: CC BY 4.0
Erişim | Access: neupress.org
Copyright 2024

**This book is published under a CC BY license, which means that you can copy, redistribute, remix, transform, and build upon the content for any purpose, even commercially, as long as you give appropriate credit, provide a link to the license, indicate if changes were made, and do not impose additional terms or conditions on others that prohibit them from exercising the rights granted by that license, including any effective technological measures.*

BARIŞ HAREKÂTININ 50. YILINDA ULUSLARARASI KIBRIS SEMPOZYUMU

İlkçağlardan günümüze tarihî, coğrafi, ticari, ekonomik, siyasi, askerî ve kültürel yönleriyle oldukça önemli bir jeopolitik konuma sahip olan Kıbrıs, günümüzde de Doğu Akdeniz ve Ortadoğu hâkimiyetinin belirgin bir üssü konumundadır. Kıbrıs, tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Yaklaşık üç yüzyıl Osmanlı hâkimiyetinde kalan adanın 1878’de Birleşik Krallık’a devri ve 1914’te de bu ülke tarafından işgal edilmesiyle hâkimiyet el değiştirmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Birleşik Krallık’ın sömürgelerinden aşamalı olarak çekilmesi kapsamında Kıbrıs’ı tahliye süreci başlamıştır. Bu süreçte Rumlar, adayı Yunanistan’a bağlama idealleri olan Enosis’i gerçekleştirme düşüncesine kapılmışlardır. Bu plan karşısında 1950’lerin ortalarından itibaren Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri ise adanın iki toplumlu tek devlet olarak yönetilmesini öngörmüşlerdir. 1959’da imzalanan Londra ve Zürih Antlaşmalarının sonucunda 1960’ta Türkiye, Yunanistan ve Birleşik Krallık’ın garantörlüğünde, yönetimini Türk ve Rum toplumlarının paylaştığı Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edilmiştir. 1964 ve 1967 yıllarında Türk nüfusa yönelik soykırıma varan saldırılar sonrası, Türk hükümetleri önce diplomatik sonra da askeri yollarla Eokacı Rum tehdidini ortadan kaldırmaya çalışmışlardır. 1974’e geldiğinde uluslararası barışın tesisini gerçekleştirmek için uluslararası hukuk çerçevesinde garantörlük yetkisini de kullanan Türkiye, Temmuz ve Ağustos aylarında iki ayrı çıkarma yaparak adadaki güvenliği sağlamıştır. 1975’te adada Kıbrıs Federe Türk Devleti kurulmuş ve 1983’te de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ilan edilmiştir. Günümüzde BM nezdinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) sadece Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınmaktadır.

Kıbrıs Barış Harekâtı ile varlıkları teminat altına alınan Kıbrıs Türkleri 21. Yüzyılın başında yeni reel durumlarla karşı karşıya kalmışlardır. Biz bu durumu Sempozyumda iki perspektifte ele almak istiyoruz. İlki Ekonomi-politik; İkincisi Sosyo-kültürel bağlam. Bu iki bağlam sadece Kıbrıs Türklerini değil, Türkiye’yi de doğrudan ilgilendiren içeriğe sahiptir şüphesiz.

İlk olarak “Kıbrıs’ın merkezinde bulunduğu Doğu Akdeniz” Uluslararası güçlerin karşı karşıya geldiği sıcak bir bölge konumuna gelmiştir. Antik dönemde önemli bir alan konumundaki Levant bölgesinin hinterlandında olan Doğu Akdeniz günümüzde bir taraftan yeni doğal gaz rezervleri, diğer taraftan doğudan gelen yeni ticari yolları ile gündeme gelmektedir. Bu durum Doğu Akdeniz’i ve onun merkezindeki Kıbrıs’ı uluslararası ekonomi politiğin ve bunun sonucunda da uluslararası ilişkilerin odağına çekmektedir. Kıbrıs günümüzde sadece Türkiye için değil tüm bölge ve küresel ekonomi politik için önemli bir konumda bulunmaktadır. Bunun anlamı ve Türk toplumunun geleceği açısından çeşitli yönlerden yapılması gerekenler sempozyumun ana konularından birisini teşkil etmektedir.

İkinci olarak Kıbrıs toplumsal ve kültürel zenginlikleri açısından da incelenmeyi hak etmektedir. Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapan Kıbrıs, kültürel unsurlarla ilgili farklı zenginlikleri de içerisinde barındırmaktadır. Antik çağlardan itibaren insanoğlunun anlatılarında kendisine yer edinen Kıbrıs’ta zaman içerisinde adanın kendine has üslubuyla bir sosyal ve kültürel birikim de meydana gelmiştir. Sözü edilen birikimin değerlendirilmesi kültür tarihi, dilbilimi, edebiyat, sosyoloji, din, eğitim, sanat tarihi ve mimariyle ilgili araştırma yapan günümüz bilim insanları için aydınlatıcı olacaktır. Toplumsal değişimi ilgilendiren her olayın, basın-yayın üzerinden medyaya yansıyan yönlerinin değerlendirilmesi de sosyal bilimlerin farklı disiplinleri açısından önem arz edecektir. Diğer yandan Sosyal bilimlerin bu sayılan alanlarında Kıbrıs Türk toplumunun ayrıntılı sosyo-kültürel envanterini çıkarmak ve geleceğe dönük yeni perspektifler sunmak Sempozyumun amaçları arasındadır.

DESTEKLEYENLER

NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ
BİLİMLER FAKÜLTESİ

NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
SİYASAL BİLGİLER
FAKÜLTESİ

GAU
GİRNE AMERICAN
UNIVERSITY

NEU
P R E S S

PROGRAM KİTAPÇIĞI

27 HAZİRAN 2024 PERŞEMBE

09.00 - Kayıt

09.30 - Açılış (İstiklal Marşı ve Saygı Duruşu)

09.30 - 10.00 - Açılış ve Protokol Konuşmaları

10.00 - 11.00 - Açılış Konferansı (Prof. Dr. Mesut Hakkı CAŞIN'ın Konuşması)

12.30 - 13.30 - Öğle Yemeği

13.45 - 14.00 - Müzik Dinletisi (NEÜ TÜRK MÜZİĞİ DEVLET KONSERVATUARI)
Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferans Salonu

27 HAZİRAN 2024 PERŞEMBE

I. OTURUM (KIBRIS GAZİLERİ) Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferans Salonu | 14.00 - 15.00

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR

Kıbrıs Gazisi Mustafa BUĞUR (Gaziler Derneği)

Kıbrıs Gazisi Ferhat Demir KAYA (Gaziler Derneği)

Kıbrıs Gazisi Ali ÇAKMAK (Gaziler Derneği)

Kıbrıs Gazisi İbrahim YILDIRIM (Gaziler Derneği)

ARA: 15.00 - 15.15

II. OTURUM (KIBRIS VE EDEBİYAT) Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferans Salonu | 15.15 - 16.15

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Abdullah HARMANCI

DERVİŞ ZAIM'İN GÖLGELER VE SURETLER FİLMİ ÜZERİNDEN KIBRIS TÜRK TOPLUMUNUN MÜCADELESİNE BİR BAKIŞ

(Doç. Dr. Adnan SÖYLEMEZ, Doç. Dr. Duygu İlkhan SÖYLEMEZ - Selçuk Üniversitesi)

KIBRIS TÜRK AĞIZLARININ CÜMLE YAPISI ÜZERİNE

(Doç. Dr. Elza ALIŞOVA DEMİRDAĞ, Doç. Dr. Dönay NİSA KARA - Girne Amerikan Üniversitesi)

KIBRIS TÜRK MASALLARINDA YER ALAN AMAÇ VE ARAÇ DEĞERLERİN İŞLENİŞİ

(Doç. Dr. Ramazan ÇAKIR - Girne Amerikan Üniversitesi)

GELENEĞİN KIBRIS'TAKİ DEVAMI: İBRAHİM TÜRKÜY ÖZTİĞİN'İN DEDE KORKUT-KAN TURALI HİKÂYESİNİ TİYATROLAŞTIRMASI

(Dr. Çağın ZORT - Akdeniz Karpaz Üniversitesi)

ARA: 16.15 - 16.30

III. OTURUM (KIBRIS VE EDEBİYAT) SBBF Amfi-1 Nolu Sınıf | 15.15 - 16.15

Oturum Başkanı: Doç. Dr. İncinur ATİK GÜRBÜZ

EDEBİYAT ARAŞTIRMACILIĞINDA HATIRANIN/YAŞANTININ YERİ: ÖZKER YAŞIN'IN NEVZAT VE BEN ÖRNEĞİ

(Dr. Öğr. Üyesi Cafer GARİPER - Süleyman Demirel Üniversitesi)

ARİF NİHAT ASYA'NIN KIBRIS RUBAİLERİNİ TEMATİK DÜZLEMDE OKUMA DENEMESİ

(Dr. Öğr. Üyesi Kağan GARİPER - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

BAF ve LİMASOL'LU TÜRKLERİN KIBRIS'TA YAŞAYAN SÖZLÜ KÜLTÜR MİRASI

(Prof. Dr. Ali YAKICI - Gazi Üniversitesi)

ÂŞIK VEYSEL'İN GÖZÜNDEN KIBRIS BARIŞ HAREKATI ÖNCESİNDE SOSYO-POLİTİK GERÇEKLER

(Doç. Dr. Atilla KARTAL - Akdeniz Üniversitesi)

ARA: 16.15-16.30

27 HAZİRAN 2024 PERŞEMBE

IV. OTURUM (KIBRIS VE BASIN) Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferans Salonu | 16.30 - 17-30

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Caner ARABACI

1974 MUTLU BARIŞ HAREKÂTI SÜRECİNDE KIBRIS TÜRK BASININDA MİLLÎ BİRLİK SÖYLEMLERİ VE İŞLENEN TEMALAR

(Dr. Öğr. Üyesi Mükerrerem YILMAZ, Prof. Dr. Neriman SAYGILI - Girne Amerikan Üniversitesi)

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTININ KONYA BASININA YANSIMALARI

(Doktorant Zeynep YILMAZ, Doç. Dr. Halil İbrahim ÇELİK - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

TOPLUMSAL BELLEKTE KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI: ÇANKIRI ÖRNEĞİ

(Dr. Hatice SARGIN - MEB)

50. YILINDA KIBRIS NİÇİN GÜNDEMİMİZDEDİR?

(Uzman Zafer KARAKUŞ)

ARA: 17.30 -17.45

V. OTURUM (KIBRIS VE YİRMİNCİ YÜZYIL) SBBF Amfi-1 Nolu Sınıf | 16.30 - 17-30

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet ŞAHBAZ

KIBRIS'TA EKİM 1931 OLAYLARI VE RESMİ YUNAN HÜKÜMETİ POLİTİKASI

(Dr. Öğr. Üyesi Arzu ERMAN - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNİN SİYASİ KURBANLARINDAN BİRİ: KIBRISLIZADE TEVFİK BEY

(Dr. Öğr. Üyesi Ender KORKMAZ - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

KIBRISLI KÂMİL PAŞA'NIN I. BALKAN HARBİ'NDE İTTİHAT VE TERAKKİ CEMİYETİ İLE İLİŞKİLERİ

(Doç. Dr. Hasan Ali POLAT - Selçuk Üniversitesi)

YUNAN PARLAMENTOSU ARAŞTIRMA KOMİTESİ RAPORLARINA GÖRE YUNANİSTAN'IN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NDAKİ HATALARI

(Dr. Ünsal BAŞAK - Milli Savunma Üniversitesi)

ARA: 17.30 -17.45

27 HAZİRAN 2024 PERŞEMBE

VI. OTURUM (KIBRIS VE SİYASİ TARİH) Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferans Salonu | 17.45 - 18.45

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Yusuf SAYIN

KIBRIS'IN İNGİLTERE'YE GEÇİŞ KATAKULLİSİ

(Prof. Dr. Caner ARABACI - KTO Karatay Üniversitesi)

19. YÜZYILDA İNGİLTERE'NİN OSMANLI POLİTİKASINDA DEĞİŞİM SÜRECİ VE KIBRIS

(Doç. Dr. Ahmet DÖNMEZ - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

İNGİLTERE'NİN KIBRIS'A YERLEŞMESİ VE OLASI BİR RUS İŞGALİNE KARŞI ANADOLU'DA ALDIĞI TEDBİRLER

(Arş. Gör. Dr. Abdulvahap ALICI - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

KIBRIS MESELESİNİN ULUSLARARASILAŞMASINDA İNGİLİZ POLİTİKALARININ ETKİSİ

(Doç. Dr. Yakup KAYA - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

KALKINMA SÜREÇLERİNDE TÜRKİYE VE KKTC İLİŞKİLERİ: BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ

(Doç. Dr. Yusuf SAYIN, Dr. Murat KARAKOYUNLU - Necmettin Erbakan Üniversitesi, KOP İdaresi)

AKŞAM YEMEĞİ: 19.30

VII. OTURUM (ORTA VE YENİÇAĞDA KIBRIS) SBBF Amfi-1 Nolu Sınıf | 17.45 - 18.45

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Bekir BİÇER

Memlûk-Kıbrıs İlişkileri

(Prof. Dr. Fatih Yahya AYZ - Çukurova Üniversitesi)

SELÇUKLU DEVLETİ VE KIBRIS KRALLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİLER ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME

(Doç. Dr. Mustafa AKKUŞ, Arş. Gör. Burak ÇELİK - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

ANADOLU BEYLİKLERİ İLE KIBRIS ARASINDAKİ TİCARİ İLİŞKİLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

(Doç. Dr. Selim KAYA- Afyon Kocatepe Üniversitesi)

KIBRIS'IN FETHİ SIRASINDA KARAMAN EYALETİ'NDEN İSTENEN YARDIMLAR

(Prof. Dr. İzzet SAK - Selçuk Üniversitesi)

AKŞAM YEMEĞİ: 19.30

28 HAZİRAN 2024 CUMA

VIII. OTURUM (ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE KIBRIS) Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferans Salonu | 10.30 - 11.30

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Yakup KAYA

KIBRIS'TA ÇATIŞAN İKİ HALKTA UZLAŞI YARATAN BAŞARILI KOMİTE: KAYIP ŞAHISLAR KOMİTESİ
(Doç. Dr. Hasibe Vehbi ŞAHOĞLU - Girne Amerikan Üniversitesi)

**DOĞU AKDENİZ'İN ENERJİ POTANSİYELİ, OLASI TRANSFER YOLLARI VE TÜRKİYE'NİN
JEOSTRATEJİK VİZYONU**

(Prof. Dr. Nafiz MADEN, Prof. Dr. Coşkun TOPAL, Doç. Dr. Hasan Bora USLUER - Gümüşhane
Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Galatasaray Üniversitesi)

TÜRK BÜYÜKELÇİLERİNİN KIBRIS SORUNUNA BAKIŞLARI

(Prof. Dr. Ali Engin OBA - Çağ Üniversitesi)

ÖĞLE YEMEĞİ: 12.00

IX. OTURUM (TARİH OTURUMU) SBBF Amfi-1 Nolu Sınıf | 10.30 - 11.30

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI

KIBRIS FATİHİ LALA MUSTAFA PAŞA
(Prof. Dr. İsmail KIVRIM - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

OSMANLI DÖNEMİNDE KIBRIS'IN FETHİNİN NEDENLERİ
(Dr. Şahin DOĞAN - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

RİFAT ARINCI VE KIBRIS DESTANI
(Doç. Dr. Mustafa ARIKAN - Selçuk Üniversitesi)

**KIBRIS'IN XIX. YÜZYILDA HİNDİSTAN YOLU İÇİN ÖNEMİ VE İNGİLTERE-OSMANLI İLİŞKİLERİNE
ETKİSİ**

(Arş. Gör. Cem UNCU - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

ÖĞLE YEMEĞİ: 12.00

28 HAZİRAN 2024 CUMA

X. OTURUM (KIBRIS'TA İNANÇ VE KÜLTÜR) Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferans Salonu | 14.00 - 15.00

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa ARSLAN

SOSYAL DAYANIŞMA MÜESSESESİ OLARAK VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ KIBRIS'IN TÜRK LÜĞÜ AÇISINDAN ÖNEMİ

(Dr. Öğr. Üyesi İsa AKALIN - Akdeniz Üniversitesi)

KIBRIS TÜRK HALKININ İNANÇ YAPISI -Kelami Bağlamda Bir Değerlendirme

(Dr. Öğr. Üyesi Aslı MENEKŞE - Selçuk Üniversitesi)

İRANLI ARAŞTIRMACI NERGİS NİGAHBAN'IN FARŞÇA "KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MİLLİ ARŞİVİ" BAŞLIKLİ MAKALESİNİN TERCÜME VE TAHLİLİ

(Doç. Dr. İzzetullah ZEKİ - Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)

KIBRIS VE ANADOLU HALK İNANIŞLARININ KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

(Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ABANOZ - Selçuk Üniversitesi)

GAZİLERİN ANILARINDA 1974 KIBRIS BARIŞ HAREKATI

(Öğr. Enes HANÇER - MEB)

ARA: 15.00 -15.15

XI. OTURUM (ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE KIBRIS) SBBF Amfi-1 Nolu Sınıf | 14.00 - 15.00

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Murat ÇEMREK

KIBRIS BARIŞ HAREKATI'NA SSCB'NİN BAKIŞI

(Prof. Dr. Çağatay BENHÜR - Selçuk Üniversitesi)

LİBYA'NIN 1974 KIBRIS KRİZİNDE TÜRKİYE'YE DESTEĞİ VE ULUSLARARASI KURUMLARIN ETKİSİ: NATO VE BM ÖRNEĞİ

(Öğr. Gör. Merve GÖNLÜHOŞ ELMAS - Necmettin Erbakan Üniversitesi)

DOĞU AKDENİZİN GÜVENLİĞİ VE MÜNHASİR EKONOMİK BÖLGE ANLAŞMASINDA SİSMİK ARAŞTIRMA VE SONDAJ GEMİLERİNİN ETKİNLİĞİ

(Prof. Dr. Nafiz MADEN, Prof. Dr. Coşkun TOPAL, Doç. Dr. Hasan Bora USLUER - Gümüşhane Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Galatasaray Üniversitesi)

ARA: 15.00 -15.15

KAPANIŞ VE DEĞERLENDİRME OTURUMU Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferans Salonu | 15.30

AKŞAM YEMEĞİ: 19.30

28 HAZİRAN 2024 CUMA

XII. OTURUM (KIBRIS VE SOSYAL YAPI) <https://bit.ly/uks12> - 10.00

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatih Mehmet BERK

TÜRK DÜNYASI VE KIBRIS: KÜLTÜREL KİMLİK BAĞLAMDA GENEL BİR DEĞERLENDİRME
(Doç. Dr. Kasım TATLILIOĞLU - Bingöl Üniversitesi)

TÜRKİYE İLE İLİŞKİLER BAĞLAMINDA KKTC YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİ
(Dr. Ekrem TOKLUCU - MEB)

KUZEY KIBRIS'TA DİN DERSİ ÖĞRETMENİ OLMAK: ALGILAR, BEKLENTİLER
(Doç. Dr. Ümit KALKAN - Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

KIBRIS'TAKİ SOSYAL-KÜLTÜREL YAPI VE YAŞANAN SORUNLAR
(Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih ÖZEROL - Balıkesir Üniversitesi)

XIII. OTURUM (KIBRIS VE EDEBİYAT OTURUMU) <https://bit.ly/uks13> - 11.15

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Mustafa AKKUŞ

KIBRIS'I MUSTAFA NECATİ SEPETÇİOĞLU'NDAN OKUMAK: SABİR AĞACI VIII: ZAMAN UYANIŞI
(Doktorant Arda KORKMAZ- Hacettepe Üniversitesi)

BİR KIBRIS BELGESELİ: YEŞİL ADA KIBRIS
(Dr. Öğr. Üyesi Zafer ÇİL - Muş Alparslan Üniversitesi)

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BELLEĞİNDE ÇANAKKALE SAVAŞI ESİRLERİ
(Uzman Ünal ÜSTÜNDAĞ - Yönetmen)

KIBRIS TÜRK KÜLTÜRÜNDEKİ ÇOCUK OYUNLARININ SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE
(Dr. Öğr. Üyesi Süleyman AKSU - Girne Amerikan Üniversitesi)

XIV. OTURUM (KIBRIS VE BASIN) <https://bit.ly/uks14> - 14.00

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Selim KAYHAN

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI DÖNEMİNDE DİYARBAKIR KAMUOYU, ŞEHİT VE GAZİLERİ
(Uzm. Öğrt. Erkan NAZLI, Doç. Dr. Şahin YEDEK - Munzur Üniversitesi)

21 ARALIK 1963 KANLI NOEL OLAYLARININ TÜRK BASININA YANSIMALARI
(Öğr. Gör. Dr. İsrail KARATAŞ, Doç. Dr. Murat KARATAŞ - Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Abdullah Gül Üniversitesi)

İSKENDERUN GAZETESİNE GÖRE 1974 KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI
(Dr. Uğur BAYSAL - EGM)

GÜMÜŞHANE BASININDAN VE GAZİLERİN ANLATIMINDAN: KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI
(Filiz KÖKSAL- MEB)

YEREL BASINDA KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NIN SUNUMU: TURAN GAZETESİ ÖRNEĞİ
(Fahrettin YÜKSEL, Dr. Öğretim Üyesi Hakan DOĞAN - Kırıkkale Üniversitesi)

28 HAZİRAN 2024 CUMA

XV. OTURUM (TARİHTE KIBRIS) <https://bit.ly/uks15> - 15.15

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ömer Soner HUNKAN

KIBRIS MESELESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI, BU MESELENİN ESASI VE ÖNEMİNE İLİŞKİN 1956 TARİHLİ BİR RAPOR

(Prof. Dr. Yaşar ÖZÜÇETİN - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NDA TÜRK TANK BİRLİKLERİ

(Uzman Zeynep ERBAŞ - MEB)

CEZAYİR-İ BAHR-İ SEFİD EYALETİNE BAĞLI KIBRIS ADASI 1859 YILINA AİT BİR RÜSUM CİZYESİ DEFTERİNİN TAHLİLİ

(Prof. Dr. Naci ŞAHİN - Yozgat Bozok Üniversitesi)

12 MART DÖNEMİNDE KIBRIS SORUNU

(Doç. Dr. Ahmet GÜLEN - Dokuz Eylül Üniversitesi)

XVI. OTURUM (TARİHTE KIBRIS) <https://bit.ly/uks16> - 16.30

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ahmet DÖNMEZ

KIBRIS ADASINA AİT 1840/1256 TARİHLİ RE'AYA ŞİKÂYET DEFTERİNDE YER ALAN KAVRAM VE OLAYLAR

(Prof. Dr. Mehmet Emin ÜNER - Harran Üniversitesi)

OSMANLI DEVLETİ'NDE (1859-1861) TARİHLERİ ARASINDA KIBRIS ADASI DAHİLİNDE GÖREV YAPAN GÜVENLİK PERSONELİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI

(Öğr. Gör. Dr. Meral ŞAHİN - Yozgat Bozok Üniversitesi)

AZERBAYCAN TARİHÇİLİĞİNİN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NA YAKLAŞIMI

(Prof. Dr. Cavid QASIMOV - Tufan ALTUNOZ)

XVII. OTURUM (ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE KIBRIS) <https://bit.ly/uks-17> - 17.45

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Esra Banu SİPAHİ

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI SONRASI AMERİKAN AMBARGOSU VE TÜRKİYE'NİN AMBARGOYA TEPKİSİ

(Doç. Dr. Cengiz MUTLU - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)

YUNANİSTAN'IN KIBRIS POLİTİKASI VE KIBRIS MESELESİ'NİN "ÇÖZÜMÜNDE" KRİTİK DÖNEMEÇ: ÇAĞLAYANGİL-TOUMBAS GÖRÜŞMELERİ, 1966-1967

(Doç. Dr. Gürhan YELLİCE - Dokuz Eylül Üniversitesi)

KIBRIS TÜRK - RUM İLİŞKİSİNE SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ'NİN BAKIŞ AÇISI

(YL Öğrencisi Betül AKEREN - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

28 HAZİRAN 2024 CUMA

XVIII. OTURUM (ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE KIBRIS) <https://bit.ly/uks18> - 17.45

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Taylan Özgür KAYA

THE IMPORTANCE OF THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS (TRNC) IN THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES (OTS) AND ITS STRATEGIC ROLE WITHIN THE SCOPE OF THE BELT AND ROAD PROJECTS

(Doç. Dr. Mehmet Sadık AKYAR, Doç. Dr. Hakan ARIDEMİR - Girne Amerikan Üniversitesi)

1974 KIBRIS ÇIKARMASINDA KIYI TOPOGRAFYASININ ETKİLERİ

(Dr. Öğr. Üyesi Çağan ALEVKAYALI - İzmir Bakırçay Üniversitesi)

TÜRKİYE VE KKTC’NİN SİYASAL SİSTEMLERİ: BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR

(Dr. Öğr. Üyesi Serkan ÜNAL - Çankırı Karatekin Üniversitesi)

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTINDA ESİRLER MESELESİ

(Prof. Dr. Ulvi KESER - Uluslararası Final Üniversitesi)

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTINDA DOKTORLAR VE SAĞLIK PERSONELİ

(Prof. Dr. Ulvi KESER - Uluslararası Final Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTININ KONYA BASININA YANSIMALARI	17
KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI DÖNEMİNDE DİYARBAKIR KAMUOYU, ŞEHİT VE GAZİLERİ	19
21 ARALIK 1963 KANLI NOEL OLAYLARININ TÜRK BASININA YANSIMALARI	21
YEREL BASINDA KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NIN SUNUMU: TURAN GAZETESİ ÖRNEĞİ	23
İSKENDERUN GAZETESİNE GÖRE 1974 KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI	25
BİR KIBRIS BELGESELİ: YEŞİL ADA KIBRIS.....	27
GAZİLERİN ANILARINDA 1974 KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI	29
GÜMÜŞHANE BASININDAN VE GAZİLERİN ANLATIMINDAN: KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI	31
1974 MUTLU BARIŞ HAREKÂTI SÜRECİNDE KIBRIS TÜRK BASININDA MİLLÎ BİRLİK SÖYLEMLERİ VE İŞLENEN TEMALAR	33
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BELLEĞİNDE ÇANAKKALE SAVAŞI ESİRLERİ	35
50. YILINDA KIBRIS NİÇİN GÜNDEMİMİZDEDİR?.....	37
KIBRIS'I MUSTAFA NECATİ SEPETÇİOĞLU'NDAN OKUMAK: SABIR AĞACI VIII: ZAMAN UYANIŞI	39
DERVİŞ ZAİM'İN GÖLGELER VE SURETLER FİLMİ ÜZERİNDEN KIBRIS TÜRK TOPLUMUNUN MÜCADELESİNE BİR BAKIŞ.....	41
ÂŞIK VEYSEL'İN GÖZÜNDEN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI ÖNCESİNDE SOSYO-POLİTİK GERÇEKLER.....	43
KIBRIS TÜRK AĞIZLARININ CÜMLE YAPISI ÜZERİNE	45
KIBRIS TÜRK MASALLARINDA YER ALAN AMAÇ VE ARAÇ DEĞERLERİN İŞLENİŞİ	47
GELENEĞİN KIBRIS'TAKİ DEVAMI: İBRAHİM TÜRKÜY ÖZTİĞİN'İN DEDE KORKUT-KAN TURALI HİKAYESİNİ TİYATROLAŞTIRMASI.....	49
EDEBİYAT ARAŞTIRMACILIĞINDA HATIRANIN/YAŞANTININ YERİ ÖZKER YAŞIN'IN NEVZAT VE BEN ÖRNEĞİ.....	51
KIBRIS TÜRK KÜLTÜRÜNDEKİ ÇOCUK OYUNLARININ SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE	53
BAF VE LİMASOL'LU TÜRKLERİN KIBRIS'TA YAŞAYAN SÖZLÜ KÜLTÜR MİRASI.....	55
KUZEY KIBRIS'TA DİN DERSİ ÖĞRETMENİ OLMAK: ALGILAR, BEKLENTİLER	57
KIBRIS TÜRK HALKININ İNANÇ YAPISI -KELAMİ BAĞLAMDA BİR DEĞERLENDİRME-	59
SOSYAL DAYANIŞMA MÜESSESİ OLARAK VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ KIBRIS'IN TÜRKLÜĞÜ AÇISINDAN ÖNEMİ.....	61
KIBRIS VE ANADOLU HALK İNANIŞLARININ KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ	63
TÜRK DÜNYASI VE KIBRIS: KÜLTÜREL KİMLİK BAĞLAMDA GENEL BİR DEĞERLENDİRME	65
TÜRKİYE İLE İLİŞKİLER BAĞLAMINDA KKTC YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİ	67
TOPLUMSAL BELLEKTE KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI: ÇANKIRI ÖRNEĞİ	69
KIBRIS'TAKİ SOSYAL-KÜLTÜREL YAPI VE YAŞANAN SORUNLAR.....	71
KIBRIS'IN XIX. YÜZYILDA HİNDİSTAN YOLU İÇİN ÖNEMİ VE İNGİLTERE-OSMANLI İLİŞKİLERİNE ETKİSİ.....	73
19. YÜZYILDA İNGİLTERE'NİN OSMANLI POLİTİKASINDA DEĞİŞİM SÜRECİ VE KIBRIS.....	75
İRANLI ARAŞTIRMACI NERGİS NİGAHBAN'IN FARŞÇA "KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MİLLİ ARŞİVİ" BAŞLIKLİ MAKALESİNİN TERCÜME VE TAHLİLİ	77
SELÇUKLU DEVLETİ VE KIBRIS KRALLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİLER ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME.....	79
12 MART DÖNEMİNDE KIBRIS SORUNU	81
İNGİLTERE'NİN KIBRIS'A YERLEŞMESİ VE OLASI BİR RUS İŞGALİNE KARŞI ANADOLU'DA ALDIĞI TEDBİRLER.....	83

RİFAT ARINCI VE KIBRIS DESTANI	85
ANADOLU BEYLİKLERİ İLE KIBRIS ARASINDAKİ TİCARİ İLİŞKİLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	87
KIBRISLI KÂMİL PAŞA'NIN I. BALKAN HARBI'NDE İTTİHAT VE TERAKKİ CEMİYETİ İLE İLİŞKİLERİ.....	89
KIBRIS MESELESİNİN ULUSLARARASILAŞMASINDA İNGİLİZ POLİTİKALARININ ETKİSİ.....	91
II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNİN SİYASİ KURBANLARINDAN BİRİ: KIBRISLIZADE TEVFİK BEY	93
KIBRIS'TA EKİM 1931 OLAYLARI VE RESMİ YUNAN HÜKÜMETİ POLİTİKASI	95
OSMANLI DÖNEMİNDE KIBRIS'IN FETHİNİN NEDENLERİ	97
YUNAN PARLAMENTOSU ARAŞTIRMA KOMİTESİ RAPORLARINA GÖRE YUNANİSTAN'IN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NDAKİ HATALARI	99
OSMANLI DEVLETİ'NDE (1859-1861) TARİHLERİ ARASINDA KIBRIS ADASI DAHİLİNDE GÖREV YAPAN GÜVENLİK PERSONELİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI.....	101
KIBRIS'IN İNGİLTERE'YE GEÇİŞ KATAKULLİSİ.....	103
AZERBAYCAN TARİHÇİLİĞİNİN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NA YAKLAŞIMI.....	105
MEMLÛK-KIBRIS MÜNASEBETLERİ.....	107
KIBRIS FATİHİ LALA MUSTAFA PAŞA.....	109
KIBRIS'IN FETHİ SIRASINDA KARAMAN EYALETİ'NDEN İSTENEN YARDIMLAR.....	111
KIBRIS ADASINA AİT 1840/1256 TARİHLİ RE'AYA ŞİKÂYET DEFTERİNDE YER ALAN KAVRAM VE OLAYLAR.....	113
CEZAYİR-İ BAHR-İ SEFİD EYALETİNE BAĞLI KIBRIS ADASI 1859 YILINA AİT BİR RÛSUM CİZYESİ DEFTERİNİN TAHLİLİ	115
KIBRIS MESELESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI, BU MESELENİN ESASI VE ÖNEMİNE İLİŞKİN 1956 TARİHLİ BİR RAPOR	117
KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NDA TÜRK TANK BİRLİKLERİ.....	119
KIBRIS TÜRK – RUM İLİŞKİSİNE SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ'NİN BAKIŞ AÇISI.....	121
KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI SONRASI AMERİKAN AMBARGOSU VE TÜRKİYE'NİN AMBARGOYA TEPKİSİ....	123
KIBRIS'TA ÇATIŞAN İKİ HALKTA UZLAŞI YARATAN BAŞARILI KOMİTE: KAYIP ŞAHISLAR KOMİTESİ	125
KKTC'NİN TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI (TDT) İÇİNDEKİ ÖNEMİ VE KUŞAKYOL PROJELERİ KAPSAMINDAKİ STRATEJİK ROLÜ	127
KALKINMA SÜREÇLERİNDE TÜRKİYE VE KKTC İLİŞKİLERİ: BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ.....	129
YUNANİSTAN'IN KIBRIS POLİTİKASI VE KIBRIS MESELESİ'NİN “ÇÖZÜMÜNDE” KRİTİK DÖNEMEÇ: ÇAĞLAYANGİL-TOUMBAS GÖRÜŞMELERİ, 1966-1967	131
1974 KIBRIS ÇIKARMASINDA KIYI TOPOGRAFYASININ ETKİLERİ	133
TÜRKİYE VE KKTC'NİN SİYASAL SİSTEMLERİ: BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR.....	135
TÜRK BÜYÜKELÇİLERİNİN KIBRIS SORUNUNA BAKIŞLARI.....	137
DOĞU AKDENİZİN GÜVENLİĞİ VE MÜNHASİR EKONOMİK BÖLGE ANLAŞMASINDA SİSMİK ARAŞTIRMA VE SONDAJ GEMİLERİNİN ETKİNLİĞİ	139
DOĞU AKDENİZ'İN ENERJİ POTANSİYELİ, OLASI TRANSFER YOLLARI VE TÜRKİYE'NİN JEOSTRATEJİK VİZYONU	141
KIBRIS BARIŞ HAREKÂTINDA DOKTORLAR VE SAĞLIK PERSONELİ.....	143
KIBRIS BARIŞ HAREKÂTINDA ESİRLER MESELESİ.....	145
1974 KIBRIS KRİZİNDE LİBYA'NIN TÜRKİYE DESTEĞİ VE BM İLE NATO ETKİSİ.....	147

KIBRIS VE BASIN

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTININ KONYA BASININA YANSIMALARI

Halil İbrahim ÇELİK

ÖZET

Eski dünya kıtalarının kavşak noktalarından birisinde yer alan Kıbrıs adası Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. I. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere tarafından ilhak edilen Kıbrıs Süveyş Kanalı'nın ve Hindistan ticaret yolunun kontrol noktalarından birisidir. II. Dünya Savaşından sonra İngiltere'nin Kıbrıs'a bağımsızlık tanıma düşüncesi adanın siyasi statüsünü yeniden gündeme getirmiştir. Kıbrıs'ın yeni durumu 1930 yılından itibaren görece barış dönemi yaşayan Türkiye -Yunanistan ilişkilerinin yeniden gerginleşmesine neden olacaktır. Yunanistan'ın adada Enosis planlarını uygulamaya koymak istemesi ve Kıbrıs Rumlarının adada yaşayan Türklere karşı uyguladığı baskı, yıldırma ve terör politikaları Türkiye'yi garantörlük haklarından doğan haklarını kullanarak Kıbrıs'taki Türklerin can güvenliğini sağlamak üzere barış harekâtı düzenlemeye mecbur bırakmıştır. Türkiye'nin barış harekâtı ulusal ve yerel basında önemli gündemlerden birisi olmuştur. Millî Mücadele döneminden itibaren güçlü bir yerel basına sahip olan Konya gazeteleri Kıbrıs Barış Harekâtına büyük ilgi göstermiştir. Konya gazetelerinin haberleri hem basının meseleye yaklaşımını göstermesi hem de halkın duygularını ve reaksiyonu göstermesi bakımından önemlidir. Yeni Konya gazetesi başta olmak üzere Konya basınında Kıbrıs Barış Harekâtı ile ilgili haber, yorum ve değerlendirmeler incelenerek Konya ilinin barış harekâtına yönelik ilgisi ve yaklaşımı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Konya Millî Mücadele döneminden itibaren gazileri karşılamaya ve tedavi konusunda millî hassasiyeti ve geleneği olan bir şehir olması bakımından Kıbrıs Barış Harekâtında görev alan askerlere ilişkin çalışmaların incelenmesi Barış Harekâtı sürecinin anlaşılması bakımından yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Barış Harekâtı, Konya.

REFLECTIONS OF THE CYPRUS PEACE OPERATION ON THE KONYA PRESS

Halil İbrahim ÇELİK

ABSTRACT

Island of Cyprus, located at one of the crossroads of the old world continents, has hosted many civilizations throughout history. Cyprus, annexed by England after World War I, is one of the checkpoints of the Suez Canal and the Indian trade route. After World War II, Britain's idea of granting independence to Cyprus brought the political status of the island back to the agenda. The new situation in Cyprus will cause the relations between Turkey and Greece, which have been in a period of relative peace since 1930, to become tense again. Greece's desire to implement Enosis plans on the island and the pressure, intimidation and terror policies implemented by the Greek Cypriots against the Turks living on the island forced Turkey to use its rights arising from its guarantor rights to organize a peace operation to ensure the life safety of the Turks in Cyprus. Turkey's peace operation has been one of the important agendas in the national and local press. Konya newspapers, which have had a strong local press since the War of Independence, have shown great interest in the Cyprus Peace Operation. The news of Konya newspapers is important in terms of showing both the press's approach to the issue and the public's feelings and reactions. By examining the news, comments and evaluations about the Cyprus Peace Operation in the Konya press, especially in the Yeni Konya newspaper, an attempt was made to reveal the interest and approach of the province of Konya towards the peace operation. Since Konya is a city with national sensitivity and tradition in welcoming and treating veterans since the War of Independence, examining the studies on the soldiers who took part in the Cyprus Peace Operation will be useful in understanding the Peace Operation process.

Keywords: *Cyprus, Peace Operation, Konya.*

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI DÖNEMİNDE DİYARBAKIR KAMUOYU, ŞEHİT VE GAZİLERİ

Erkan NAZLI
Şahin YEDEK

ÖZET

Türkiye'nin dış politikada uğraştığı en önemli konulardan biri Kıbrıs olmuştur. Osmanlı Devleti'nin, İngiliz idaresine bıraktığı 1878 yılından itibaren siyasi ve askeri hâkimiyetimizi kaybettiğimiz Kıbrıs, günümüze kadar milli bir dava olarak güncelliğini korumaktadır. Türkiye açısından son derece stratejik konumda olan Kıbrıs ve Akdeniz havzasında yer alan petrol ve doğalgaz gibi yer altı zenginlikleri de Türkiye için hayati önem arz etmektedir. Kıbrıs'ta yaşayan Rumlar, 1955 ve 1974 yılları arasında Türklere yönelik baskı, şiddet ve terör siyaseti sergilemişlerdir. Türklere yaptıkları katliamlar sonucunda, Türkiye uluslararası hukuktan doğan haklarını kullanarak Ada'daki soydaşlarının can ve mal güvenliğini sağlamak için 1974 yılında Kıbrıs'a iki defa askerî harekât yapmıştır. Bunun sonucunda Ada'da iki devletli bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu yıllarda Diyarbakır'da yirmiye yakın gazete varlık göstermiş, 1950 ve 1974 yılları arasında Diyarbakır basınında Kıbrıs'a dair birçok habere yer verilmiştir. Diyarbakırlılar, bu haberler doğrultusunda Rum mezaliminin durması için Diyarbakır'da protesto mitingleri yapmış, yardım kampanyaları düzenlemiş, Kıbrıs Harekâtına katılmak için askerlik şubeleri önünde gönüllülerden oluşan yoğun kalabalıklar oluşturmuştur. Çalışmamızın hazırlanmasında Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi kayıtları, TBMM Tutanakları, süreli yayınlar, araştırma ve inceleme eserlerinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Diyarbakır, Kamuoyu, Kıbrıs Barış Harekâtı, Basın, Gazi, Şehit.*

DİYARBAKIR PUBLIC OPINION OF MARTYRS AND VETERANS DURING THE CYPRUS PEACE OPERATION

Erkan NAZLI
Şahin YEDEK

ABSTRACT

One of the most important issues Turkey has dealt with in its foreign policy is Cyprus. Since 1878, when the Ottoman Empire ceded Cyprus to British administration, Cyprus, where we lost our political and military dominance, has remained a current national cause. Cyprus, which is of utmost strategic importance to Turkey and hosts underground riches such as oil and natural gas in the Mediterranean basin, is vital for Turkey. The Greeks living in Cyprus exhibited a policy of oppression, violence, and terrorism towards Turks between 1955 and 1974. As a result of the massacres they committed against Turks, Turkey conducted two military operations in Cyprus in 1974 to ensure the life and property security of its kinsmen on the island, utilizing its rights arising from international law. As a result, a structure with two states emerged on the island. During these years, there were about twenty newspapers in Diyarbakır, and many news articles about Cyprus were published in the Diyarbakır press between 1950 and 1974. In line with these news reports, the people of Diyarbakır organized protest rallies in Diyarbakır to stop Greek atrocities, organized aid campaigns, and formed crowds of volunteers in front of military recruitment offices to participate in the Cyprus Operation. Presidential Republic Archives records, Grand National Assembly of Turkey Proceedings, periodicals, and research and review works were utilized in the preparation of this study. In the preparation of this study, the main sources in the Presidential Republic Archive, the Minutes Journals in the Grand National Assembly of Turkey Library, periodicals in the Ankara National Library, and research and review works were used.

Keywords: *Diyarbakır, Public Opinion, Cyprus Peace Operation, Press, Veteran, Martyr.*

21 ARALIK 1963 KANLI NOEL OLAYLARININ TÜRK BASININA YANSIMALARI

İsrafil KARATAŞ
Murat KARATAŞ

ÖZET

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin dış politikasını meşgul eden önemli olaylardan biri de "Kıbrıs Meselesi" idi. Yunanistan'ın Kıbrıs adasını Yunanistan ile birleştirmek için çalışmalarını hızlandırmasıyla Türkiye; tarihi, kültürel, demografik, coğrafi ve stratejik etmelerin etkisiyle adanın geleceği ile daha yakından ilgilenmeye başladı. Yunanistan, 16 Ağustos 1954 tarihinde Kıbrıs Meselesini Birleşmiş Milletler'e götürdü ve Kıbrıs halkı adına "self-determinasyon" ilkesinin uygulanmasını istedi. Bu talepteki asıl amaç, Yunanistan'ın "Enosis" doğrultusunda adayı kendi toprakları ile birleştirmektir. Uluslararası boyuta taşınan sorunun kendi lehine çözülemeyeceğini anlayan Yunanistan ve Kıbrıs Rum toplumu liderleri; adada Türklere ve İngilizlere karşı 1 Nisan 1955'ten itibaren terör faaliyetlerine başladı. Rumların kurduğu "EOKA" isimli silahlı teşkilat, bu yöndeki terör eylemlerini bazen kesintiler olmakla birlikte 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasına kadar sürdürdü. Kıbrıs Rum Toplumu Lideri Başpiskopos ve aynı zamanda Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Makarios Türkiye, Yunanistan ve İngiltere garantörlüğünde ayrıca iki toplumun onayı ile kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yapısından, hiçbir zaman memnun olmadı ve Anayasanın değiştirilmesi için daha Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren çalışmalar başlattı. Makarios'un Anayasa değişikliği ile ilgili talebinin amacı; iki toplumların eşitliği üzerine kurulan dengeli bir ortaklığı kaldırarak Türklerin azınlık haklarının saklı tutulduğu üniter bir devlet yapısı kurmaktır. Adadaki Rum yönetiminin taleplerinin Türkiye tarafından reddedilmesi üzerine, 21 Aralık 1963 tarihinden itibaren EOKA teşkilatı tekrar ortaya çıktı ve Türk toplumuna dönük silahlı eylemlere başladı. Türklerin iradelerini kırarak söz konusu hedefe ulaşma gayretini amaçlayan bu saldırılar, 3 yıl sonra adada tekrar toplumlararası çatışmaların meydana gelmesine neden oldu. "21 Aralık Kanlı Noel Olayları" olarak tabir edilen bu olaylar, Türkiye'nin kararlı müdahalesi neticesinde durduruldu. Ancak Rumların bu yöndeki saldırıları, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtına kadar sürdü.

Bu çalışmada hedeflenen; 21 Aralık 1963 tarihinde başlayan ve "Kanlı Noel" olarak bilinen ve ardından toplumlararası çatışmaya dönüşen hadiselerin Türkiye'de ulusal basına yansımalarını ele alıp irdelemektir. Ayrıca hadiseler karşısında Türk basınının konuya bakışını ve kamuoyundaki etkilerini incelemektir. Çalışmanın hazırlanmasında ağırlıklı olarak ulusal basın kullanılmakla birlikte kısmen Meclis Tutanakları, arşiv belgeleri ve araştırma-telif eserlerinden faydalanıldı.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Meselesi, Kıbrıslı Türkler, Kanlı Noel, Türk Basını, EOKA.

THE REFLECTIONS OF THE BLOODY CHRISTMAS EVENTS OF DECEMBER 21, 1963, IN THE TURKISH PRESS

İsrafil KARATAŞ
Murat KARATAŞ

ABSTRACT

One of the significant events that preoccupied Turkey's foreign policy after World War II was the "Cyprus Issue." As Greece intensified its efforts to unite the island of Cyprus with Greece, Turkey began to take a closer interest in the future of the island due to historical, cultural, demographic, geographic, and strategic considerations. On August 16, 1954, Greece took the Cyprus Issue to the United Nations and demanded the application of the principle of "self-determination" on behalf of the people of Cyprus. The main aim of this demand was to unite the island with Greece in the direction of "Enosis." Realizing that the issue could not be resolved in their favor at the international level, Greece and the leaders of the Greek Cypriot community initiated terrorist activities against Turks and the British from April 1, 1955. The armed organization called "EOKA," established by the Greeks, carried out terrorist acts in this direction until the establishment of the Republic of Cyprus in 1960, with occasional interruptions. Archbishop Makarios, the leader of the Greek Cypriot community and also the President of the Republic of Cyprus, was never satisfied with the structure of the Republic of Cyprus established under the guarantee of Turkey, Greece, and Britain, and initiated efforts to amend the Constitution from the early years of the Republic. Makarios's aim with the demand for a constitutional amendment was to establish a unitary state structure in which Turkish minority rights were preserved by removing the balanced partnership based on the equality of the two communities. After the demands of the Greek administration on the island were rejected by Turkey, the EOKA organization resurfaced on December 21, 1963, and began armed attacks against the Turkish community. These attacks, aimed at breaking the will of the Turks to achieve the aforementioned goal, led to renewed intercommunal conflicts on the island three years later. Termed as the "Bloody Christmas Events of December 21," these incidents were eventually halted as a result of Turkey's determined intervention. However, Greek attacks in this regard continued until the Cyprus Peace Operation of 1974.

The aim of this study is to examine and analyze the reflections in the national press in Turkey of the events that began on December 21, 1963, known as the "Bloody Christmas," which subsequently escalated into intercommunal conflict. Additionally, the study seeks to investigate the perspective of the Turkish press on the events and their impact on public opinion. While the preparation of the study primarily relied on the national press, partial use was made of parliamentary records, archival documents, and research-copyright works.

Keywords: *Cyprus Issue, Turkish Cypriots, Bloody Christmas, Turkish Press, EOKA.*

YEREL BASINDA KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NIN SUNUMU: TURAN GAZETESİ ÖRNEĞİ

Fahrettin YÜKSEL
Hakan DOĞAN

ÖZET

Kıbrıs Barış Harekâtı, askeri ve politik açıdan Türkiye tarihinde önemli bir noktaya oturmaktadır. Harekâtın, siyasal, ekonomik, politik çok yönlü etkileri bulunmaktadır. Çalışma kapsamında Türkiye tarihindeki dönüm noktaları arasında yer alan Kıbrıs Barış Harekâtı'nın toplumsal alana yansımalarının tespiti çalışmanın ana amacını teşkil etmektedir. Bu noktada toplumsal alan ve siyaset mekanizması arasında köprü rolündeki basın araçları önemli bir veri sunmaktadır. Bu doğrultuda, Elazığ'da 1930 yılında İhsan Turan tarafından kurulan ve 1 Mayıs 1931 tarihinde ilk sayısı çıkartılan Turan gazetesinde Kıbrıs Barış Harekâtı ile ilgili yayımlanan haberler doküman analizi yöntemiyle incelenmektedir. Kıbrıs Barış Harekâtı'nın Turan gazetesindeki görünümü ve sıklığı tespit edilirken, harekâtın gazetede nasıl temsil edildiği çalışma kapsamında ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Araştırmanın bulguları Turan gazetesinin Türkiye dış politikasıyla uyumlu bir yayın süreci izlediği ve halkı bilgilendirme noktasında harekâtın süreçlerini çok boyutlu biçimde sunduğunu göstermektedir. Gazete bu süreçte Türkiye'nin ulusal perspektifini yerel halkla paylaşarak olayların anlaşılmasına katkıda bulunurken, halkın bilinçlenmesine, sürece katılımına ve ulusal perspektifin yerel düzeyde paylaşılmasına önemli katkı sağlamıştır. Bu anlamda yerel basının politik ve toplumsal alandaki etkin konumu Kıbrıs Barış Harekâtı örneğinde Turan gazetesi içeriklerinden anlaşılmaktadır.

***Anahtar Kelimeler:** Kıbrıs Barış Harekâtı, Yerel Basın, Elazığ, Turan Gazetesi.*

PRESENTATION OF THE CYPRUS PEACE OPERATION IN THE LOCAL PRESS: THE EXAMPLE OF TURAN NEWSPAPER

Fahrettin YÜKSEL
Hakan DOĞAN

ABSTRACT

The Cyprus Peace Operation has an important military and political significance in the history of Turkey. The operation has multifaceted political, economic and political effects. Within the scope of the study, determining the reflections of the Cyprus Peace Operation, which is among the turning points in Turkey's history, on the social sphere constitutes the main purpose of the study. At this point, the press, which acts as a bridge between the social sphere and the political mechanism, provides important data. In this direction, the news published in Turan newspaper, which was founded by İhsan Turan in 1930 in Elazığ and whose first issue was published on 1 May 1931, about the Cyprus Peace Operation are examined by document analysis method. While determining the appearance and frequency of the Cyprus Peace Operation in Turan newspaper, the study tries to reveal how the operation is represented in the newspaper. The findings of the study show that Turan newspaper follows a publication process in line with Turkey's foreign policy and presents the processes of the operation in a multidimensional way at the point of informing the public. While the newspaper contributed to the understanding of the events by sharing Turkey's national perspective with the local people in this process, it contributed significantly to raising public awareness, participation in the process and sharing the national perspective at the local level. In this sense, the effective position of the local press in the political and social sphere is understood from the content of Turan newspaper in the example of the Cyprus Peace Operation.

Keywords: *Cyprus Peace Operation, Local Press, Elazığ, Turan Newspaper.*

İSKENDERUN GAZETESİNE GÖRE 1974 KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI

Uğur BAYSAL

ÖZET

Anadolu coğrafyası yüzyıllardır büyük medeniyetlerin hakimiyet mücadelesine sahne olmuştur. Bunda Türkiye'nin bulunduğu konumun, verimli arazilerin ve yer altı ve üstü kaynaklarının zenginliğinin kuşkusuz çok büyük payı vardır. Sahip olduğu emsalsiz jeopolitik ve stratejik konum bir yandan ciddi faydalar sağlarken bir yandan da jeopolitik tehdit ve tehlikelerin merkezinde yer almasını neden olmaktadır. Anadolu coğrafyasında tarih boyunca güçlü bir ordunun varlığı dün olduğu gibi bugün de kaçınılmazdır. Kıbrıs, Anadolu'nun güvenliği açısından çok önemli bir yeri işgal etmektedir. Bir defa Akdeniz'e hakimiyet kurmak isteyen Kıbrıs'ı ele geçirmeden bunu sağlaması zordur. Dünyanın en güçlü devletlerinin bu adanın hakimiyetiyle ilgili bir jeopolitik çıkarlarını göz ardı etmediği apaçık bir gerçektir. Dolayısıyla uzun yıllar Osmanlı Devleti hakimiyetinde bulunmuş ve belli bir kesimi Türk olan Kıbrıs, Atatürk döneminden itibaren Türkiye, burdaki gelişmeleri yakından takip etmiştir. Harekâtın yarattığı askeri, siyasi, diplomatik sorunlar ve sonuçlar hâlâ tartışılmakla beraber bu müdahalenin askerî ve lojistik merkezlerinden biri olan Hatay'daki gelişmeler göz ardı edilmmiştir. Hem bu yönüyle hem de harekâtın ülke genelinde yarattığı ruh halinin daha yoğun gözlemlenebilmesi itibarıyla Hatay'ın incelenmesi önemlidir.

Kıbrıs Barış Harekâtı döneminde özellikle İskenderun Gazetesi takip edilerek, haberleri nasıl aktardığı ve değerlendirmeye çalıştığı ele alınmıştır. Söz konusu yerel gazetenin ulusal gazetelerden elde ettikleri bilgileri de yerele yaymışlardır. Dahası Yunanistan, Kıbrıs, İngiltere ve ABD'deki gelişmeleri de okuyuculara duyurma çabalarına tanıklık edilmiştir. Milli mesele olarak görülerek anavatan topraklarına katılmış Hatay, Kıbrıs'ın her yönüyle milli bir mesele olduğu için değerlendirmeleri ve bakış açısı diğer illerdeki yerel gazetelere göre daha özgün olmuştur. Yine Kıbrıs Meselesi Türkiye'nin milli menfaatlerinin ön planda olduğu bir konu olduğu için olayların, halka aktarılması açıklamalarıyla paralellik göstermiştir. Yapılan yayınlarda halkın milli ve manevi değerlerin yükselmesine neden olmuştur. Türkiye'nin Temmuz ve Ağustos 1974'te Kıbrıs'a düzenlediği iki harekâtın ülke genelinde yarattığı etkiler, bu girişimin askerî ve lojistik merkezlerinden biri olan Hatay'da daha yoğun hissedilmiştir. Hatay'ın adayla coğrafi yakınlığından ileri gelen bu özelliği kendine has gelişmelerin yaşanması verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, İskenderun Gazetesi, Türkiye, Hatay, Barış Harekâtı

1974 CYPRUS PEACE OPERATION ACCORDING TO İSKENDERUN NEWSPAPER

Uğur BAYSAL

ABSTRACT

Anatolian geography has been the scene of the struggle for dominance of great civilizations for centuries. Turkey's location, fertile lands and the richness of its underground and aboveground resources undoubtedly play a major role in this. While its unique geopolitical and strategic location provides serious benefits, it also causes it to be at the center of geopolitical threats and dangers. The existence of a strong army in the Anatolian geography throughout history is inevitable today as it was yesterday. Cyprus occupies a very important place in terms of the security of Anatolia. First of all, it is difficult to achieve this without capturing Cyprus, which wants to dominate the Mediterranean. It is an obvious fact that the world's most powerful states do not ignore their geopolitical interests regarding the dominance of this island. Therefore, Cyprus, which was under the rule of the Ottoman Empire for many years and a certain part of which was Turkish, has closely followed the developments here since the Atatürk period. Although the military, political, diplomatic problems and consequences of the operation are still discussed, the developments in Hatay, one of the military and logistics centers of this intervention, have been ignored. It is important to examine Hatay, both for this aspect and for being able to observe more intensely the mood created by the operation throughout the country.

During the Cyprus Peace Operation period, Iskenderun Newspaper was followed in particular and how it reported and tried to evaluate the news was discussed. The local newspaper in question also disseminated the information they obtained from national newspapers to the local area. Moreover, efforts were witnessed to inform the readers about the developments in Greece, Cyprus, England and the USA. Since Hatay, which was seen as a national issue and joined the territory of the motherland, is a national issue in every aspect of Cyprus, its evaluations and perspective have been more original than local newspapers in other provinces. Again, since the Cyprus Issue is an issue where Turkey's national interests are at the forefront, conveying the events to the public was parallel to their statements. The publications made led to the rise of the people's national and moral values. The effects of Turkey's two operations against Cyprus in July and August 1974 were felt more intensely in Hatay, one of the military and logistics centers of this initiative. This feature of Hatay, which arises from its geographical proximity to the island, will be tried to be explained by its unique developments.

Keywords: *Cyprus, Iskenderun Newspaper, Türkiye, Hatay, Peace Operation*

BİR KIBRIS BELGESELİ: YEŞİL ADA KIBRIS

Zafer ÇİL

ÖZET

Kıbrıs Sorunu 1950'lerden itibaren Türkiye'nin en önemli dış politika konularından biri haline gelmiştir. 1950'lerden itibaren Türkiye'nin resmi politikasında Kıbrıs sorunu, milli bir dava olarak görülmeye başlanmıştır. Türkiye'nin Kıbrıs meselesinde ürettiği tutum görsel medyada da sürekli gündemde tutulmuştur. Bu çalışmanın konusu Mehmet Ali Birand'ın sunuculuğunu yaptığı Bir Kıbrıs Belgeseli: Yeşil Ada Kıbrıs Belgeseli üzerinden Kıbrıs meselesinin sunumudur. Çalışma kapsamında incelenen Kıbrıs Belgeseli resmî ideoloji çizgisinde bir belgesel filmidir. Belgesel kurgusunu resmî ideolojinin çizdiği alan içerisinde üretmek, dönemin hâkim politikasına uygun bir söylem geliştirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Bir Kıbrıs Belgeseli: Yeşil Ada Kıbrıs, Mehmet Ali Birand.

A CYPRUS DOCUMENTARY: GREEN ISLAND CYPRUS

Zafer ÇİL

ABSTRACT

The Cyprus Problem has become one of Turkey's most important foreign policy issues since the 1950s. Since the 1950s, the Cyprus problem began to be seen as a national cause in Turkey's official policy. Turkey's stance on the Cyprus issue has always been kept on the agenda in the visual media. The subject of this study is the presentation of the Cyprus issue through A Cyprus Documentary: Green Island Cyprus Documentary, hosted by Mehmet Ali Birand. The Cyprus Documentary examined within the scope of the study is a documentary film in line with the official ideology. By producing his documentary fiction within the area drawn by the official ideology, he developed a discourse in line with the dominant politics of the period.

Keywords: *Cyprus, A Cyprus Documentary: Green Island Cyprus, Mehmet Ali Birand.*

GAZİLERİN ANILARINDA 1974 KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI

Enes HANÇER

ÖZET

1974 Barış Harekâtı, Kıbrıs için bir dönüm noktasıdır. Bu harekât sayesinde Kıbrıslı Türkler'in yıllardır yaşadığı baskı ve zulüm sona ermiş, buradaki Türkler koruma altına alınmıştır. Böylece Kıbrıslı Türkler'in gelecekte sahip olacakları bağımsız devlet yolunda önemli bir adım atılmıştır. Kıbrıs Barış Harekâtı neticesinde adanın kuzeyinde oluşan fiili durum 15 Kasım 1983 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanıyan tek devlet ise Türkiye olmuştur.

Tarihi olayları incelerken arşiv belgeleri, yazılı kaynaklar şüphesiz çok önemlidir. Ancak Kıbrıs Barış Harekâtı gibi önemli bir olayda aktif olarak yer almış kişilerin yaşadıkları ve düşünceleri de hayli önem taşımaktadır. Bu çalışmada Kıbrıs Gazileri'nin harekâtla ilgili yaşadıkları, hissettikleri ve düşünceleri kendi bakış açılarıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda Manisa'nın Demirci ve Köprübaşı ilçelerinde ikamet eden gazilerin bir bölümü ile yüz yüze görüşülmüş ve röportajlar yapılmıştır. Yapılan görüşmeler ile gazilerin askerlik hayatına ilişkin fotoğraflar ve belgeler kayıt altına alınmıştır. Ayrıca anlatılanların yazılı kaynaklardaki bilgilerle teyidinde çalışılmıştır. Böylece Kıbrıs Barış Harekâtı'na ilişkin anıların yazılı hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kıbrıs Barış Harekâtı, Kıbrıs Gazisi, Anılar, Köprübaşı, Demirci.

THE 1974 CYPRUS PEACE OPERATION IN THE VETERANS' MEMORIES

Enes HANÇER

ABSTRACT

The 1974 Peace Operation was a milestone for Cyprus. The oppression and persecution of the Turkish Cypriots for years came to an end thanks to this operation, and the Turkic people here were secured under protection. Accordingly, an important step was achieved on the way to the independent state that the Turkish Cypriots would have in the future. The de facto situation created in the north of the island following the Cyprus Peace Operation resulted in the establishment of the Turkish Republic of Northern Cyprus on November 15, 1983. Turkey was the only state to recognize the Turkish Republic of Northern Cyprus.

Archival documents and written sources are undoubtedly very significant when analyzing historical events. However, the experiences and thoughts of people actively involved in an important event such as the Cyprus Peace Operation are also very crucial. The present study aims to reveal the experiences, feelings and thoughts of Cyprus Veterans about the operation from their own perspectives. In this regard, face-to-face interviews were conducted with some of the veterans residing in Demirci and Köprübaşı districts of Manisa. The interviews, photographs and documents related to the military life of the veterans were recorded. Also, the information in written sources was tried to be verified with the information in written sources. Therefore, this study aims to document the memories of the Cyprus Peace Operation in written form.

Keywords: *Cyprus Peace Operation, Cyprus Veteran, Memories, Köprübaşı, Demirci*

GÜMÜŞHANE BASININDAN VE GAZİLERİN ANLATIMINDAN: KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI

Filiz KÖKSAL

ÖZET

Yaklaşık üç yüz yıl Osmanlı egemenliğinde kaldıktan sonra 1878’de İngiliz idaresine giren Kıbrıs Adası’nda İngilizlerin Rum yanlısı tutumu 1960 yılına kadar devam etmiştir. 1960 ‘tan itibaren de Kıbrıs Türkleri, “Rumların ya tabut ya bavul” politikalarına maruz kalmıştır. Türkiye, Ada’nın Yunanistan’a “ilhakını” önlemeye çalışmıştır. Kıbrıs Türkünün can ve mal güvenliğini sağlamak amacıyla 1974 yılında Kıbrıs’a müdahalede bulunarak Kıbrıs Barış Harekâtını düzenlemiştir. Bu bildiri, Gümüşhane basını ve Gümüşhaneli Kıbrıs gazilerinin bakış açısından yakın tarihimizin önemli olayı olan Kıbrıs Barış Harekâtı ve harekâtın Gümüşhane’deki yankılarına ile ilgili verilere ulaşmak amaçlanmaktadır. Araştırma nitel bir çalışmadır. Süreçte Kıbrıs ile alakalı veriler yazılı kaynaklar olan kitap ve makalelerden araştırılıp incelenmiştir. Gümüşhane’de ikamet etmekte olan Kıbrıs gazileriyle görüşmeler yapılmıştır. Gümüşhane basınından, Kıbrıs konulu kitap, dergi ve makalelerin incelenmesinden veriler elde edilmiştir. Araştırmada Filiz Köksal’ın KKTC Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ile 2005 tarihli görüşmesinin ses kayıtlarından ve Kıbrıslı mücahitlerle yapmış olduğu görüşme kayıtlarından da yararlanılmıştır. Tüm sesli, yazılı, sözlü tüm kaynaklardan elde edilen bilgiler doküman analizine tabi tutularak bulgulara ulaşılmıştır.

Kıbrıs Türk halkı, 1878’de İngilizler tarafından Kıbrıs’ta Osmanlı Türk bayrağının gönderden indirilerek yerine İngiliz bayrağının çekilişini gözyaşlarıyla büyük bir üzüntü içinde izlemiştir. Kıbrıs Türk halkı, mutlaka bir gün Türk askerinin adaya geleceği ve hürriyet özlemi içinde mücadelesini sürdürmüştür. Tıpkı Şehirli Mehmet’in, torunu Rauf Denktaş’a “*Gittiler ama bir gün gelecekler, yine gelecekler. O günleri biz göremeyeceğiz ama sizler muhakkak göreceksiniz*” belirttiği gibi Kıbrıs Türk halkı özgürlüğü, bağımsızlığı beklemişlerdir. Türk Silahlı Kuvvetleri’nin 20 Temmuz 1974’te başlattığı Kıbrıs Barış Harekâtı’nda Gümüşhaneli askerler de görev almıştır. Ada’da barışın, güvenliğin ve özgürlüğün sağlanmasına katkıda bulunmuşlar, gazi olmuşlardır. Gümüşhane basını da yardım kampanyalarını yayınlamış, yayınlanan şiirlerle, yazılarla Kıbrıs Türklerinin Gümüşhane kamuoyundaki sesi olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Barış Harekâtı, Gümüşhane, basın, gaziler.

FROM THE STATEMENTS OF GÜMÜŞHANE PRESS AND THE VETERANS: CYPRUS PEACE OPERATION

Filiz KÖKSAL

ABSTRACT

After being under Ottoman rule for approximately three hundred years, the island of Cyprus came under British administration in 1878, with the British maintaining a pro-Greek stance until 1960. From 1960 onwards, the Turkish Cypriots were subjected to the Greek policy of “either coffin or suitcase.” Turkey attempted to prevent the annexation of the island to Greece. In 1974, to ensure the safety of life and property for Turkish Cypriots, Turkey intervened in Cyprus and launched the Cyprus Peace Operation. This paper aims to gather data on the Cyprus Peace Operation, a significant event in our recent history, and its repercussions in Gümüşhane from the perspective of the Gümüşhane press and the veterans of Cyprus from Gümüşhane. The research is qualitative. Data related to Cyprus were researched and examined from written sources such as books and articles. Interviews were conducted with Cyprus veterans residing in Gümüşhane. Data were obtained from the Gümüşhane press, and from the examination of books, magazines, and articles on Cyprus. The research also utilized audio recordings of Filiz Köksal’s 2005 interview with the Founding President of the TRNC, Rauf Denktaş, and her interview recordings with Cypriot fighters. Information gathered from all audio, written, and verbal sources was subjected to document analysis to reach findings.

The Turkish Cypriot people watched with great sorrow and tears as the Ottoman Turkish flag was lowered and the British flag was raised in Cyprus by the British in 1878. The Turkish Cypriots continued their struggle with the hope that one day Turkish soldiers would come to the island and they would achieve their freedom. Just as Şehirli Mehmet told his grandson Rauf Denktaş, “They left, but one day they will come back, they will definitely come back. We will not see those days, but you certainly will,” the Turkish Cypriots awaited freedom and independence. Soldiers from Gümüşhane also participated in the Cyprus Peace Operation launched by the Turkish Armed Forces on July 20, 1974. They contributed to establishing peace, security, and freedom on the island and became veterans. The Gümüşhane press also published aid campaigns and became the voice of the Turkish Cypriots in the Gümüşhane public opinion through the publication of poems and articles.

Keywords: *Cyprus Peace Operation, Gümüşhane, press, veterans*

1974 MUTLU BARIŞ HAREKÂTI SÜRECİNDE KIBRIS TÜRK BASININDA MİLLÎ BİRLİK SÖYLEMLERİ VE İŞLENEN TEMALAR

Mükerrem YILMAZ
Neriman SAYGILI

ÖZET

Duygu ve düşüncelerin, tutum ve kanaatlerin veya bilgilerin sözlü ya da sözsüz olarak akla gelebilecek her türlü yöntem ve araçlarla başkalarına aktarılma işlemi olan iletişim; gündelik yaşamımızda bizlere nesnelere, kişileri tanımlar, sosyokültürel iş bölümü içerisinde farklı toplumsal roller üstlenmiş bireylerin bu rollerini icra ederken, bu rol dağılımıyla oluşan toplumun o tarihi dönem ve sürecine ait yaşam tarzlarını öğretir, kolektif kimliğini oluşturur, sosyokültürel kavramların simgesel/sembolik dönüşümü anlatır. Diğer bir ifadeyle yaşanan dönemdeki toplumsal verilerin birer göstergelerini oluşturur.

Kitle iletişim araçlarının toplumsal görevlerinden olan bütünleştirme, etkileşim, toplumsal değerlerin pekiştirilmesi ve toplumun yönlendirilmesi gibi millî birlik unsurlarını içeren kültürel aktarımı sağlayan işlevleri vardır. Bu bağlamda yazılı basın bir unsur, haber aracı ve yazınsal bir anlatım biçimi olan gazeteler de toplumun bilinçlendirilmesinde ve kamuoyunun oluşumunda önemli bir rol üstlenirler. Dil, toplumsal bir ileti ve kavramları belirten bir gösterge olarak; yazılarla, sembollerle, muhtelif imlerle ve sosyokültürel simgelerle aynı düzlemde ele alınabilmektedir. Bu anlamda, yazınsal metinler gücünü kelimelerden alır ve üretilmiş olan metinlerde kullanılan dil belli durumsal bağlam içerisinde konumlanır. Toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan ve millî bilincin oluşumunu yönlendiren değerlerin ön plana çıkarılmasını sağlayıcı gazeteler üzerinden sunulan yazınsal metinler ve içeriğindeki söylemler, millî birliği yönlendirici ve bütünleştirici bir kimliğe bürünerek önemli bir rol üstlenir. Bu metin ve söylemlerin yaşanan dönemin toplumsal ve tarihsel bağlamıyla ele alınıp yorumlanması farklı bir anlam ihtiva eder.

Kıbrıs Türk basını, “millî dava” anlayışının getirdiği bir idealle, Kıbrıs Rum basını ve yönetimine karşı duruşlarıyla kendi varlığını ortaya koyma mücadelesinde; müşterek anlayışın, millî birlik ve beraberliğin, millî şuurun ve toplumsal direnişin oluşumunda en etkin unsurların başında gelmiştir.

Bu kapsamda yapılan çalışmada: Anavatan Türkiye, uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan garantörlük hakkını kullanarak 20 Temmuz 1974 sabahı başlattığı Mutlu Barış Harekâtı’nda Kıbrıs gazetelerinde yer alan haber metinlerinin Kıbrıs Türk halkının toplumsal bütünlüğünün ve var olma mücadelesi sürecinde toplumun millî şuurunu nasıl dinamik tutulduğunun ortaya konulması amaçlanmıştır; bu maksatla, 15-25 Temmuz 1974 tarihleri arasında Halkın sesi ve Bozkurt gazetelerinde çıkan haberlerde konu edilen dil, anlam, söylem ve simgelerin ilişkileri içerisinde söylem analizi çözümlenmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Barış harekâtı, Kıbrıs Türk basını, Birlik ve beraberlik, Halkın sesi ve Bozkurt gazeteleri.

NATIONAL UNITY DISCOURSES AND THEMES COVERED IN THE TURKISH CYPRUS PRESS DURING THE CYPRUS PEACE OPERATION OF 1974

Mükerrem YILMAZ
Neriman SAYGILI

ABSTRACT

Communication is the process of transmitting feelings and thoughts, attitudes and opinions or information to others, verbally or non-verbally, by any conceivable method and means; it defines the objects and people in our daily lives, teaches us the lifestyles of the historical period and the process of the society formed by this distribution of roles, while individuals who have assumed different social roles within the socio-cultural division of labour perform these roles, creating its collective identity and explaining the symbolic transformation of socio-cultural concepts. In other words, they are indicators of the social data of the period in which we live.

The mass media have functions that provide cultural transmission, including elements of national unity, such as integration, interaction, reinforcement of social values and direction of society, which are among their social duties. In this context, newspapers, which are an element of the written press, a means of communication and a form of literary expression, play an important role in raising public awareness and forming public opinion. Language, as a social message and an indicator of concepts, can be treated on the same level as writings, symbols, various signs and socio-cultural symbols. In this sense, literary texts derive their power from words, and the language used in the texts produced is positioned within a certain situational context. Literary texts and the discourses presented through newspapers, which ensure the unity and solidarity of society and highlight the values that guide the formation of national consciousness, play an important role by assuming a guiding and integrating identity for national unity. Considering and interpreting these texts and discourses in the social and historical context of the time has a different meaning.

The Turkish Cypriot press is in a struggle to assert its existence with an ideal brought by the understanding of the “national cause” and its stance against the Greek Cypriot press and administration; it has been one of the most effective elements in the formation of common understanding, national unity and solidarity, national consciousness and social resistance.

In this context, the study aimed to reveal how the news texts published in Cypriot newspapers during the “Happy Peace Operation”, which the motherland Turkey launched on the morning of 20 July 1974, using its guarantor right arising from international agreements, kept the social integrity of the Turkish Cypriot people and the national consciousness of the society dynamic during the struggle for existence; for this purpose, discourse analysis was carried out within the relations of language, meaning, discourse and symbols in the news published in Halkın Sesi and Bozkurt newspapers between 15 and 25 July 1974.

Keywords: *Peace operation, Turkish Cypriot press, Unity and solidarity, Halkın Sesi and Bozkurt newspapers.*

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BELLEĞİNDE ÇANAKKALE SAVAŞI ESİRLERİ

Ünal ÜSTÜNDAĞ

ÖZET

Çanakkale Savaşları, Türk kahramanlık anlatıları içerisinde özel bir yere sahiptir. Çanakkale Savaşları sırasında İngilizler tarafından esir alınan Osmanlı askerlerinin bir kısmı, 1916 sonbaharında Kıbrıs Gazimağusa'da oluşturulan esir kampında tutulmuştur. Karakol Usera Kampı'na 1916 sonbaharından getirilmeye başlanan esirler 1920'ye dek ağır şartlarda tutulmuşlardır. Esir kampında tutulan 6.732 Osmanlı askerinin yaklaşık 250'si sağlıksız koşullar, kötü beslenme, kaçma girişimleri sırasında öldürülme gibi nedenlerle şehit olmuştur. Günümüzde Gazimağusa'da bir Çanakkale Şehitliği mevcuttur. Bölgede kalmayı tercih ederek Kıbrıs'a yerleşmiş bazı esirlerin çocukları ve torunları arasında KKTC'nin kurulmasına giden yola önemli katkı sunmuş mücahitler bulunmaktadır. Günümüzde KKTC belleğinde Çanakkale esirlerine dair kalan bilgi kırıntıları, ölüm ve hapis cezalarına rağmen esirleri kaçırma girişiminde bulunan aile fertlerinin hafızalarında yaşatılmaya çalışılmaktadır. Ancak dedelerinden hikâyeleri dinleyen ve belirli bir yaşa erişmiş bu kişilerin önemli şahitliklerin son aktarıcısı olması gibi riskler mevcuttur. Çanakkale esirleri tarafından yapılarak Kıbrıslılara hediye edilen el işi ahşap eserler şahıs koleksiyonlarında yer almaktadır. Esirler tarafından kamp imamına teslim edilerek günümüze aktarılması sağlanmış Hatırat-ı Esaret isimli notlar mevcuttur. Ayrıca "Mağusa Limanı" adıyla bilinen eserin aslında esirlerden Arap Ali'nin katli için yakılmış bir ağıt olduğu ve sözlerinin 1943 yılında yeniden uyarlandığı belgelenmiştir. Dönem şahitliklerinden yola çıkarak, esirlerin sıklıkla söyledikleri "Ağlamayın anneler" türküsünün bir Rumeli-Balkan türküsü olduğu ve Çanakkale Savaşları döneminde askerler tarafından sıklıkla söylendiği anlaşılmaktadır. Bildiri çalışması kapsamında yakın zamanda Prof. Dr. Ulvi Keser danışmanlığında Ünal Üstündağ tarafından yapım ve yönetmenliği gerçekleştirilen "Sandıktan Çıkan Tarih: Kıbrıs'ta Çanakkale Esirleri" isimli belgeselin çekimleri sırasında elde edilen bilgi ve belgeler akademik çalışmalarla desteklenecek ve konuya hâkim Kıbrıslılarla yapılan görüşmelerden faydalanılacaktır. Bildiri, söylem analizleri, arşiv çalışmaları ve konu hakkında yazılan akademik eserlerle desteklenecektir. Çalışmanın en önemli bulgusu, KKTC belleğinde yer etmiş Çanakkale esirlerine dair belleğin zaman içerisinde zayıflıyor olduğu gerçeğidir. Bildiriyle KKTC belleğinde yer alarak günümüze kadar taşınabilmiş, Çanakkale esirlerine dair dağınık halde bulunan somut ve somut olmayan mirasın akademik literatüre kazandırılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale Savaşları, KKTC, Kıbrıs'ta Çanakkale Esirleri, Esaret.

PRISONERS OF THE WAR OF ÇANAKKALE IN THE MEMORY OF THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS

Ünal ÜSTÜNDAĞ

ABSTRACT

The Gallipoli Wars have a special place in Turkish heroic narratives. Some of the Ottoman soldiers captured by the British during the Gallipoli Wars were kept in the prison camp established in Famagusta, Cyprus, in the autumn of 1916. The prisoners, who started to be brought to Karakol Usera Camp in the autumn of 1916, were kept under harsh conditions until 1920. Approximately 250 of the 6,732 Ottoman soldiers held in the prison camp were martyred due to reasons such as unhealthy conditions, malnutrition, and being killed during their escape attempts. Today, there is a Çanakkale Martyrs' Cemetery in Famagusta. Among the children and grandchildren of some prisoners who chose to stay in the region and settled in Cyprus, there are mujahideen who made a significant contribution to the path to the establishment of the TRNC. Today, efforts are being made to keep alive the scraps of information about the Çanakkale prisoners in the memory of the TRNC, in the memories of the family members who attempted to kidnap the prisoners despite the death and prison sentences. However, there are risks such as these persons, who has heard the stories from the grandfathers and has reached a certain age, becoming the last transmitter of important story. Handcrafted wooden works gifted to Cypriots by Çanakkale prisoners are included in personel collections. There are notes called Memories of Captivity, which were handed over to the camp imam by the prisoners and were transferred to the camp. It has also been documented that the work known as "The Port of Famagusta" was actually a lament for the murder of one of the prisoners, Arap Ali, and that its lyrics were adapted again in 1943. It is understood that the folk song "Don't cry mothers", which is frequently sung by prisoners, is a Rumelia-Balkan folk song and was frequently sung by soldiers during the Gallipoli Wars. Within the scope of the paper study the information and documents obtained during the shooting of the documentary titled "History Out of the Chest: Çanakkale Prisoners in Cyprus", produced and directed by Ünal Üstündağ under the consultancy of Prof. Ulvi Keser, will be supported by academic studies and interviews with Cypriots who are knowledgeable on the subject will be used. The paper will be supported by discourse analyses, archive studies and academic works written on the subject. The most important finding of the study is the fact that the memory of the Çanakkale prisoners in the TRNC memory is weakening over time. With the declaration, it is aimed to bring the scattered tangible and intangible heritage of the Çanakkale prisoners, which has been preserved in the memory of the TRNC and has been carried down to the present day, to the academic literature.

Keywords: *Gallipoli Wars, TRNC, Gallipoli Prisoners in Cyprus, Captivity.*

50. YILINDA KIBRIS NİÇİN GÜNDEMİMİZDEDİR?

Zafer KARAKUŞ

ÖZET

Kıbrıs Barış harekâtının 50. yılını yaşadığımız bugünlerde Kıbrıs Sorunu ile ilgili uluslararası bir çözümün üretilmemesi ve sorunun tarafları arasında yapılan görüşmelerin sürekli olarak tekrarlanmasına rağmen sonuç alınamaması ve toplumsal hafızamızda sürekli konumlandırılması bu konudaki bir durum tespitini zorunlu kılmaktadır. Bu sorunu yok saymanın mümkün olmadığı düşüncesinden hareketle, zihinlerimizde oluşan “50. yılında Kıbrıs niçin gündemimizdedir?” sorusuna cevap vermenin sorunu tanımlama ve bir durum tespiti yaparak gündemimizdeki yerini yeni bir yol haritası oluşturmada yöntem olabileceğini önerme, çözüme yardımcı olacağına inandığımız parametreleri belirleyerek sorunun temel felsefesini gözden geçirip atılacak adımlar için tarihsel öndeyilerin neler olması gerektiği ile ilgili tespitlere önem verilmesi gerekmektedir.

“50. yılında Kıbrıs niçin gündemimizdedir? sorusunu sorduran gerekçeleri belirlemeden Kıbrıs sorununun gündemimizde oluşunu ancak öteleyerek, belirsizleştirerek, manipüle ederek, çözümsüzlüğü çözüm yerine sunarak, sorunu görmezden gelerek veya çözümsüzlüğün kaynaklarına yeni etki unsurları ekleyerek cevaplamaya çalışmanın siyasi, askerî, ekonomik, sosyal, kültürel ve hukuksal açılarından son derece sakıncalı olduğunun tarihsel gerekçeleri bulunmak önemsenmelidir. Bu perspektif dâhilinde öneriler geliştirilerek sorunun gündemimizden nasıl düşeceğini ortaya koymak için temel parametrelere sahip olunması gerekmektedir.

***Anahtar Kelimeler:** Kıbrıs Barış Harekâtı, Kıbrıs Sorunu, siyasi, askerî, ekonomik, sosyal, kültürel, hukuksal.*

WHY IS CYPRUS ON THE AGENDA IN ITS 50TH ANNIVERSARY?

Zafer KARAKUŞ

ABSTRACT

In these days when we are experiencing the 50th anniversary of the Cyprus Peace Operation, the failure to produce an international solution to the Cyprus Problem and the lack of results despite the constant repetition of negotiations between the parties to the problem and its permanent position in our social memory necessitates a determination of the situation on this issue. Based on the idea that it is not possible to ignore this problem, the “50th” problem formed in our minds. Why is Cyprus on our agenda in 2017? It is necessary to give importance to the determination of what the historical predictions should be for the steps to be taken by reviewing the basic philosophy of the problem by determining the parameters that we believe will help the solution, determining the parameters that we believe will help the solution.

“Why is Cyprus in fiftieth anniversary on our agenda in 2018? It is historical that it is extremely harmful in political, military, economic, social, cultural and legal aspects to try to answer the fact that the Cyprus problem is on our agenda by only postponing it, making it unclear, manipulating it, presenting the deadlock instead of a solution, ignoring the problem or adding new influencing factors to the sources of the deadlock, without determining the reasons that make us ask the question. Providing justifications should be considered important. It is necessary to have basic parameters to reveal how the problem will be removed from our agenda by developing suggestions within this perspective.

Keywords: *Cyprus Peace Operation, Cyprus Problem, political, military, economic, social, cultural, legal.*

KIBRIS VE EDEBİYAT

KIBRIS'I MUSTAFA NECATİ SEPETÇİOĞLU'NDAN OKUMAK: *SABIR AĞACI VIII: ZAMAN UYANIŞI*

Arda KORKMAZ

ÖZET

Başta roman, öykü, tiyatro olmak üzere edebî türlerin hemen her birinde eserler ortaya koyan Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun metinlerinin muhtevasını, Türk-İslam tarihi, Türk devletlerinin varoluş ve hükümlerlik serüvenleri oluşturmaktadır. Çağımızın Dede Korkut'u olarak anılan Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun ortaya koyduğu eserlerle edebiyatta öğreticiliği ön plana çıkardığı ve okurlarına kimi doktrinleri benimsetmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Sepetçioğlu'nun çevrenine Kıbrıs Türk Devleti de girmektedir. Kıbrıs özelinden millî ve manevî değerlerin, ulusal değerlerin ve millî şuurun anlatımını yapan Sepetçioğlu'nun, kaleme aldığı sekiz ciltlik *Sabır Ağacı* serisiyle Kıbrıs'ın mitolojik devirlerinden İngilizlerin eline geçtiği ve devamında Osmanlı Devleti'nin yıkılıp Türkiye Cumhuriyeti'nin ortaya çıkışıyla verilen mücadelelere kadar geçen aşamaların her bir basamağını anlattığı ve bu sürüven içerisinde sergilinen millî bilinci ortaya koyduğu görülmektedir. Bu bildirin amacı, Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun *Sabır Ağacı* serisinin sekizinci ve son kitabı olan *Zaman Uyanışı* özelinde Kıbrıs'ın yakın tarihine, Kıbrıs'ın verdiği bağımsızlık mücadelesine, bu mücadele öncesi, esnası ve sonrasında Kıbrıs'taki sosyo-kültürel yaşama, sosyolojik yapıya ve değişime odaklanmayı amaçlamaktadır. Kıbrıs'ın yakın tarihinin iki basamağını oluşturan bu roman, Kıbrıs'ın İngilizler elindeki durumu ve Türkiye Cumhuriyeti ile beraber büründüğü öz kimliği konu edinmektedir. Bildiri, fiktif bir yapıyla ortaya koyulan Kıbrıs Türklerinin mücadelesini irdelenecek, bu fiktif yapının realist boyutlarını ve gerçeğe ilişkisini ortaya koyacak, yazarın Kıbrıs özelinden geliştirdiği ideolojiye odaklanacaktır. Halit Ziya Uşaklıgil'in "Kuşkusuz hayatı romanlar yapıyor." mottosundan hareketle edebî ürünlerin belki de etki alanı en geniş olanı üzerinden şekillenen bir yapı üzerinden bu bildiri, Kıbrıs'ın yakın tarihini, yakın tarihte geçirdiği serüvenleri, sosyo-kültürel yaşamını, içtimai yapısını ve değişimini tespit edecektir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, kültür, mücadele, tarih.

READING ABOUT CYPRUS BY MUSTAFA NECATİ SEPETÇİOĞLU: *SABIR AĞACI* *VIII: ZAMAN UYANIŞI*

Arda KORKMAZ

ABSTRACT

The content of the texts of Mustafa Necati Sepetçioğlu, who produces works in almost all literary genres, especially novels, short stories and theatre, consists of Turkish-Islamic history, the existence and sovereignty adventures of the Turkish states. It is understood that Mustafa Necati Sepetçioğlu, who is known as the Dede Korkut of our age, brought didacticism to the fore in literature with his works and tried to make his readers adopt some doctrines. In this context, the Turkish Cypriot State also comes into Sepetçioğlu's circle. Sepetçioğlu, who explains national and spiritual values, national values and national consciousness specifically in Cyprus, wrote the eight-volume *Sabır Ağacı*, which tells the story of Cyprus from its mythological times when it was taken over by the British, to the struggles that followed with the collapse of the Ottoman Empire and the emergence of the Republic of Turkey. It is seen that it explains each step of the stages and reveals the national consciousness displayed in this process. The purpose of this paper is to focus on the recent history of Cyprus, the struggle for independence of Cyprus, the socio-cultural life and sociological structure in Cyprus before, during and after this struggle, in the context of *Zaman Uyanışı*, the eighth and last book of Mustafa Necati Sepetçioğlu's *Sabır Ağacı* and aims to focus on social change. This novel, which constitutes two stages of the recent history of Cyprus, deals with the situation of Cyprus in the hands of the British and its self-identity with the Republic of Turkey. The paper will examine the struggle of the Turkish Cypriots, presented in a fictitious structure, reveal the realistic dimensions of this fictitious structure and its relationship with reality, and focus on the ideology developed by the author specifically for Cyprus. Based on Halit Ziya Uşaklıgil's motto, "Undoubtedly, novels make life", this declaration examines the recent history of Cyprus, its recent adventures, socio-cultural life, social structure and change through a structure shaped by perhaps the broadest influence of literary products.

Keywords: *Cyprus, culture, struggle, history.*

DERVİŞ ZAIM'İN GÖLGELER VE SURETLER FİLMİ ÜZERİNDEN KIBRIS TÜRK TOPLUMUNUN MÜCADELESİNE BİR BAKIŞ

Adnan SÖYLEMEZ
Duygu İlkhan SÖYLEMEZ

ÖZET

Kıbrıs Barış Harekâtı, Kıbrıs Türk toplumunun maruz kaldığı baskı, zulüm ve katliamların sonucunda gerçekleşmiştir. 1960'ta kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nde yaşanan anlaşmazlıklar ve Rumların Enosis (Yunanistan'a bağlanma) hedefleri, Kıbrıs Türklerini tehdit etmiştir. 1963-1974 dönemi, toplum için kan, gözyaşı, katliam, toplu mezarlar ve göçle dolu bir süreç olmuştur. Bu dönemde, Kıbrıs Rumları anayasayı feshederek Kıbrıs Türklerini devlet yönetiminden uzaklaştırmış ve baskılar artmıştır. Türkiye, Kıbrıs'taki Türk toplumunun güvenliğini sağlamak amacıyla 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs'a müdahale etmiştir. Derviş Zaim'in Gölgele ve Suretler filmi, Kıbrıs Türk toplumunun bu mücadelesini çarpıcı bir şekilde yansıtmaktadır. Film, Salih ve kızı Ruhsar'ın gölge oyunu sanatını icra ederek yaşadıkları zorlukları konu alır. 1963'te yaşanan gerginlikler sonrasında köylerini terk etmek zorunda kalan karakterler, akrabalarının köyüne sığınır ancak burada da durum farklı değildir. Film, yıllardır barış içinde birlikte yaşayan Rum ve Türk halkının birbirlerine düşman gözle bakmaya başlamasını gösterir. Köyde yaşanan olaylar, büyük bir gerginliğe neden olur. Bu çalışmada, Kıbrıs Türk toplumunun mücadelesi ve Gölgele ve Suretler filminin bu mücadeleyi nasıl yansıttığı incelenmektedir. Film, toplumun yaşadığı zorlukları ve umutlarını vurgulayarak, Kıbrıs Barış Harekâtı'nın tarihsel ve siyasi önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kıbrıs Barış Harekâtı, Kıbrıs Türk toplumu, Derviş Zaim, Tarihsel mücadele,*

A LOOK AT THE STRUGGLE OF THE TURKISH CYPRIOT COMMUNITY THROUGH DERVIŞ ZAIM'S FILM SHADOWS AND FACES

Adnan SÖYLEMEZ
Duygu İlkan SÖYLEMEZ

ABSTRACT

The Cyprus Peace Operation was initiated due to the oppression, persecution, and massacres faced by the Turkish Cypriot community. The disagreements within the Republic of Cyprus, established in 1960, and the Greek Cypriots' aim of enosis (annexation to Greece) posed a threat to the Turkish Cypriots. The period between 1963 and 1974 was marked by bloodshed, tears, massacres, mass graves, and migration for the community. During this period, the Greek Cypriots abolished the constitution and excluded the Turkish Cypriots from the state administration, which increased tensions. Turkey intervened in Cyprus on 20 July 1974 to ensure the safety of the Turkish community. Derviş Zaim's film, *Shadows and Faces*, powerfully reflects the struggle of the Turkish Cypriot community. The film portrays the difficulties experienced by Salih and his daughter Ruhsar in performing the art of shadow puppetry. It depicts how the characters, forced to leave their village after the tensions of 1963, take refuge in the village of their relatives, only to find that the situation there is no different. The events in the village cause great tension, and the film shows how the Greeks and Turks, who had lived together peacefully for years, begin to see each other as enemies. The film 'Shadows and Faces' portrays the struggle of the Turkish Cypriot community. The film highlights the historical and political significance of the Cyprus Peace Operation by exploring the challenges and aspirations of the community.

Keywords: *Cyprus Peace Operation, Turkish Cypriot community, Derviş Zaim, Historical struggle,*

ÂŞIK VEYSEL'İN GÖZÜNDEN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI ÖNCESİNDE SOSYO-POLİTİK GERÇEKLER

Atilla KARTAL

ÖZET

Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde meydana gelen olaylar, Türk toplumunu derinden etkilemiştir. Bu dönemde yaşanan olumsuzluklar, halkın belleğinde kalıcı izler bırakmış ve duygusal dünyasında derin yaralar açmıştır. Türk âşıkları-ozanları, bu olayları şiirlerinde işleyerek, sözlü tarihe önemli belgeler kazandırmışlardır. Âşık Veysel, savaşın değil, sevginin ve aşkın temsilcisidir. Ancak, Kıbrıs Türklerinin Ada'da yıllarca maruz kaldığı acılar, Rumlar tarafından gerçekleştirilen katliamlar ve haksızlıklar karşısında duyarsız kalamamıştır. Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde yazdığı bu şiirle, Türk halkının duygularına tercüman olmuş ve onların acılarını dile getirmiştir. Âşık Veysel şiirinde, dönemin sosyal ve politik atmosferini yansıtarak hem Anadolu Türklüğünün hem de Kıbrıs Türk toplumunun duygusal ve düşünsel dünyasını ortaya koyar. Çalışmada metin analizi yöntemi kullanılarak şiir tematik olarak incelenmiştir. Adalet, insanlık dışı eylemler, vatanseverlik, kahramanlık ve intikam gibi ana temalar kapsamlı bir şekilde değerlendirilmektedir. Âşık Veysel'in Kıbrıs şiiri, Kıbrıs Türk toplumunun yaşadığı zorlukları ve direnişini güçlü bir şekilde ifade eden bir eserdir. Şiirde adalet, kahramanlık ve vatanseverlik temaları işlenirken, aynı zamanda dönemin sosyal ve politik gerçekleri de şiire yansıtılarak, sözlü tarihe önemli bir belge niteliğinde eser kazandırılmıştır. Bu çalışma, şiirin dil ve anlatım teknikleri ile tarihî bağlamı bir araya getirerek, Âşık Veysel'in şiirinin derinlemesine bir değerlendirmesini ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kıbrıs Barış Harekâtı, Âşık Veysel, Türk halk şiiri, Sosyal ve Politik olaylar*

SOCIOPOLITICAL REALITIES BEFORE THE CYPRUS PEACE OPERATION FROM THE PERSPECTIVE OF ÂŞIK VEYSEL

Atila KARTAL

ABSTRACT

The events that occurred prior to the Cyprus Peace Operation deeply affected Turkish society. The adversities experienced during this period left lasting imprints on the collective memory of the people and inflicted deep emotional wounds. Turkish folk poets-minstrels have documented these events in their poetry, thereby contributing significant records to oral history. Âşık Veysel is a representative of love and affection, not war. However, he could not remain indifferent to the suffering endured by the Turkish Cypriots for years on the island, nor to the massacres and injustices perpetrated by the Greeks. With this poem, written before the Cyprus Peace Operation, he became a voice for the emotions of the Turkish people and articulated their suffering. In his poetry, Âşık Veysel reflects the social and political atmosphere of the period, revealing the emotional and intellectual world of both Anatolian Turks and the Turkish Cypriot community. The thematic analysis of the poem was conducted using the method of textual analysis in the study. Themes such as justice, inhuman acts, patriotism, heroism, and revenge are comprehensively evaluated. Âşık Veysel's poem about Cyprus is a work that strongly expresses the difficulties and resistance experienced by the Turkish Cypriot community. The themes of justice, heroism, and patriotism are addressed in the poem, while at the same time, the social and political realities of the period are reflected in the poetry, thus endowing the oral history with a significant documentary work. This study brings together the linguistic and narrative techniques of the poem with its historical context to produce an in-depth evaluation of Âşık Veysel's poetry.

Keywords: *Cyprus Peace Operation, Âşık Veysel, Turkish folk poetry, social and political events*

KIBRIS TÜRK AĞIZLARININ CÜMLE YAPISI ÜZERİNE

Elza ALIŞOVA DEMİRDAĞ
Dönay NİSA KARA

ÖZET

Ağız, bir dilin ölçünü dile oranla ses, şekil, söz varlığı, söz dizimi ve anlam bakımından belli yerleşim bölgelerine göre farklılık gösteren koludur. Ağız çalışmaları, bir dilin tarihsel gelişim sürecini takip edilmesi açısından önemlidir. Türkiye Türkçesi ağızları üzerine çalışmalar 19. yüzyıldan itibaren başlamıştır. Daha çok yabancı araştırmacılara ait olan bu çalışmalar 1940'lı yıllardan itibaren yerini yerli araştırmacılara bırakmıştır. Türkiye Türkçesi ağız çalışmalarının genel olarak Anadolu coğrafyasıyla sınırlı tutulması bazı civar bölge ağızlarının yeterince araştırılmasına engel olmuştur. Türkiye Türkçesi ağızlarının Batı grubuna ait bir ağızlar topluluğu olmasına rağmen hakkında yeterince araştırma yapılmayan sahalardan biri de Kıbrıs Türk ağızlarıdır. Kıbrıs Türk ağızlarıyla ilgili bazı çalışmalar olsa da sistemli bir çalışmadan bahsetmek zordur. Özellikle, Kıbrıs Türk ağızlarının söz dizimiyle ilgili yeterli çalışma mevcut değildir. Bu da çalışmanın önemini artırmaktadır.

Bu çalışmada Kıbrıs Türk ağızlarının cümle yapısı ele alınacaktır. Ağız araştırmalarında söz dizimi unsurlarına ölçüt olarak yer verilmemektedir. Bu da ağız sınıflandırılması çalışmalarında söz dizimi konusunun ihmalini beraberinde getirmiştir. Kıbrıs Türk ağızlarının söz diziminde etkileşim içerisinde olduğu dillerin etkisiyle bazı özellikler dikkat çekmektedir. Kıbrıs Türk ağızlarının sözdiziminde dikkat çeken özelliklerden biri devrik cümle kullanımınıdır. Bunun dışında Kıbrıs Türk ağızlarında Türkiye Türkçesinin diğer ağızlarında rastlanmayan bazı söz dizimi özellikleri de dikkat çeker. Bu çalışmada Kıbrıs Türk ağızlarının cümle yapısı ele alınacaktır. Cümle, dilin en küçük anlatım birimidir ve yargı bildiren kelime veya kelime gruplarıyla kurulmaktadır. Çalışmada Kıbrıs Türk ağızlarıyla ilgili hazırlanan kitaplar ve derlenen metinlerden yararlanacaktır. Metinler incelenerek Kıbrıs Türk ağızlarının cümle yapısının özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağız, Kıbrıs Türk ağızları, söz dizimi, cümle yapısı.

ON THE SENTENCE STRUCTURE OF CYPRUS TURKISH DIALECTS

Elza ALIŞOVA DEMİRDAĞ
Dönay NİSA KARA

ABSTRACT

A dialect is a branch of a language that differs in sound, form, vocabulary, syntax and meaning according to the area in which it is spoken. Dialect studies are important in terms of following the historical development of a language. Studies of Turkish dialects began in the 19th century. These studies, which were mostly carried out by foreign researchers, have been replaced by local researchers since the 1940s. The fact that Turkish dialect studies have generally been confined to Anatolian geography has prevented the dialects of some neighbouring regions from being adequately studied. Although they are a group of dialects belonging to the Western group of Turkish dialects of Turkey, one of the areas that have not been sufficiently researched are the Turkish dialects of Cyprus. Although there are some studies on Turkish Cypriot dialects, it is difficult to speak of a systematic study. In particular, there are not enough studies on the syntax of Turkish Cypriot dialects. This makes this study all the more important.

This study discusses the sentence structure of Turkish Cypriot dialects. Syntactic elements are not included as a criterion in dialect studies. This has led to the neglect of syntax in dialect classification studies. In the syntax of Turkish Cypriot dialects, some features stand out as a result of the influence of the languages with which they interact. One of the most striking features in the syntax of Turkish Cypriot dialects is the use of transposed sentences. Apart from this, some syntactic features of Turkish Cypriot dialects that are not found in other dialects of Turkish Turkish also attract attention. In this study, the sentence structure of Turkish Cypriot dialects will be discussed. A sentence is the smallest unit of expression in a language and is made up of words or phrases that express a judgement. The study will use books on Turkish Cypriot dialects and collected texts. By analysing the texts, the characteristics of the sentence structure of Turkish Cypriot dialects will be determined.

Keywords: *Dialect, Turkish Cypriot dialects, syntax, sentence structure*

KIBRIS TÜRK MASALLARINDA YER ALAN AMAÇ VE ARAÇ DEĞERLERİN İŞLENİŞİ

Ramazan ÇAKIR

ÖZET

Kıbrıs Türkleri, toplumsal ve milli değerlerini koruma ve yaşatma konusunda kararlı ve bilimsel-yenilikçi bir yapıya sahiptir. Bir milletin yüzyıllar içerisinde sahip olduğu sosyal, kültürel, iktisadi, dini, estetik, siyasi ve bilimsel yapıları içine alan her türlü değerın gençlere eğitim-öğretim yoluyla aktarılması, bir toplumun geleceği açısından oldukça önemlidir.

Kıbrıs Türk toplumunda ve ailesinde verilen değerler; geleneksel kültürün ve ana dilin korunmasını ve geliştirilmesini amaçlamaktadır. Değerler, çocuklara ve genç bireylere aktarılırken, genellikle hikâye, destan ve masal gibi halk edebiyatı türlerinden yararlanılmaktadır. Halk bilimciler masalı; halkı eğlendiren, bilgilendiren, muhakeme gücünü ve dili kullanma yeteneğini geliştiren işlevinin yanında, toplumsal ve yenilikçi değerlerin aktarımındaki rolünün de vurgu yapmaktadırlar.

Bu çalışmayla, Kıbrıs Türk masal metinlerinde yer alan amaç ve araç değerlerin yerini ve önemini belirlemek; tespit edilen bulgulara dayanarak değerler eğitimi alanında yeni öneriler geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini ise Gökçeoğlu'nun Toplu Masallar I'de geçen 62 masal ve Toplu Masallar II'de geçen 79 masal metni oluşturmaktadır.

Masal metinlerinde geçen doğrudan veya örtük olarak yer alan değerlerle Rokeach'ın değerler sınıflandırmasında yer alan amaç ve araç değerlere göre sınıflandırılmış ve incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler; içerik analizi ve betimsel analiz ile çözümlenmiş ve tabloleştirilmiştir.

Çalışmada,141 Kıbrıs Türk masalında yer alan 231 "amaç ve araç değer" incelendiğinde yardımseverlik-iyilik 43, çalışkanlık 31, misafirperverlik 26, selamlaşma 25, sorumluluk 22, temizlik 14, Doğruluk-dürüstlük 12, Cesaret-liderlik 9, şefkat ve merhamet 11, paylaşımcı olma 8, hoşgörü ve duyarlılık 7, Aile birliği 6, alçak gönüllülük 5, bağımsız ve özgür düşünebilme 5, nazik olma 4, iyimserlik değerine 3 kez yer verildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Kıbrıs Türk Masalları, Masallar, Amaç Değerler, Araç Değerler

THE PROCESSING OF PURPOSE AND MEDIUM VALUES IN TURKISH CYPRIUS FAIRY TALES

Ramazan ÇAKIR

ABSTRACT

The Turkish Cypriots possess a determined and scientifically innovative structure in preserving and perpetuating their social and national values. The transmission of all kinds of values, encompassing the social, cultural, economic, religious, aesthetic, political, and scientific structures that a nation has possessed over centuries, to younger generations through education is crucial for the future of a society.

In the Turkish Cypriot community and family, the values given aim to preserve and develop traditional culture and the mother tongue. These values are often transmitted to children and young individuals through folk literature genres such as stories, epics, and tales. Folklorists emphasize that tales, in addition to their functions of entertaining, informing, enhancing reasoning skills, and language use, also play a role in transmitting social and innovative values.

This study aims to determine the place and importance of terminal and instrumental values in Turkish Cypriot folk tales and to develop new suggestions in the field of values education based on the findings. The sample of the study consists of 62 tales from Gökçeoğlu's "Collected Tales I" and 79 tales from "Collected Tales II."

The values present in the tales, whether directly or implicitly, were classified and analyzed according to Rokeach's classification of terminal and instrumental values. The data obtained from the research were analyzed and tabulated using content analysis and descriptive analysis.

In the study, when examining the 231 "terminal and instrumental values" present in 141 Turkish Cypriot tales, it was observed that benevolence-kindness appeared 43 times, diligence 31 times, hospitality 26 times, greetings 25 times, responsibility 22 times, cleanliness 14 times, truthfulness-honesty 12 times, courage-leadership 9 times, compassion and mercy 11 times, sharing 8 times, tolerance and sensitivity 7 times, family unity 6 times, humility 5 times, independent and free thinking 5 times, politeness 4 times, and optimism 3 times.

Keywords: *Value, Turkish Cypriot Fairy Tales, Fairy Tales, Purpose Values, Instrumental-Medium Values*

GELENEĞİN KIBRIS'TAKİ DEVAMI: İBRAHİM TÜRKİY ÖZTİĞİN'İN DEDE KORKUT-KAN TURALI HİKAYESİNİ TİYATROLAŞTIRMASI

Çağın ZORT

ÖZET

Bir çok edebiyat tarihçisinin Türk edebiyatını en değerli eseri saydığı Dede Korkut Hikayeleri, kültürümüzün ilham kaynaklarından biridir. Muharrem Ergin, terazinin bir tarafında tek başına Türk edebiyatının ağırlığını oluşturduğunu ifade ettiği Dede Korkut Hikayeleri, Türk kültür ve edebiyat geleneğinin de farklı coğrafyalara kadar uzanan devamlılığının bir göstergesidir. Orta Asya'dan Anadolu, Balkanlar ve Kıbrıs'a Türklerin okuma alışkanlığında Dede Korkut hikayeleri vazgeçilmezlerdendir. Aynı husus ve geleneğin Orta Aya'dan günümüze Doğu Akdeniz'de Türk varlığının bulunduğu Kıbrıs adasına ulaştığını da tespit edebiliyoruz. Kaşgarlı Mahmut'un, Divan-ı Lügati't Türk'ündeki sözcük ve kültür öğelerinin Kıbrıs Türk dil ve kültüründe devamı gibi Dede Korkut öykülerinden Kan Turalı'nın çağdaş yazar İbrahim Türkiye Öztiğin tarafından 2014'te tiyatro haline çevrilerek basılması tipik bir geçmişten günümüze kültür devamıdır. Dede Korkut hikayelerinde metinlerin düzyazı-nesir olmakla birlikte manzum parçalar da içermesi monologların bulunması Kıbrıslı yazarın Kan Turalı'yı tiyatro haline getirmesinde kolaylaştırıcı bir yanı olmuştur. Bu bildiri de Dede Korkut hikayesi ile İbrahim Türkiye Öztiğin üzerine bir karşılaştırma yapılacaktır. Bu karşılaştırmada geleneksel metinden ne kadar yararlandığı, benzerlikler ve farklılıklar, yazarın tarihi metindeki kahraman, olay, obje ve canlıları 21. Yüzyılın başında kendi piyesinde nasıl işleyip yorumladığı tespit edilecektir. Sonuç itibarıyla 10.-11. Yüzyıldan günümüze uzanan süreçte Kıbrıs adasında geleneğin nasıl sürdüğü gözler önüne serilecektir.

Anahtar kelimeler: *Dede Korkut, Kan Turalı, Gelenek, Kıbrıs*

CONTINUATION OF THE TRADITION IN CYPRUS: İBRAHİM TÜRKEY ÖZTIĞIN'S THEATERIZATION OF THE DEDE KORKUT-KAN TURALI STORY

Çağın ZORT

ABSTRACT

Dede Korkut Stories, considered by many literary historians to be the most valuable work of Turkish literature, is one of the sources of inspiration for our culture. Muharrem Ergin states that Dede Korkut Stories constitute the weight of the Turkish literary world on the one hand, and is an indication of the permanence of Turkish culture and literary tradition in different geographies. Dede Korkut stories are indispensable in the reading habits of Turks from Central Asia to Anatolia, the Balkans and Cyprus. We can also detect that the same situation and event spread from Central Asia to the island of Cyprus, where there is a Turkish presence in the Eastern Mediterranean. The fact that Kan Turalı, one of the Dede Korkut stories, was translated into a play form and published in 2014 by the contemporary writer İbrahim Türkiye Öztiğın, such as the continuation of the words and cultural elements in Kaşgarlı Mahmut's Divan-ı Lügati't Türk in the Turkish Cypriot language and recorded form, is a typical cultural past. continuation. In his Dede Korkut stories, the Cypriot writer Kan Turalı, who wrote monologues including verse pieces as well as prose texts, had a facilitating role in turning them into theatre. In this paper, a comparison will be made between the story of Dede Korkut and İbrahim Türkiye Öztık. In these comparisons, it is determined how much traditional texts were used, the similarities and differences, and how the author used and interpreted the heroes, events, objects and creatures in the historical text in his own play at the beginning of the 21st century. As a result, 10th-11th. It will be revealed how the events in the Cyprus islands will continue in the process that has continued since the 10th-11th. century.

Keywords: *Dede Korkut, Kan Turalı, Tradition, Cyprus*

EDEBİYAT ARAŞTIRMACILIĞINDA HATIRANIN/YAŞANTININ YERİ: ÖZKER YAŞIN'IN *NEVZAT VE BEN* ÖRNEĞİ

Cafer GARİPER

ÖZET

Edebiyat araştırmacılığı, roman, hikâye, Şiir, tiyatro gibi edebiyat eserleri üzerinde yapılan bir çalışma etkinliğidir. Bununla birlikte edebiyat eserini ortaya koyan sanatkârlar, onların yönelimleri, aldığı etkiler, etkilediği kişiler, edebiyat ürünlerinin ortaya çıkış Őartları, aile çevresi, yazar ve Őairlerin eğitim, kùltür, iletişim çevreleri gibi bilgilere de ulaşılması gerekir. Çünkü bunlar edebiyat ürünü veren kişilerin arka planını aydınlatmada rol oynar. Yazar ve Őairlerin arka planını aydınlatan resmi kaynaklardan hatıralara, mektuplardan, monografilere, biyografilerden günlüklere, gazete ve dergi yazılarından yaşantılara kadar çok sayıda belgeyle karşılaşmak mümkündür. Kimi kaynaklar bir veya birkaç sanatkârın eserlerine ışık tutarken kimileri de siyasi, sosyal, kùltürel yönleriyle bir döneme tanıklık yapar. Özker Yaşın'ın iç kapağın alt başlığında *Yaşantı* kelimesi yer alan *Nevzat ve Ben* adlı çalışması da bunlar arasındadır. Bu kitabında Özker Yaşın, Nevzat Karagil'in aile çevresinden, doğumundan başlayarak Kıbrıs'a doğru genişleyen bir anlatım gerçekeştirir. Bu anlatımda 1920'lerden itibaren Kıbrıs'ta sürdürölen hayat merkeze alınıp Türkiye-Yunanistan-İngiltere üçgenindeki gelişmeler dikkatlere sunulur. Bir aydın ve Őair olarak Nevzat Karagil'den yola çıkan yazar, tanıklık ettiği dönemi anlatma yoluna gider. Gazete yazılarından mektuplara, resmî yazışmalardan Kıbrıs'ta karşılaşılan terör hareketlerine, Türkiye'deki 6-7 Eylül olaylarına kadar birçok gelişme kitaptaki yerini alır. Bu yönüyle tarih araştırmacıları için bir kaynak durumunda olan kitap, Kıbrıslı Őairlere, yazarlara yer vermesiyle; Yahya Kemal'den Nâzım Hikmet'e kadar çok sayıda Őair ve yazarla ilgili bilgi aktarımında bulunması ve tanıklıklara başvurmasıyla da edebiyat araştırmacılığına geniş malzeme sunar. Bu bildiri de bir *yaşantı* olarak Özker Yaşın'ın *Nevzat ve Ben* adlı kitabı, edebiyat araştırmacılığına sağladığı katkı yönüyle inceleme konusu yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Özker Yaşın, Nevzat ve Ben, yaşantı.*

THE PLACE OF LIFE IN LITERATURE RESEARCH: THE EXAMPLE OF ÖZKER YAŞIN'S *NEVZAT VE BEN*

Cafer GARİPER

ABSTRACT

Literary research is a study activity on literary works such as novels, stories, poems and theatre. In addition, it is necessary to reach information such as the artists who produced the literary work, their orientations, the effects, the people they influenced, the conditions of the emergence of the literary products, the family environment, the education, culture and communication circles of the writers and poets. Because these play a role in illuminating the background of the people who produce literary products. It is possible to encounter many documents from official sources that illuminate the background of writers and poets, from memoirs, letters, monographs, biographies to diaries, newspaper and magazine articles and experiences. While some sources shed light on the works of one or more artists, others bear witness to a period with their political, social and cultural aspects. Among these is Özker Yaşın's work *Nevzat ve Ben*, which includes the word "Life" in the subtitle of the inner cover. In this book, Özker Yaşın realizes a narrative from Nevzat Karagil's family circle, starting from his birth and expanding to Cyprus. In this narrative, the life in Cyprus since the 1920s is centered and the developments in the Turkey-Greece-England triangle are brought to attention. Starting off from Nevzat Karagil as an intellectual and poet, the writer goes on the path of telling the period he witnessed. From newspaper articles to letters, from official correspondence to terrorist acts in Cyprus, to the events of 6/7 September in Turkey, many developments take their place in the book. In this respect, the book, which is a source for history researchers, includes Cypriot poets and writers; It also provides a wide range of material for literary research by conveying information about many poets and writers from Yahya Kemal to Nâzım Hikmet and by using testimonies. In this paper, Özker Yaşın's book *Nevzat ve Ben* as an experience will be tried to be examined in terms of its contribution to literature research.

Keywords: *Özker Yaşın, Nevzat ve Ben, life.*

KIBRIS TÜRK KÜLTÜRÜNDEKİ ÇOCUK OYUNLARININ SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE

Süleyman AKSU

ÖZET

Oyunlar, geçmişten bugüne eğlence kültürü içerisinde değerlendirilmiş; hem çocuklar hem de yetişkinlerin eğlenmelerini ve hoş vakit geçirmelerini sağlamıştır. Türk kültüründeki çocuk oyunları eğlenmenin yanında, çocukların ödül ve cezayı, iletişim kurmayı, dil ve kültür öğretimiyle birlik ve beraberliği aşılması bakımından önemli işlevlere sahiptir. Bu nedenle çocuklar, oyunlarla hayata dair kültürel olguları öğrenirler.

Köklü bir birikime sahip olan Kıbrıs Türk kültürü, geçmişten bugüne kendine özgü bir oyun anlayışına sahiptir. Araştırmanın amacı, Kıbrıs Türk kültüründe oynanan çocuk oyunlarının söz varlığını tespit etmektir. Bu bağlamda, Kıbrıs Türk kültüründeki çocuk oyunları, halkbilimi ve toplum dilbilimi açısından değerlendirilecektir. Öncelikle oyunun kavramsal alanından bahsedilip, Kıbrıs Türk kültüründeki oyunlar detaylı açıklanacak, Kıbrıs Türk halkının 50 yıllık geçmişi göz önünde bulundurularak Kıbrıs Türk kültüründe bugünün çocukları tarafından oynanan oyunların söz varlığı incelenecektir.

Barış harekâtının 50. yılında Kıbrıs Türk kültüründeki çocuk oyunları kültürel bağlamda hem adlandırmalarıyla hem de oyunun oynanışında kullanılan kelimeler bakımından incelenecektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılacaktır. Araştırma için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin farklı bölgelerinden deneklerle derleme yapılacak, Kıbrıs Türk kültüründeki çocuk oyunlarının kültürel ve toplumdilbilimsel değişimi tespit edilecektir. Böyle Kıbrıs Türk kültüründeki çocuk oyunlarının derlemelerle kayıt altına alınması, 50 yıllık süreçteki kültürel durum ve söz varlığı açıklanacaktır. Bu oyunlar, kültürümüzün izlerini, değerlerimizi günümüze aktarması bakımından önem arz eder.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Çocuk Oyunları, Söz Varlığı

ON THE VOCABULARY OF CHILDREN'S GAMES IN TURKISH CYPRIOT CULTURE

Süleyman AKSU

ABSTRACT

Games have been evaluated within the entertainment culture from past to present; They enable children and adults to have fun and a good time. Besides having fun, children's games in Turkish culture have essential functions in instilling unity and solidarity in children through reward and punishment, communication, language, and cultural teaching. Therefore, children learn cultural facts about life through games. Turkish Cypriot culture, which has a deep-rooted knowledge, has a unique understanding of games from past to present. The research aims to determine the vocabulary of children's games in Turkish Cypriot culture. In this context, children's games in Turkish Cypriot culture will be evaluated regarding folklore and sociolinguistics. First of all, the conceptual field of the game will be mentioned, the games in the Turkish Cypriot culture will be explained in detail, and the vocabulary of the games played by today's children in the Turkish Cypriot culture will be examined, taking into account the 50-year history of the Turkish Cypriot people.

On the 50th anniversary of the peace operation, a comprehensive examination of children's games in Turkish Cypriot culture will be conducted, delving into their cultural context, including their names and the words used in playing the game. The research will employ the interview method, a qualitative research approach. A compilation will be made with subjects from different regions of the Turkish Republic of Northern Cyprus, and the cultural and sociolinguistic changes of children's games in the Turkish Cypriot culture will be meticulously determined. These children's games, recorded with compilations, will provide a unique insight into the cultural situation and vocabulary over the 50-year period, sparking curiosity and intrigue in the audience. These games play a crucial role in preserving and transmitting our culture and values to the present day.

Keywords: *Cyprus, Turkish Republic of Northern Cyprus, Children's Games, Vocabulary.*

BAF ve LİMASOL'LU TÜRKLERİN KIBRIS'TA YAŞAYAN SÖZLÜ KÜLTÜR MİRASI

Ali YAKICI

ÖZET

Türklerin Kıbrıs'ta EOKA ve ENOSİS zulmünden kurtularak hür, bağımsız ve insanca yaşamaları için Türkiye'nin 50 yıl önce (20 Temmuz 1974) başlattığı Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında çok sayıda Türk, Kıbrıs'ın güneyinde yaşadıkları yurtlarından Kuzey Kıbrıs Türk Bölgesine göç etmişlerdir. Bu göçlerin önemli bir kısmı da Türklerin demografik ve kültürel bakımdan zengin oldukları, zengin kültürel miraslarının yanı sıra Limasol'lu Naci gibi önemli aydınlar yetiştirdikleri Limasol ve Baf bölgelerinden olmuştur. Özellikle Limasol ve Baf'tan Kuzey Kıbrıs Türk Bölgesine göç eden Türkler büyük oranda Girne'ye yerleşmişlerdir.

Hangi millete mensup olursa olsun göç edenler, buldukları coğrafyadan göç ettikleri yeni coğrafyalara gayrimenkul başta olmak üzere birçok mesleki araç-gereç ve giyim-kuşam vb. eşyalarını taşıma şansına sahip olamamaktadır. Taşınmayan bu eşyalara kitaplar da dâhildir. Genellikle göçlerle engelsiz olarak taşınabilen önemli ürünler, belleklerde yaşamakta olan sözlü kültür mirasıdır. Bu sözlü kültür mirası içinde UNESCO dilinde Somut Olmayan Kültürel Miras olarak ifadesini bulan türkü, mani, ninni, ağıt, masal, destan, efsane, fıkra, hikâye, bilmece, atasözü vb. yer almaktadır.

Bu bildiride, Kıbrıs Barış Harekâtının 20. yıldönümüne rastlayan 1990'lı yılların başında, Limasol ve Baf bölgesinden Girne'ye göç etmiş olan Türklerden derlediğimiz sözlü kültür mirasının günümüze iletileri üzerine bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar kelimeler: *Kıbrıs, Baf ve Limasol'lu Türkler, sözlü kültür mirası*

THE LIVING ORAL CULTURAL HERITAGE OF THE TURKISH PEOPLE OF BAF AND LIMASSOL IN CYPRUS

Ali YAKICI

ABSTRACT

After the Cyprus Peace Operation launched by Türkiye 50 years ago (20 July 1974) for the Turks to live free, independent, and humanely in Cyprus by getting rid of the persecution of EOKA and ENOSIS, many Turks migrated from their homeland in the south of Cyprus to the Turkish Republic of Northern Cyprus. A significant part of these migrations were from the Limassol and Paphos regions, where the Turks were demographically and culturally rich, with a rich cultural heritage and important intellectuals such as Naci of Limassol. Especially the Turks who migrated to the Turkish Republic of Northern Cyprus from Limassol and Paphos settled in Girne (Kyrenia) in large numbers.

Regardless of which nationality they belong to, those who migrate cannot have the chance to carry their belongings, especially real estate, many professional tools and equipment, clothing, and so on, from their current location to the new location. Books are also included in these items that cannot be transported. Generally, important products that can be transported unhindered by migration are the oral cultural heritage that lives in memories. Within this oral cultural heritage, there are folk songs, mani, lullaby, lament, fairy tale, epic, legend, anecdote, story, riddle, proverb, etc., which are expressed as Intangible Cultural Heritage in UNESCO.

In this paper, an evaluation will be made of the present-day messages of the oral cultural heritage that we have compiled from the Turks who migrated to Girne (Kyrenia) from Limassol and Paphos region in the early 1990s, coinciding with the 20th anniversary of the Cyprus Peace Operation.

Keywords: *Cyprus, Turks from Paphos and Limassol, oral cultural heritage*

KIBRIS VE İLAHİYAT

KUZEY KIBRIS'TA DİN DERSİ ÖĞRETMENİ OLMAK: ALGILAR, BEKLENTİLER

Ümit KALKAN

ÖZET

Bu araştırmada, KKTC'de yurtdışı görevinde bulunan DKAB ve İHL meslek dersleri öğretmenlerine yönelik algı, beklentilerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırma verileri amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Bu bağlamda ölçüt, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından KKTC'de görevlendirilen DKAB ve İHL meslek dersleri öğretmeni olmaktır. Araştırma evreni adanın farklı ilçelerindeki örgün eğitim kurumlarında görev yapan/yapmış 15 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular, KKTC'ye Türkiye'den gelen din dersi öğretmenlerinin mesleki imajlarının orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Öğretmenler, KKTC'nin çokkültürlü sosyokültürel bir çevreye sahip olduğunu, dünyanın farklı ülkelerinden farklı dinlere mensup öğrencilerin örgün eğitim kurumlarında öğrenim gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler, KKTC millî eğitim sistemi ile Türk millî eğitim sisteminin büyük oranda birbirine benzediğini ancak bazı farklı yönlerinin de olduğunu, öğretmenlerin adanın eğitim sistemine adapte olmasının 1-2 yıl alabildiğini ve en verimli olacakları zamanda görev sürelerinin sona erdiğini ifade etmektedirler. Ayrıca MEB'in yurtdışında görev yapacak öğretmenleri belirlerken alan bilgisi ve mesleki yeterliklere ilaveten Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapmış olma ile öğrencilerle etkili iletişim kurabilme becerilerine sahip olmalarının önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. Bu durumun DKAB ve İHL meslek dersleri öğretmenleri özelinde farklı din, dil, ırk, mezhep vb. sosyokültürel özelliklere sahip bir çevrede daha hoşgörülü olma, farklılıklara saygı duyma vb. hususlarda daha da özen göstermeleri gerektiğini göstermiştir. Ayrıca din dersi öğretmenlerinden beklentiler konusunda bölgesel olarak farklı beklentilerin ortaya çıkabildiğini, bazı eğitim kurumlarında okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve sendikalar tarafından mobbing ve psikolojik baskıya maruz kalabildiklerini, bu durumun mesleki doyum açısından olumsuz etkilere neden olabildiğini, KKTC'de görev yapan diğer branşlardaki öğretmenlere göre DKAB ve İHL meslek dersleri öğretmenleri için daha zor olduğunu ifade etmişlerdir. Bu araştırma sonuçlarının MEB'in KKTC'deki yurtdışı görevlendirme politikalarının geliştirilmesine ve öğretmenlerin bu görevlendirmelere daha iyi hazırlanmalarına katkıda bulunması, farklı kültürlerde din dersi öğretmenliği deneyimi hakkında önemli bilgiler sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *KKTC, Yurtdışı Görevlendirme, Çokkültürlü Ortam, Din Dersleri, Öğretmen.*

BEING A RELIGION TEACHER IN NORTH CYPRUS: PERCEPTIONS, EXPECTATIONS

Ümit KALKAN

ABSTRACT

This research aims to determine the perceptions and expectations of DKAB and IHL vocational course teachers working abroad in TRNC. In the study conducted using the qualitative research method, data were collected through semi-structured interviews. Research data were determined using the criterion sampling technique, one of the purposeful sampling methods. In this context, the criterion is to be a teacher of DKAB and IHL vocational courses assigned in TRNC by the Ministry of National Education (MoNE). The research population consists of 15 teachers who work/have worked in formal education institutions in different districts of the island. The findings obtained from the research show that the professional image of religious teachers coming to TRNC from Turkey is at a medium level. Teachers stated that TRNC has a multicultural sociocultural environment and that students from different countries of the world, belonging to different religions, study in formal education institutions. Teachers state that the TRNC national education system and the Turkish national education system are largely similar to each other, but they also have some different aspects, that it can take 1-2 years for teachers to adapt to the island's education system, and that their terms of office end when they will be most productive. It also shows that when the Ministry of Education determines teachers to work abroad, in addition to their field knowledge and professional qualifications, having worked in different regions of Turkey and having the ability to communicate effectively with students are important elements. This situation affects different religions, languages, races, sects, etc. specifically for DKAB and IHL vocational course teachers. Being more tolerant, respecting differences, etc. in an environment with sociocultural characteristics. showed that they need to pay more attention to these issues. In addition, regionally different expectations may arise regarding the expectations from religious teachers, they may be exposed to mobbing and psychological pressure by school administrators, teachers, parents and unions in some educational institutions, and this situation may cause negative effects in terms of professional satisfaction. According to DKAB and IHL, they stated that it was more difficult for vocational course teachers. The results of this research are thought to be important in terms of contributing to the development of MoNE's foreign assignment policies in TRNC and better preparation of teachers for these assignments, and providing important information about the experience of teaching religious education in different cultures.

Keywords: *TRNC, Assignment Abroad, Multicultural Environment, Religious Lessons, Teacher.*

KIBRIS TÜRK HALKININ İNANÇ YAPISI -KELAMİ BAĞLAMDA BİR DEĞERLENDİRME-

Aslı MENEKŞE

ÖZET

Kıbrıs adası konumu nedeniyle farklı milletlere ve kültürlere ev sahipliği yapmış bir adadır. Bu yönüyle değişik inançlara sahip halkların adada bulunması dinî inanç açısından çeşitliliğe imkân tanımış farklı dinlere mensup insanların bir arada yaşamasını sağlamıştır. Bunun yanı sıra stratejik konumu adanın tarihi boyunca savaşların ve siyasî çatışmaların merkezinde yer almasına neden olmuştur. Adanın bu durumu, içinde yaşayan halkın dinî kültürüne de etki etmiş ve farklı milletlerin hâkimiyeti sebebiyle dini yapısının değişimi sonucunda yerel halkın inancı da etkilenmiştir. Müslümanların hicrî 649 yılında adayı fethetmesiyle birlikte ilk defa İslamiyet Kıbrıs topraklarında yayılmaya başlamıştır. Ancak esas Müslüman halkın Kıbrıs'ta mevcudiyeti Osmanlı fethiyle birlikte 1571 yılında gerçekleşmiştir. Osmanlı dönemi ile Türkiye Cumhuriyeti döneminde Kıbrıs Türk halkının din eğitimi ve yaşantısı arasında dahi önemli değişiklikler vuku bulmuştur. Bu çalışmada ele alınan esas mesele Kıbrıs Türk halkının günümüzde dini anlayışı hakkında bilgiler vererek Müslüman halkın inanç ilkelerini kelami açıdan irdelemektir. Bilhassa Kıbrıs Türk halkının 1974 savaşı öncesi ve sonrası dini yaşayışı incelenmeye değer bir konu olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dini İnanç, İslamiyet, Kıbrıs, kelam.*

BELIEF STRUCTURE OF THE TURKISH CYPRUS PEOPLE -AN EVALUATION IN THE THEOLOGICAL CONTEXT-

Aslı MENEKŞE

ABSTRACT

The island of Cyprus is an island that has hosted different nations and cultures due to its location. In this respect, the presence of people with different beliefs on the island has enabled diversity in terms of religious beliefs and enabled people of different religions to live together. In addition, its strategic location has caused the island to be at the center of wars and political conflicts throughout its history. This situation of the island also affected the religious culture of the people living on it, and as a result of the change in its religious structure due to the dominance of different nations, the beliefs of the local people were also affected. With the Muslims conquering the island in 649 Hijri, Islam began to spread in the territory of Cyprus for the first time. However, the presence of the main Muslim population in Cyprus occurred in 1571 with the Ottoman conquest. There have been significant changes in the religious education and life of the Turkish Cypriot people during the Ottoman period and the Republic of Turkey. The main issue addressed in this study is to examine the belief principles of the Muslim people from a theological perspective by giving information about the religious understanding of the Turkish Cypriot people today. In particular, the religious life of the Turkish Cypriot people before and after the 1974 war is seen as a subject worth examining.

Keywords: *Religious Belief, Islam, Cyprus, kalam.*

SOSYAL DAYANIŞMA MÜESSESESİ OLARAK VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ KIBRIS'IN TÜRKLÜĞÜ AÇISINDAN ÖNEMİ

İsa AKALIN

ÖZET

Kıbrıs'ın Türklüğü ve Türkyurdu olarak kalmasının ve benimsenmesinin önemli maddi unsurlarından biri de Kıbrıs'taki vakıf kültür varlıklarıdır. Kıbrıs'ın Türk vatani olduğunun adeta tapu senetleri durumundaki vakıf kültür varlıklarının, kuruluş amaçlarına uygun olarak yeniden Kıbrıs Türk'ünün hizmetine sunulması yeni nesillerin Kıbrıs'ın Türklüğünü ve Türk yurdu olduğunu benimsemesine yardımcı olacağı gibi dünyaya da yeniden duyurulmuş olacaktır.

Kıbrıs'ın 1571'de Türk hâkimiyetine girmesiyle adada kurulan ve yüzyıllar boyunca sosyal, ekonomik, eğitim ve kültür alanlarında büyük hizmetler sunmuş olan Kıbrıs'taki vakıf kültür varlıklarının sayısının, Osmanlı'daki vakıfların yaklaşık 1/10'u kadar olması, Kıbrıs'ın Türklüğüne verilen önemi gözler önüne sermektedir.

Kıbrıs'ta Lala Mustafa Paşa, Abdullah Paşa ve Bekir Paşa gibi Türklerin kurduğu vakıflar, adada yaşayan Müslim ve gayrimüslim tüm insanlara sosyal, eğitim ve kültür alanlarında eğitim kurumları, ibadethane imkânları oluşturduğu gibi çarşı, han, hamam, suyolları vs yapılarla da adanın ekonomik ve ticari hayatına da büyük katkılar sağlamıştır.

Sosyal politika, ilk ortaya çıkışı itibariyle kapitalist ekonomi düzeninde iki sınıf arasındaki tezatları ve mücadeleleri hafifletmeye, mümkün olduğu takdirde bunları ortadan kaldırmaya, mevcut ve yürürlükteki düzeni devam ettirmeye ve sağlamlaştırmaya yönelmiş bir siyaset olarak tanımlanmıştır. Daha sonra ise toplum içinde yaşamının gereği ve sosyal meselelerin sınıf ayrımı yapılmaksızın görüş birliğiyle çözülmesine yönelik tedbirler bütünü olarak da tanımlanmıştır. Diğer bir ifadeyle sosyal politika, kapsamına toplumun tüm meselelerini dâhil etmekte ve bir anlamda toplum halinde yaşamının kurallarını düzenleyen ve güncel tutan dinamik bir mekanizma olarak kabul edilmektedir.

Vakıflar, medeniyet tarihimizde; sosyal adalet, fırsat eşitliği, dengeli gelir ve servet dağılımının sağlanması, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması gibi bir fonksiyonu gerçekleştirmişlerdir. Diğer bir ifadeyle adalet, askerlik ve emniyet hizmetleri dışındaki bütün eğitim-öğretim, kültür, din, sağlık, sosyal yardım, ulaşım, temizlik, şehircilik hizmetleri ve daha birçok sosyal faaliyet ve hizmetler vakıflar aracılığıyla sunulmuştur.

Vakıf kurumunun temelleri Kur'an-ı Kerim âyetlerine ve Hz. Peygamber'in (sav) hadislerine dayanmaktadır. Vakıflar, kültür varlıkları olarak halkın ihtiyacı olan yol, köprü, hamam, okul, cami, kervansaray, imaret, aşevi, sebil, su kuyusu vb yapılar inşa etmişler ve bunlarla sundukları hizmetlerle önemli sosyal fonksiyonlar icra etmişlerdir. Kıbrıs'taki vakıf kültür varlıkları geçmişte olduğu gibi gelecekte de sosyal ve kültürel hizmetler sunmaya devam edecektir. Söz konusu hizmetlerin sosyal dayanışma müessesesi olarak vakıf kültür varlıkları aracılığıyla yerinde ve etkin sunulması, toplumsal huzuru pekiştirip Kıbrıs Türk'ünün sosyo-ekonomik refah seviyesinin yükselmesine önemli katkılar sağlayacağı gibi Kıbrıs'ın Türklüğünün alametleri olarak varlıklarını daha belirginleştirecektir.

Anahtar kelimeler: Vakıf, sosyal politika, sosyal dayanışma, toplumsal huzur, Kıbrıs.

THE IMPORTANCE OF CYPRUS IN TERMS OF TURKISHNESS AS A SOCIAL SOLIDARITY INSTITUTION THE FOUNDATION CULTURAL ASSETS

İsa AKALIN

ABSTRACT

One of the important material elements of the fact that Cyprus remains Turkish and a Turkish homeland and is adopted is the foundation cultural assets in Cyprus. The fact that Cyprus is the Turkish homeland, the cultural assets of the foundation, which are almost in the case of title deeds, will be presented to the service of the Turkish Cypriot again in accordance with the purposes of establishment, will contribute to the adoption of the Turkish Cypriot Identity and Turkish homeland by new generations, as well as it will be announced to the world again.

The fact that the number of foundation cultural assets in Cyprus, which were established on the island when Cyprus came under Turkish rule in 1571 and have provided great services in the fields of social, economic, education and culture for centuries, is about 1/10 of the foundations in the Ottoman Empire, shows the importance given to the Turkish Cypriot side.

Foundations established by Turks such as Lala Mustafa Pasha, Abdullah Pasha and Bekir Pasha in Cyprus not only provided educational institutions and places of worship in social, educational and cultural fields for all Muslims and non-Muslims living on the island, but also contributed to the economy of the island with structures such as bazaars, inns, baths, waterways, etc. and made great contributions to commercial life.

Social policy has been defined as a policy oriented towards alleviating the contradictions and struggles between the two classes in the capitalist economic order in its first appearance, removing them if possible, and maintaining and strengthening the existing and the existing order. It is then defined as a set of precautions for living in the community and for solving social issues without a class distinction. In other words, social policy includes all the issues of the society in its scope and is accepted as a dynamic mechanism that regulates and maintains the rules of living in a sense.

Foundations as a charity institution have performed a function that in our civilization history; Social justice, equality of opportunity, distribution of balanced income and wealth, dissemination of education and health services. In other words, all education and training, culture, religion, health, social assistance, transportation, cleaning, urbanization services and many other social activities and services, except for justice, military and security services are offered through foundations.

The foundations of the foundation institution are based on the verses of the Holy Quran and the hadiths of the Prophet. As cultural assets, foundations have built structures such as roads, bridges, baths, schools, mosques, caravanserais, soup kitchens, public fountains, water wells, etc. that the people need, and they have performed important social functions with the services they provide. Providing those services appropriately and effectively through foundation cultural assets as a social solidarity institution will reinforce social peace and make significant contributions to the increase of the socio-economic welfare level of the Turkish Cypriots, as well as make their presence more evident as signs of the Turkishness of Cyprus.

Keywords: *Foundation, social policy, social solidarity, social peace, Cyprus.*

KIBRIS VE ANADOLU HALK İNANISLARININ KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Süleyman ABANOZ

ÖZET

Kıbrıs'ın 1571'de fethinden sonra adaya başta Karaman, Beyşehir, Niğde, Aksaray, Akşehir gibi iç bölgeler olmak üzere Anadolu'nun çeşitli yerlerinden göçler gerçekleşmiştir. Göç eden bu insanlar gelenek, görenek, âdet ve inanışlarını da adaya taşımıştır. Ağırlığı Rumlar olmak üzere farklı milletlerden insanlar da Müslümanların hoşgörüsü sayesinde adada yaşamaya devam etmiştir. Bu durum Anadolu'daki ve Kıbrıs'taki âdet ve inanışların karşılıklı olarak birbirini etkilemesini ve Kıbrıs Türklerinin halk inanışlarının şekillenmesini beraberinde getirmiştir. Bu inanışlarda adaya yakın olan yerleşim yerleriyle kültürel ilişkiler de etkili olmuştur. Bu çalışmada halk inanışları kapsamında hayatın doğum, evlenme ve ölüm gibi geçiş dönemleriyle ilgili hususlara yoğunlaşmıştır. Çalışmada Kıbrıs'la komşu olan Silifke ve Hatay; Kıbrıs'a yoğun göçlerin yaşandığı Aksaray ve Beyşehir; Kıbrıs'a coğrafi olarak uzak ve adaya çok fazla göç vermeyen Rize'deki inanışlar karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Böylece halk inanışları üzerinden Kıbrıs ile Anadolu halkı arasındaki dinî-kültürel bağlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kıbrıs ve Anadolu'da yaşayan halk inanışlarıyla ilgili bilgiler içeren yazılı belgelerin ayrıntılı olarak taranması ve bu bilgilerden yeni bir bütünlük oluşturulması amaçlandığı için yöntem olarak doküman/metin analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak Kıbrıs ve Anadolu halk inanışlarının büyük oranda benzerlik taşıdığı, benzerliğin Aksaray, Beyşehir, Silifke ve Hatay'da daha fazla olduğu görülmüştür. Bu benzerlikte coğrafi yakınlık, yaşanan göçler ve ortak dinî-kültürel mirasa sahip olmanın etkili olduğu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk inanışı, Geçiş dönemleri, Kıbrıs halk kültürü, Din psikolojisi, Halk inanışı karşılaştırma

A COMPARATIVE ANALYSIS OF ANATOLIAN AND CYPRIOT PEOPLE'S FOLK BELIEFS

Süleyman ABANOZ

ABSTRACT

After the conquest of Cyprus in 1571, migrations took place to the island from various parts of Anatolia, especially from the inner regions such as Karaman, Beyşehir, Niğde, Aksaray and Akşehir. These people who migrated brought their customs, traditions and beliefs to the island. People from different nations, mostly Greeks, continued to live on the island thanks to the tolerance of Muslims. This situation brought about the mutual influence of customs and beliefs in Anatolia and Cyprus and the shaping of the folk beliefs of the Turkish Cypriots. Cultural relations with the settlements close to the island were also influential in these beliefs. This study focuses on issues related to transition periods of life such as birth, marriage and death within the scope of folk beliefs. In the study, Silifke and Hatay, which are neighbors with Cyprus; Aksaray and Beyşehir, where intense migration to Cyprus took place; The beliefs in Rize, which is geographically far from Cyprus and does not have many immigrants to the island, are discussed comparatively. Thus, the religious-cultural ties between the people of Cyprus and Anatolia were tried to be revealed through folk beliefs. Document/text analysis was used as a method because it was aimed to scan in detail the written documents containing information about the folk beliefs living in Cyprus and Anatolia and to create a new integrity from this information. As a result, it has been seen that the folk beliefs of Cyprus and Anatolia are largely similar, and the similarity is greater in Aksaray, Beyşehir, Silifke and Hatay. It was evaluated that geographical proximity, migrations and having a common religious-cultural heritage were effective in this similarity.

Keywords: *Folk belief, Transitional periods, Cypriot folk culture, Psychology of religion, Folk belief comparison*

KIBRIS VE TOPLUM

TÜRK DÜNYASI VE KIBRIS: KÜLTÜREL KİMLİK BAĞLAMDA GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Kasım TATLILIOĞLU

ÖZET

Kıbrıs stratejik konumunun sağladığı avantajları ile eski dönemlerden itibaren dikkatleri üzerine çeken bir bölge olmuştur. Kıbrıs, tarihi süreç içerisinde birçok devlet ve toplumun egemenliği altına girmiştir. Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının tam ortasında bulunan, Ege Denizi'nin giriş çıkışına etkisi olan ve Mısır ile Süveyş Kanalı'na olan yakınlığı ile bilinen Akdeniz'in önemli noktalarından olan Kıbrıs Adası, stratejik konumu itibarıyla tarih boyunca tüm medeniyetlerin ilgi odağı olmuştur. Günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, aynı zamanda siyasi ve askerî müdahalelerden de nasibini almıştır. Kıbrıs, jeopolitik konumundan dolayı tarih boyunca tüm devletlerin elde etmek istediği bir ada olmuştur. Doğu Akdeniz'in en önemli ve en büyük adası olan Kıbrıs, stratejik konumu nedeniyle bölgede etkin olmayı başarmıştır. Rumlar ENOSİS'i gerçekleştirmek yani Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak için çok uzun zaman uğraşmışlardır. Rumlar bu hedefleri doğrultusunda Kıbrıs'ta yaşayan Türklere saldırılarda bulunmuşlardır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Yunanistan'ın ENOSİS faaliyetleri daha da hızlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, 1954 yılında Kıbrıs adasındaki Türklerin yaşadığı problemlerle ilgilenmeye başlamıştır. Fakat Türklerin haklarını korumak üzere gerçekleştirilen askerî harekât 1974 yılı Temmuz'unda başlamıştır. Bu bağlamda Kıbrıs, Türkiye'nin iç ve dış politikasında önemli bir yer tutmakla beraber güncel bir sorun olarak varlığını korumaktadır. Türkiye'nin AB üyeliği başta olmak üzere bir çok alanda halen gündemin ön sıralarında yer almaktadır. Kıbrıs adası stratejik bir konumdadır. Hala çözümlenemeyen bu sorunun ana nedeni adanın stratejik konumudur. Kıbrıs sorunu Türkiye'nin güvenlik ve güvenirliliğini ilgilendiren bir konudur. Bu çalışmada oldukça stratejik bir konumda bulunan Kıbrıs adasında yaşayan Kıbrıs Türklerinin kültürel özellikleri ve özellikle adanın Türk kimliği üzerinde durulacaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kıbrıs, Kıbrıs sorunu, Kıbrıs - Türkiye ilişkileri, Kıbrıs Türk kimliği, stratejik önem.*

TURKISH WORLD AND CYPRUS: A GENERAL EVALUATION IN THE CONTEXT OF CULTURAL IDENTITY

Kasım TATLILIOĞLU

ABSTRACT

Cyprus has been a region that has attracted the attention since ancient times with the advantages provided by its strategic location. Cyprus had been under the sovereignty of many states and societies throughout its history. Cyprus Island locating in the middle of it all Europe, Asia and Africa continents, has an impact on entrance and exit to Egean Sea and known as the close to Eagypt and Suez Canal, one of the significant locations of Mediterranean Sea is the centre of attraction to the all civilizations because of its strategical location throughout the history. Until today it has done the honors several civilizations, at the mean time it has got its share from political and military coups. Due to its geopolitical position, Cyprus has been an island that all states have wanted to acquire throughout history. Cyprus, the most important and largest island in the Eastern Mediterranean, has succeeded in the region due to its strategic location. The Greeks have struggled for a long time to realize ENOSIS, that is to connect Cyprus with Greece. In line with these goals, the Greeks attacked the Turks living in Cyprus. After the Second World War, Greece's Enosis activities accelerated further. In 1954, the Republic of Turkey began to deal with the problems experienced by Turks on the island of Cyprus. But military action to protect the rights of Turks began in July 1974. In this context Cyprus it is to maintain its existence as a current problem although occupied an important place in Turkey's in domestic and foreign policy. It is still at the forefront of the agenda in many areas, especially Turkey's EU membership. The Island Cyprus is at a strategic location. The main reason for this still unresolved problem is the island's strategic location. The Cyprus problem is an issue concerning Turkey's security and reliability. In this study will focus, cultural features of the Turkish Cypriots living in Cyprus, which is in a very strategic position and especially the Turkish identity of the island. The study used the descriptive analysis method which is among the qualitative research methods.

Keywords: *Cyprus, Cyprus Problem, Cyprus - Türkiye relations, Cypriot Turkish identity, strategic significance.*

TÜRKİYE İLE İLİŞKİLER BAĞLAMINDA KKTC YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİ

Ekrem TOKLUCU

ÖZET

Bu çalışma, güncel tartışmalar ışığında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) yükseköğretim sisteminin temel yapısal özelliklerini incelemektedir. Mevcut durum, temel sorunlar, uluslararasılaşma ve Yükseköğretim Planlama, Denetleme, Akreditasyon ve Koordinasyon Kurulu (YÖDAK)'ın yapısı ve işleyişi Türkiye ile ilişkileri bağlamında değerlendirilmektedir. Nitel araştırma türünde doküman incelemesi yöntemiyle elde edilen araştırma verileri, birincil veya ikincil kaynak olarak nitelendirilen çeşitli dokümanlardan elde edilerek analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen bulgulara göre, KKTC üniversitelerinin uluslararası düzeyde daha fazla rekabet gücü elde etmesi için KKTC'nin bir ülke olarak tanınması kritik önem taşımaktadır. Bu bağlamda, son dönemde Türk dünyasıyla atılan politik adımlar KKTC yükseköğretiminin geleceğine yeni bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bu durumun bir avantaj olarak değerlendirilmesi ve Türkiye ve YÖK ile olan işbirliğinin artırılması, kurumsal bir "tecrübe aktarım sistemi" geliştirilmesi gerekmektedir. Son dönemdeki gelişmeler YÖDAK'ın KKTC yükseköğretim sistemi ve üniversiteler için önemli bir sorun olduğunu göstermektedir. YÖDAK'ın mevcut mevzuatının ve yasal düzenlemelerinin güncellenmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir. YÖDAK'ın YÖK'ün gölgesinde kaldığı ve hem uygulamada hem de üniversitelerin denetiminde yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu doğrultuda, YÖDAK'ın özerk bir yapıya kavuşturulması, siyasilerden ve üniversitelerden bağımsız hale getirilmesi, yetkilerinin artırılması, atama ve görevlendirmelerde şeffaflık sağlanması ve kendi gelirlerinin olması önemlidir. Özel üniversitelerin sayısının fazla olması ve KKTC'de yükseköğretim sisteminin «ticari bir faaliyet alanı» olarak algılanması YÖDAK'ın kurumsallaşmasının önündeki en büyük engellerden biridir. Adadaki üniversitelerin KKTC ekonomisine ve kalkınmasına daha fazla katkıda bulunacak şekilde denizcilik, turizm ve tarım gibi alanlarda yeni ve modern bölümler açması önemlidir. Öğrencilerin karşılaştığı en büyük sorunlar ekonomi, barınma ve ulaşım kaynaklıdır. Bazı üniversitelerde ciddi altyapı eksiklikleri mevcuttur. Bu sorunların çözümü için kamudan ve belediyelerden destek sağlanması gerekmektedir. KKTC'nin tanınması için uluslararası çabaların artırılması, Türkiye ve YÖK ile iş birliği kapsamında "tecrübe aktarım sistemi"nin geliştirilmesi, YÖDAK'ın yeniden yapılandırılarak etkinliğinin artırılması ve denetim mekanizmasının işlevsel hale getirilmesi, özel üniversite sayısının kontrol altına alınması, denizcilik, turizm ve tarım gibi alanlarda yeni ve modern bölümler açılması, ekonomik, barınma ve ulaşım sorunlarının çözümü için kamu desteğinin sağlanması ve öğrenci dostu vb. projelerin hayata geçirilmesinin faydalı olacağı önerilmektedir. Sonuç olarak KKTC yükseköğretim sistemi birçok önemli soruna sahiptir. Bu sorunların çözümü için acil adımlar atılması ve sistemin tüm paydaşları tarafından sahiplenmesi gerekmektedir. KKTC'nin uluslararası alanda tanınması ve Türkiye ile iş birliğinin artırılması bu süreçte kritik önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, KKTC, YÖK, YÖDAK, Yükseköğretim, Sürdürülebilirlik

TRNC HIGHER EDUCATION SYSTEM IN THE CONTEXT OF RELATIONS WITH TÜRKİYE

Ekrem TOKLUCU

ABSTRACT

This study examines the basic structural features of the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) higher education system in the light of current debates. The current situation, main problems, internationalization and the structure and functioning of the Higher Education Planning, Supervision, Accreditation and Coordination Board (YÖDAK) are evaluated in the context of its relations with Turkey. Research data obtained through the document analysis method in the qualitative research type was obtained and analyzed from various documents considered as primary or secondary sources. According to the findings obtained within the scope of the study, it is critical for TRNC to be recognized as a country for TRNC universities to gain more competitive power at the international level. In this context, the recent political steps taken with the Turkish world bring a new perspective to the future of TRNC higher education. This situation should be considered as an advantage and cooperation with Turkey and YÖK should be increased and an institutional “experience transfer system” should be developed. Recent developments show that YÖDAK is an important problem for the TRNC higher education system and universities. YÖDAK’s current legislation and legal regulations need to be updated and improved. It is seen that YÖDAK remains in the shadow of YÖK and is inadequate both in practice and in the supervision of universities. In this regard, it is important for YÖDAK to have an autonomous structure, to be independent from politicians and universities, to increase its powers, to ensure transparency in appointments and assignments and to have its own income. The high number of private universities and the perception of the higher education system in TRNC as a “commercial field of activity” are one of the biggest obstacles to the institutionalization of YÖDAK. It is important that universities on the island open new and modern departments in fields such as maritime, tourism and agriculture, which will contribute more to the TRNC economy and development. The biggest problems faced by students are economy, housing and transportation. There are serious infrastructure deficiencies in some universities. In order to solve these problems, support from the public and municipalities is required. Increasing international efforts for the recognition of TRNC, developing the “experience transfer system” within the scope of cooperation with Turkey and YÖK, restructuring YÖDAK and increasing its effectiveness and making the audit mechanism functional, controlling the number of private universities, maritime, tourism and agriculture. Opening new and modern departments in areas such as, providing public support to solve economic, housing and transportation problems and student-friendly, etc. It is suggested that it would be beneficial to implement the projects. As a result, the TRNC higher education system has many important problems. Urgent steps must be taken to solve these problems and the system must be embraced by all stakeholders. Recognizing TRNC internationally and increasing cooperation with Türkiye is of critical importance in this process.

Keywords: *Türkiye, TRNC, YÖK, YÖDAK, Higher Education, Sustainability*

TOPLUMSAL BELLEKTE KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI: ÇANKIRI ÖRNEĞİ

Hatice SARGIN

ÖZET

1974 yılı Kıbrıs'ta barış tohumlarının ekildiği bir yıldır ve Türkler, bu dönemde tüm dünyaya örnek olabilecek bir mücadele vermiştir. 1974'te Türkiye'den giden askerler, Kıbrıs'ta barış için mücadele etmiş ve bu yönde gösterdiği çabanın neticesini de almıştır. Yavru vatan için can pahasına mücadele eden Türk askerlerinin hafızasına kazınmış o döneme ait pek çok olay vardır. Bu olaylar arasında anılar, karakuru anlatmaları (memoralar), evliya menakıpları mevcuttur. Ayrıca barış harekâtının anlatıldığı destanlar da bulunmaktadır.

Özellikle Çankırı ve ilçelerinden barış harekâtına katılan gazilerden derlenen anılar, karakuru anlatmaları (memoralar) ve evliya menakıpları çalışmada yer almaktadır. Çankırı Kıbrıs Şehitleri ve Gazileri Derneği'nden alınan bilgiler, 1974 Kıbrıs Savaşı'na katılan Çankırlı gazilerin hafızasından silinmeyen olaylar yazıya geçirilmiştir. Ayrıca 1974'te Kıbrıs'ta şehit olanların isimlerine anılar içinde yer verilerek bu şehitlerin arkadaşlarından dinlenen anılar ve barış harekâtına ait destanlar derlenmiştir. Çankırı evliyalarının Kıbrıs Barış Harekâtı'na katıldığı, bu harekâtın kazanılmasında önemli görevler üstlendiği ve anlatılardan yola çıkarak evliyaların savaştaki fonksiyonları yani evliya menakıpları ele alınmıştır. Ayrıca barış harekâtına ait Çankırı'da anlatılan karakuru anlatmalarına (memoralara) da yer verilmiştir.

Kıbrıs'ta Rumlar tarafından Türklere uygulanan baskı ve zulmün önüne geçerek bölgede barışı sağlamak amacıyla Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen barış harekâtı sayesinde bölgede huzur sağlanmış ve bölgeye barış getirilmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri her savaşta olduğu gibi barış yanlısı olmuş ve bu yönde mücadelesini sürdürürken birtakım olağan ve olağanüstü olaylar da yaşamıştır. Düz anlatım, görüşme tekniği ve araştırma gibi yöntemlere başvurularak anlatılar, evliya menakıpları ve karakuru anlatmaları (memoralar) derlenmiştir. Aydınlığa kavuşturulmamış yönler gazilerle yapılan görüşmeler neticesinde ortaya çıkarılmıştır. Sözlü tarih bağlamında büyük öneme sahip olan bu anlatılar, bilinmezlikleri ortaya çıkararak yakın tarihimizin geleceğe ayrıntılı bir şekilde ulaşmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karakuru anlatmaları(memorat), menakıp, barış, gazi.

CYPRUS PEACE OPERATION IN SOCIAL MEMORY: THE ÇANKIRI EXAMPLE

Hatice SARGIN

ABSTRACT

1974 was a year when the seeds of peace were planted in Cyprus, and Turks became a monument of struggle that would set an example for the whole world. The soldiers who left Turkey in 1974 fought for peace in Cyprus and received the results of their efforts in this direction. There were events that left indelible marks on the memories of the Turkish soldiers who fought at the expense of their lives for the baby homeland. Among these events, there are also memoirs, epics of the peace operation, karakuru narrations (memorates), and saintly hagiographies.

Memories, karakuru narratives (memorates) and saint hagiographies compiled from veterans who participated in the peace operation, especially from Çankırı and its districts, are included in the study. Information received from the Çankırı Cyprus Martyrs and Veterans Association, and the events that cannot be erased from the memories of the veterans of Çankırı who participated in the 1974 Cyprus War, have been written down. In addition, the names of those who were martyred in Cyprus in 1974 were included in the memories, and the memories heard from the friends of these martyrs and the epics of the peace operation were compiled. The fact that Çankırı saints participated in the Cyprus peace operation, undertook important duties in winning this operation, and based on the narratives, the functions of the saints in the war, that is, saint hagiographies, are included. Additionally, karakuru narratives (memorates) related to the peace operation told in Çankırı are also included.

Thanks to the peace operation carried out by the Turkish Armed Forces in order to prevent the pressure and oppression imposed on the Turks by the Greeks in Cyprus and to ensure peace in the region, peace was achieved and brought to the region. The Turkish Armed Forces were pro-peace, as in every war, and experienced some ordinary and extraordinary events while continuing their struggle in this direction. Narratives, saint memorandums and karakuru narrations (memorates) were compiled by using methods such as direct expression, interview technique and research. Unclarified aspects were revealed as a result of interviews with veterans. These narratives, which are of great importance in the context of oral history, will reveal the unknowns and enable our recent history to reach the future in detail.

Keywords: *Karakuru narrations(memorates), hagiography, peace, veteran.*

KIBRIS'TAKİ SOSYAL-KÜLTÜREL YAPI VE YAŞANAN SORUNLAR

Mehmet Fatih ÖZEROL

ÖZET

Kıbrıs, ülkemizin güneyinde bulunan büyük bir adadır. Doğu Akdeniz'de yer alan Kıbrıs, zengin tarihi ve kültürel mirasıyla tanınır. 1571 yılından 1923 yılına kadar Türk egemenliğinde kalmış stratejik açıdan önemli bir yerde bulunmaktadır. Kuzeyinde Kıbrıslı Türklerin, güneyinde ise Kıbrıslı Rumların yaşadığı hali hazırda iki toplum ve iki devlet arasında bölünmüş olan ada, bu yönüyle yıllardır tartışma konusu olmuştur. Siyasal anlaşmazlıkların bir sonucu olarak meydana gelen toplumsal çatışmaların ardından Kıbrıs'ta yaşayan Türklerin haklarını korumak amacıyla Türkiye, garantör ülke olmasına dayanarak 1974 yılında barış hareketini yapmıştır. Zorunlu olarak yapılan askeri müdahale sonucunda Kıbrıs Türkleri, kendi devletlerini kurmuş ve 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olarak ilan etmişlerdir.

Türkiye KKTC'yi resmi olarak tanıyan tek devlet olmanın ötesinde adada yaşayan Türklere her konuda yardım etmeyi bir görev saymıştır. Bu kapsamda yıllar içerisinde karşılıklı iş birliği çerçevesinde eğitim-öğretim alanında uzmanlar ve öğretmenler gönderilmiştir.

KKTC'de bazı branşlarda özellikle din alanında yetişmiş öğretmen azlığı nedeniyle ülkemizden Milli Eğitim Bakanlığı kanalıyla öğretmenler gönderilmiş halen gönderilmeye devam edilmektedir. 2010-2015 yılları arasında gönderilen öğretmenlerden birisiyim. Girne ilçesinde bulunan Oğuz Veli Ortaokulunda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine girerek çocuklarımıza faydalı olmaya çalıştım. Çalıştığım yıllarda ders vermenin yanında Kıbrıs Türklerinin toplumsal yapısı, Kıbrıs Türklerinin Türkiye ve Türkiye'de yaşayan insanlara bakış açıları, Türkiye-Kıbrıs ilişkileri, 1974 sonrası Türkiye'den göç ederek Kıbrıs'a yerleşen insanların sosyal hayattaki durumu, Kıbrıs'ta yaşayan yerleşik Kıbrıslı Türk ve Anadolu'nun değişik bölgelerinden farklı zamanlarda göç eden Türkler arasındaki toplumsal uyumsuzluklar gibi belki dile getirilmeyen ama sonuçlarının had safhada yaşandığı birtakım meseleleri yerinde ve ilk elden gözlemleme fırsatım oldu.

Bildirimde bahsettiğim konu başlıklarına dair tespitlerim ve yapılması gerekenlere dair orada yaşayan, önceki yıllarda Rum zulmüne maruz kalmış, siyasal-sosyal gelişmelere muhatap olan ve bilen Kıbrıslı Türk dost ve arkadaşlardan edindiğim bilgilere dayalı olarak birtakım çözüm yollarını aktarmaya çalıştım. Hiçbir problem yokmuş gibi davranmak yerine problemleri görmek ve çözüm yoluna gitmek ülkemiz ve Kıbrıs'ta yaşayan insanlarımız açısından en sağlıklı yol olduğunu düşünüyorum.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Türkiye, Sosyal Yapı, Kültür.

SOCIAL-CULTURAL STRUCTURE AND PROBLEMS IN CYPRUS

Mehmet Fatih ÖZEROL

ABSTRACT

Cyprus is a large island located in the south of our country. Located in the Eastern Mediterranean, Cyprus is known for its rich historical and cultural heritage. It is located in a strategically important place, which remained under Turkish rule from 1571 to 1923. The island, which is currently divided between two communities and two states, where Turkish Cypriots live in the north and Greek Cypriots live in the south, has been a subject of debate for years in this respect.

Following the social conflicts that occurred as a result of political disagreements, Turkey carried out a peace operation in 1974, acting as a guarantor country, in order to protect the rights of the Turks living in Cyprus. As a result of the forced military intervention, Turkish Cypriots established their own state and declared it as the Turkish Republic of Northern Cyprus in 1983.

Beyond being the only state that officially recognizes the TRNC, Turkey has deemed it its duty to help the Turks living on the island in every aspect. In this context, experts and teachers in the field of education have been sent over the years within the framework of mutual cooperation.

Due to the shortage of trained teachers in some branches, especially in the field of religion, in TRNC, teachers have been sent from our country through the Ministry of National Education and are still being sent. I am one of the teachers sent between 2010-2015. I tried to be useful to our children by taking Religious Culture and Ethics classes at Oğuz Veli Secondary School in Kyrenia district. In addition to giving lectures during the years I worked, the social structure of the Turkish Cypriots, the perspectives of the Turkish Cypriots on Turkey and the people living in Turkey, Turkey-Cyprus relations, the social life situation of our people who immigrated from Turkey and settled in Cyprus after 1974, the resident Turkish Cypriots living in Cyprus. I had the opportunity to observe firsthand, on the spot, some issues that may not have been mentioned but whose consequences were experienced to the fullest, such as social conflicts between Turks who migrated from different regions of Anatolia at different times.

I tried to convey my findings on the topics I mentioned in my notification and some solutions based on the information I obtained from Turkish Cypriot friends and friends who lived there, who were exposed to Greek oppression in previous years, and who were aware of the political and social developments. I think that seeing the problems and finding solutions instead of acting as if there are no problems is the healthiest way for our country and our people living in Cyprus.

Keywords: *Cyprus, Türkiye, Social Structure, Culture.*

KIBRIS VE TARİH

KIBRIS'IN XIX. YÜZYILDA HİNDİSTAN YOLU İÇİN ÖNEMİ VE İNGİLTERE- OSMANLI İLİŞKİLERİNE ETKİSİ

Cem UNCU

ÖZET

19. yüzyılda Osmanlı Devleti ile İngiltere arasındaki ilişki, dönemin jeopolitik dinamikleri ve İngiltere'nin Hindistan ile bağlantılarını sürdürmeye yönelik stratejik çıkarları tarafından şekillendirilmiştir. Hindistan'a giden deniz yolunu güvence altına almak ve hayati ticaret yollarını kontrol etmek için İngiltere, Osmanlı Devleti ile ittifaklar kurmaya ve bölgedeki nüfuzunu genişletmeye çalışmıştır. Süveyş Kanalı'nın 1869'da açılması Mısır ve Doğu Akdeniz'in stratejik önemini önemli ölçüde artırarak İngiltere'nin bölgeye olan ilgisini yoğunlaştırmıştır. Buna ek olarak, Osmanlı Devleti'nin zayıflaması ve iç karışıklıklar İngiltere'ye çıkarlarını korumak için varlığını güçlendirme fırsatları sunmuştur.

Bu bağlamda Kıbrıs'ın, İngiltere için stratejik açıdan değerli bir üs olarak ortaya çıktığı görülmektedir. 1878'de Kıbrıs Antlaşması ile İngiltere, Osmanlı Devleti'ne destek verme bahanesiyle Kıbrıs'ın kontrolünü 'geçici' olarak ele geçirmiştir. Bu anlaşma İngiltere'nin Doğu Akdeniz'deki varlığını güçlendirirken, Hindistan ile Mısır'a giden ticaret yollarının güvence altına alınması amacını gerçekleştirmekteydi. Kıbrıs'ın alınması İngiltere'nin bu kritik bölgelerdeki hâkimiyetini pekiştirirken, Osmanlı Devleti'nin azalan kontrolü de bu süreci kolaylaştıran bir diğer etken olarak dikkat çekmektedir. Dolayısıyla İngiltere'nin Kıbrıs'a olan ilgisi, Hindistan ve Mısır'ın stratejik önemine odaklanan daha geniş bir jeopolitik stratejinin parçası olarak anlaşılmalıdır. Bu çalışma, 19. yüzyılda Hindistan ve Mısır politikaları çerçevesinde Kıbrıs'ın İngilizler için önemini konu almaktadır. İngiltere ile Osmanlı Devleti arasındaki ilişkiler Kıbrıs perspektifinden incelenecek ve Kıbrıs'ın Hindistan güzergâhı açısından önemine dair bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, İngiltere, Hindistan, Osmanlı, Mısır.

THE IMPORTANCE OF CYPRUS FOR THE INDIAN ROUTE IN THE 19th CENTURY AND ITS EFFECT ON THE BRITAIN-OTTOMAN EMPIRE RELATIONS

Cem UNCU

ABSTRACT

In the 19th century, the relationship between the Ottoman Empire and Britain was shaped by the geopolitical dynamics of the period and Britain's strategic interests in maintaining its links with India. In order to secure the sea route to India and control vital trade routes, Britain sought to forge alliances with the Ottoman Empire and expand its influence in the region. The opening of the Suez Canal in 1869 significantly increased the strategic importance of Egypt and the Eastern Mediterranean and intensified Britain's interest in the region. In addition, the weakening of the Ottoman Empire and internal turmoil provided Britain with opportunities to strengthen its presence to protect its interests.

In this context, Cyprus emerged as a strategically valuable base for Britain. With the Treaty of Cyprus in 1878, Britain took control of Cyprus 'temporarily' under the pretext of supporting the Ottoman Empire. This treaty was intended to strengthen Britain's presence in the Eastern Mediterranean and to secure the trade routes to India and Egypt. While the acquisition of Cyprus reinforced Britain's dominance in these critical regions, the declining control of the Ottoman Empire was another factor that facilitated this process. Therefore, Britain's interest in Cyprus should be understood as part of a broader geopolitical strategy focusing on the strategic importance of India and Egypt. This study focuses on the importance of Cyprus for the British within the framework of their India and Egypt policies in the 19th century. The relations between Britain and the Ottoman Empire will be analysed from the perspective of Cyprus and an evaluation of the importance of Cyprus in terms of the route to India will be put forward.

Keywords: *Cyprus, England, India, Ottoman, Egypt.*

19. YÜZYILDA İNGİLTERE’NİN OSMANLI POLİTİKASINDA DEĞİŞİM SÜRECİ VE KIBRIS

Ahmet DÖNMEZ

ÖZET

Osmanlı Devleti, yaşadığı iç ve dış problemler sebebiyle 18. yüzyıla gelindiğinde iyice zayıflamış durumdaydı. Avrupa devletlerinin saldırıları ve işgallerine karşı koyamaz durumdaydı. Bu tarihte üç kıtaya yayılmış Osmanlı topraklarını ele geçirme yarışı sömürgeci güçler arasında önemli bir rekabet konusu oldu. Osmanlı Devleti, Avrupa güçler dengesinin önemli bir unsuruydu. Osmanlı topraklarını ele geçirme konusundaki mücadele bir Avrupa savaşına sebep olabilirdi. İngiltere, Yedi Yıl Savaşları’nda Fransa’yı yenmiş ve endüstri devrimini başlatmıştı. Yeni fetihler yapmak değil ticaret yapmak istiyordu. İngiltere Başbakanı William Pitt’in 1791’de işaret ettiği Osmanlı’yı korumanın gerekliliği hususu, 1833 yılına gelindiğinde Dışişleri Bakanı Lord Palmerston’la birlikte Osmanlı Devleti’nin bağımsızlığını ve toprak bütünlüğü koruma politikasına dönüştü. İngiltere 1831-1841 Mısır meselesinde Fransa’yı karşısına almayı göze alarak bu politikayı uyguladı. Bundan sonraki yıllarda Osmanlı’nın korunması meselesi Avrupa’nın güvenliğiyle yakın ilişkili hale geldi. İngiltere, 1853-1856 Kırım Savaşı’nda Fransa ile birlikte Osmanlı’yı korumak için Rusya’ya karşı savaştı. 1870’li yıllara gelindiğinde Almaya ve İtalya’nın büyük güçler arasına katılmasıyla birlikte Avrupa güçler dengesinde önemli değişimler yaşandı. Bu süreçte İngiltere’nin Osmanlı politikası da Salisbury, Gladstone ve Disraeli gibi kişilerin yönetiminde stratejik bazı Osmanlı topraklarını doğrudan kontrollerine almak şeklinde değişti. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı’nda alınan yenilginin ardından İngiltere tarafından Kıbrıs’ın yönetiminin devralınması/işgali bu bağlamda bir dönüm noktası oldu. Ardından Fransa’nın Tunus’u İngiltere’nin Mısır’ı işgali geldi. Bu adımlar Avrupa devletlerinin Doğu Akdeniz’in hâkimiyeti konusundaki rekabetlerinin bir sonucuydu.

Bu çalışmada, İngiltere’nin 19. yüzyılda izlediği Osmanlı politikasının değişim süreci özellikle Kıbrıs ekseninde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İngiltere, Osmanlı Devleti, Büyük Güçler, Doğu Akdeniz, Kıbrıs

THE PROCESS OF CHANGE IN THE OTTOMAN POLICY OF ENGLAND AND CYPRUS IN THE 19TH CENTURY

Ahmet DÖNMEZ

ABSTRACT

Ottoman Empire weakened by the 18th century due to its internal and external problems. It was unable to resist the attacks and invasions of European states. At the pertaining time, the race to seize the Ottoman lands spread over three continents became an important subject of competition among the colonial powers. The Ottoman Empire was an important element of the European balance of power. The struggle to seize the Ottoman lands could have led to a European war. England had defeated France in the Seven Years' War and started the industrial revolution. It wanted to trade, not to make new conquests. The necessity of protecting the Ottoman Empire, which was pointed out by British Prime Minister William Pitt in 1791, turned into a policy of protecting the independence and territorial integrity of the Ottoman Empire with the Foreign Secretary Lord Palmerston in 1833. Britain implemented this policy by taking the risk of confronting France in the Egyptian issue of 1831-1841. In the following years, the issue of protecting the Ottoman Empire became closely related to the security of Europe. In the Crimean War of 1853-1856, Britain fought alongside France against Russia to protect the Ottoman Empire. The 1870s saw a major shift in the balance of power in Europe as Germany and Italy joined the ranks of the great powers. In this process, Britain's policy towards the Ottoman Empire, under the leadership of Salisbury, Gladstone and Disraeli, changed to take direct control of some strategic Ottoman territories. Following the defeat in the Ottoman-Russian War of 1877-1878, the British takeover/occupation of Cyprus was a turning point in this context. This was followed by the French occupation of Tunisia and the British occupation of Egypt. These moves were the result of European rivalry for dominance in the Eastern Mediterranean.

This study analyses the process of change in British policy towards the Ottoman Empire in the 19th century, particularly in the axis of Cyprus.

Keywords: *Britain, Ottoman Empire, Great Powers, Eastern Mediterranean, Cyprus*

İRANLI ARAŞTIRMACI NERGİS NİGAHBAN'IN FARŞÇA "KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MİLLİ ARŞİVİ" BAŞLIKLİ MAKALESİNİN TERCÜME VE TAHLİLİ

İzzetullah ZEKİ

ÖZET

Bu makale 2020 yılında Nergis Nigahban tarafından Fasilname-i Arşiv Milli Dergisinin 23-24. Sayısında "Marif-i Arşiv Milli Cumhuri-i Türk Kıbrıs-ı Şimali" başlığı altında İran'da yayınlanmıştır. Yazar özetine şöyle başlamıştır: "Kıbrıs, 1960 yılında Akdeniz'in adalarından biridir. İngiltere'den bağımsızlığını kazandı ve daha sonra Yunanlıların katılımıyla bağımsız bir hükümet haline geldi. Bu aşamada Türkler orada varlığını ilan etti. 1974'teki darbe ve düşüşün ardından Türkiye, ordu birliklerini bu toprakların kuzeyine konuşlandırdı. Böylece adanın bölünmesine neden oldu. Kıbrıs Türk kesimi 1983'te ilan bağımsızlığını ilan etti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adını verdi.

Bu makalenin içeriği Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arşivi'nin resmi web sitesinden çevrilmiştir. Ayrıca Kuzey Kıbrıs'ın arşiv yöneticilerin e-mail yoluyla bilgiler alınmıştır. Ulusal hafıza görevi gören bu ülkenin arşivi, 9 Ağustos 1971 tarihinde birinci başkan yardımcısı Rauf Denktaş'ın teklifi üzerine Kıbrıs Türk Hükümeti kurulmuş ve aynı yıl Lefkoşa'da faaliyetlerine başlamıştır. Gazete, dergi, vatandaşlara ait belgeler vb. toplamaya başlanmıştır. Bu makalede Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Arşivi ve Araştırma Dairesi'nin kısa tarihçesi incelendikten sonra faaliyetleri hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Kuzey Kıbrıs, Arşiv, Farsça, Tahlil.*

TRANSLATION AND ANALYSIS OF THE IRANIAN RESEARCHER NERGİS NİGAHBAN’S ARTICLE ENTITLED “NATIONAL ARCHIVE OF THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS” IN FARSI

İzzetullah ZEKİ

ABSTRACT

This article was published in 2020 by Nergis Nigahban in Iran in the 23-24th issue of Fasilname-i Arşiv Milli Journal under the title “Marif-i Arşiv Milli Cumhuri-i Turkic Cyprus-i Shimali”. The author began his abstract as follows: “Cyprus is one of the Mediterranean islands in 1960. It gained its independence from Great Britain and later became an independent government with the participation of the Greeks. At that time the Turks declared their presence there. After the coup d’état in 1974, Turkey moved its army troops to the north of the territory. This led to the division of the island. The Turkish part of Cyprus declared independence in 1983 and called itself the Turkish Republic of Northern Cyprus.

The content of this article has been translated from the official website of the Archives of the Turkish Republic of Northern Cyprus. Additional information was received by e-mail from the archives of Northern Cyprus. The archive of this country, which serves as a national memory, was established by the Turkish Cypriot government on 9 August 1971 on the proposal of the first Vice-President Rauf Denктаş and started its activities in Nicosia in the same year. It began to collect newspapers, magazines, documents of citizens, etc. In this article, the brief history of the National Archives and Research Department of the Turkish Republic of Northern Cyprus is examined and information about its activities is given.

Keywords: *Northern Cyprus, Archive, Persian, Analysis.*

SELÇUKLU DEVLETİ VE KIBRIS KRALLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİLER ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME

Mustafa AKKUŞ
Burak ÇELİK

ÖZET

Kıbrıs, Akdeniz'in doğusunda yer alan yaklaşık 9 bin 250 m2 büyüklüğünde bir adadır. Sicilya ve Sardinya adalarının ardından Akdeniz'deki en büyük üçüncü ada konumundadır. Selçuklu Devleti ile Kıbrıs Krallığı arasındaki ilişkiler, Orta Çağ'da Doğu Akdeniz'in geniş jeopolitik dinamiklerini yansıtan siyasi hareketler, askeri çatışmalar ve zaman zaman ittifaklardan oluşan karmaşık bir yapıda olmuştur.

Selçuklu Devleti, XI. ve XII. yüzyıllarda zirveye ulaşmış, Orta Asya'dan Türkistan'a kadar uzanan geniş toprakları kontrol eden güçlü bir Sünni Müslüman devletti. Öte yandan Kıbrıs Krallığı, adanın 1191 yılında Üçüncü Haçlı Seferi sırasında Aslan Yürekli Richard tarafından ele geçirilmesi ve ardından Lusignan (Lüzinyan) Hanedanı'na verilmesiyle Doğu Akdeniz'de önemli bir Hristiyan kalesi olarak ortaya çıkmıştır. Selçuklular ve Kıbrıs arasındaki ilk karşılaşmalar büyük ölçüde dolaylı olmuştur. Selçuklular öncelikle Bizans İmparatorluğu ve çeşitli Haçlı devletleriyle karşı karşıya geldikleri Anadolu ve Levant'taki hakimiyetlerini pekiştirmeye odaklanmışlardı. Lusignan yönetimi altındaki Kıbrıs, Kutsal Topraklara giden Haçlılar için stratejik bir nokta haline geldi ve böylece dolaylı olarak Selçuklu ilgi alanına girdi. Bu dönemde I. Gıyaseddin Keyhüsrev, Kıbrıs Haçlı krallığı ile ticaret antlaşmaları yapmıştır.

Bu ilişkiler çatışma ve işbirliğinin hareketli bir etkileşimi ile karakterize olmuş ve sonraki dönemde aynı şekilde ilerlemiştir. Erken dönemde Haçlı Seferleri sırasında yaşanan askeri çatışmalar zamanla yerini diplomasi, ticaret ve yer yer çatışmalara bırakmıştır. Her ne olursa olsun Kıbrıs'ın Doğu Akdeniz'deki stratejik önemi, Selçuklular için devletin inkırazına dek daima bir ilgi odağı olarak kalmaya devam etmesine neden olmuştur.

Bildirimizin esas amacı Orta Çağ döneminde Müslüman ve Hristiyan dünyaları arasındaki bu tarihsel ilişki ve etkileşime bir bakış sunarak Türkler'in Kıbrıs ile olan ilişkilerinin temellerini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Selçuklular, Kıbrıs, Haçlılar, Orta Çağ

A CONCISE EXAMINATION OF THE RELATIONS BETWEEN THE SELJUKS AND THE KINGDOM OF CYPRUS

Mustafa AKKUŞ
Burak ÇELİK

ABSTRACT

Cyprus is an island of approximately 9,250 m², situated in the eastern Mediterranean Sea. It is the third largest island in the Mediterranean Sea, after Sicily and Sardinia. The relations between the Seljuk Empire and the Kingdom of Cyprus have been complex, comprising political movements, military conflicts and occasional alliances. These reflect the broad geopolitical dynamics of the Eastern Mediterranean in the Middle Ages.

The Seljuk Empire was a powerful Sunni Muslim state that reached its peak in the 11th and 12th centuries, controlling vast territories stretching from Central Asia to Turkestan. In contrast, the Kingdom of Cyprus emerged as an important Christian stronghold in the eastern Mediterranean after the island was captured by Richard the Lionheart during the Third Crusade in 1191 and then handed over to the Lusignan dynasty.

The initial encounters between the Seljuks and Cyprus were largely indirect. The Seljuks were primarily focused on consolidating their dominance in Anatolia and the Levant, where they confronted the Byzantine Empire and various Crusader states. Under Lusignan rule, Cyprus became a strategic point for Crusaders en route to the Holy Land, and thus indirectly came under Seljuk interest. During this period, Gıyaseddin Keyhüsrev I concluded trade treaties with the Crusader kingdom of Cyprus. These relations were characterised by a lively interplay of conflict and co-operation, which continued in the following period. The military conflicts of the early Crusades gave way to diplomacy, trade and occasional conflict. In any case, the strategic importance of Cyprus in the eastern Mediterranean ensured that it remained a focal point of interest for the Seljuks until the end of the state.

The principal objective of this paper is to provide an overview of the historical relationship and interaction between the Muslim and Christian worlds during the Middle Ages, with a particular focus on the foundations of the Turkish relations with Cyprus.

Keywords: *Seljuks, Cyprus, Crusaders, Middle Ages*

12 MART DÖNEMİNDE KIBRIS SORUNU

Ahmet GÜLEN

ÖZET

Türkiye’de demokratik rejimin ikinci defa kesintiye uğradığı 12 Mart döneminde Kıbrıs sorunu Türk dış politikasının baş gündem maddeleri arasındaydı. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde adadaki gelişmeler sorunun ilgili taraflarını olduğu kadar Batı ve Doğu ittifakı liderlerini de ilgilendirmekteydi. Dolayısıyla bu süreçteki Kıbrıs sorunu 1974’ün hemen öncesinde uluslararası ortamın anlaşılması bakımından önemlidir. 12 Mart ara rejim döneminde iki kez hükûmet kuran Nihat Erim 1950 ve 1960’larda Kıbrıs’a ilişkin yürütülen diplomasi sürecinde faal rol aldığı için Kıbrıs sorununa vâkıf bir siyasetçiydi. Türkiye’de demokratik sürecin kesintiye uğradığı bu dönemde adada Rumların Enosis söylemleri artmış, hatta Rum tarafı Çekoslovakya’dan silah ithal etmiştir. Rumların 1959 antlaşmalarına karşı olumsuz söylemleri, statükoyu gerekirse silah yoluyla değiştirebilecekleri mesajına karşılık Erim hükûmetleri mevcut antlaşmaların geçerliliğini savunmuş ve gerekirse bu antlaşmalardan doğan silahlı müdahale hakkının kullanılacağı mesajı uluslararası kamuoyuna verilmiştir. Bu çalışmada Başbakan Nihat Erim’in özel arşivindeki belgeler başta olmak üzere birinci ve ikinci el kaynaklar, arşiv belgeleri, hatıratlar ve süreli yayınlar eşliğinde 12 Mart döneminde Kıbrıs sorunu ve çözüm arayışları ele alınacak ve 1974 öncesi Kıbrıs meselesinin hangi aşamada olduğu ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: 12 Mart Muhtırası, Nihat Erim, Makarios.

CYPRUS PROBLEM DURING THE MARCH 12 PERIOD

Ahmet GÜLEN

ABSTRACT

During the period of March 12 when the democratic regime in Turkey was interrupted for the second time, the Cyprus problem was among the main agenda items of Turkish foreign policy. Before the Cyprus Peace Operation of 1974, the developments on the island concerned the relevant parties of the problem as well as the leaders of the Western and Eastern alliance. Therefore, the Cyprus problem in this process is important in terms of understanding the international environment just before 1974. Nihat Erim, who established the government twice during the March 12 Decem regime, was a politician who was familiar with the Cyprus problem because he took an active role in the diplomatic process conducted regarding Cyprus in the 1950s and 1960s. During this period, when the democratic process in Turkey was interrupted, the Enosis rhetoric of the Greeks increased on the island, and even the Greek side imported weapons from Czechoslovakia. In response to the negative rhetoric of the Greeks against the 1959 treaties and the message that they could change the status quo through weapons if necessary, the Access governments defended the validity of the existing treaties and, if necessary, the message was given to the international community that the right of armed intervention arising from these treaties would be used. In this study, the Cyprus problem and the search for a solution will be discussed during the period of March 12, accompanied by first- and second-hand sources, archival documents, memoirs and periodicals, especially the documents in the private archive of Prime Minister Nihat Erim, and it will be revealed what stage the Cyprus issue was at before 1974.

Keywords: *Memorandum of March 12, Nihat Erim, Makarios*

İNGİLTERE’NİN KIBRIS’A YERLEŞMESİ VE OLASI BİR RUS İŞGALİNE KARŞI ANADOLU’DA ALDIĞI TEDBİRLER

Abdolvahap ALICI

ÖZET

İngiltere’nin Kıbrıs Konvansiyonu’nu takiben Kıbrıs adasına yerleşmesinden önce bu yönde çeşitli çalışmaları olmuştur. Robert Home, 1876 yılında Batı Anadolu’da İngiltere’nin çıkarlarına uygun stratejik bir mevki aramak için görevlendirmişti. Home, Marmara, Trakya, Girit, Kıbrıs ve Mısır bölgesinde araştırmalar yapmıştır. Diğer yandan aynı tarihlerde 1875 yılında başlayan Bosna-Hersek İsyanı neticesinde olası bir Rus müdahalesinin rotasını çizmeye dönük araştırmalar İngiliz bürokratlar ve askerler tarafından yapılmıştır. Bu araştırmalarda Balkan bölgesinde sınırlı bir saldırı beklenirken asıl hücumun Kafkaslardan ve Kars üzerinden geleceği tahmin edilmiştir. Her ne kadar bu tahmin başarılı olmamış ise de İngiltere 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi sonrasına yönelik, Doğu Anadolu’da stratejik bölgeler ve hatlarda askeri konsolosluklar açmıştır. Böylece olası bir Rus işgaline karşı savunma kabiliyeti kazanılması hedeflenmiş ve İskenderun’dan başlayacak bir tahkimat hattı için Kıbrıs adası silah ve asker deposu olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada, İngiliz arşivleri, dönemin gazeteleri, Osmanlı arşivleri ve ikincil kaynaklar kullanılarak Doğu Anadolu’da yapılan faaliyetler ve Kıbrıs’ın stratejik konumunun artıları ve eksileri üzerine odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kıbrıs Konvansiyonu, Kars, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı, askeri konsolosluk, İngiltere*

OCCUPATION OF CYPRUS BY GREAT BRITAIN AND RESPECTIVE MEASURES IN ANATOLIA AGAINST A CONTINGENT RUSSIAN INVASION

Abdolvahap ALICI

ABSTRACT

Britain has had scouts and studies to discover the Cyprus before settling on the island following the Cyprus Convention. Robert Home was appointed in 1876 to search for a strategic location in Western Anatolia that would suit the interests of England. He conducted research in regions such as Marmara, Thrace, Crete, Cyprus and Egypt. Besides, as a result of the Bosnia-Herzegovina Rebellion that started in 1875, another research was carried out by British bureaucrats and officials to chart the route of a possible Russian intervention. In these studies, while a limited attack was expected in the Balkan region, it was estimated that the main attack would come from the Caucasus and Kars. Although this prediction was not successful, England opened military consulates in strategic regions and lines in Eastern Anatolia after the Ottoman-Russian War of 1877-78. Thus, it was aimed to gain a defensive capability against a possible Russian invasion, and the island of Cyprus was determined as a weapons and military depot for a fortification line starting from Iskenderun. This study focuses on the activities carried out in Eastern Anatolia and the pros and cons of the strategic location of Cyprus, using British archives, newspapers of the period, Ottoman archives and secondary sources.

Keywords: *Cyprus Convention, Kars, Ottoman-Russian War of 1877-78, military consulate, Britain*

RİFAT ARINCI VE KIBRIS DESTANI

Mustafa ARIKAN

ÖZET

Rifat Arıncı (1898-1972) Osmanlı Devleti'nin son yılları, Cumhuriyet'in kuruluş süreci ve inkılapların hayata geçişine şahitlik etmiş bir şahsiyettir. Henüz orta tahsil yıllarında Birinci Dünya Savaşına ihtiyat zabiti olarak katılmış ve Irak cephesinde İngilizlere esir düşmüştür. Hayatının üç yılı Hindistan'da esarete geçmiştir. Yurda döndükten sonra memleketi Çorum'da Millî Mücadeleye katılmış ve hizmetleri sebebiyle istiklal madalyası ile taltif edilmiştir. Öğretmenlik yıllarında sadece bir öğretmen olarak değil, önce Türk Ocakları sonra Halkevleri çatısı altında kurucu ve yönetici olarak Türk eğitim-öğretim hayatının ve inkılabın hizmetinde olmuştur. Arıncı çeşitli dergi ve gazetelerde yazıları ve şiirleri yayımlanmış bir şahsiyettir. Ülküç, Avize, Ya Demokrasi Ya Ölüm, Kıbrıs Destanı adlarında şiir kitapları mevcuttur. O duygu ve düşüncelerini gençlik yıllarından itibaren şiirle ifade etmeye çalışmıştır. Şiirlerinde eleştiren bir üslubun sahibi olan Arıncı kendisini heccav olarak tavsif etmektedir. Tarihi İle Birlikte Kıbrıs Destanı adlı eseri 1964 yılında yayımlanmış bir kitapçıktır. Kıbrıs tarihini gözden geçirdiği kısa girişte onun Kıbrıs hakkındaki düşüncelerini tespit etme imkânı bulunmaktadır. Eserde yer alan on iki şiirden ilki Kıbrıs'a bir selamlamadır. Gençlik ve ordunun sesi olmak bakımından yazılmış şiirleri takiben bazı kurum ve şahıslara ihtarı görülür. Burada muhatapları Makarios, EOKA, Yunanistan ve Papadır. İngiltere ve Birleşmiş Milletlere seslenişinde de aynı uyarıcı tavrı görmek mümkündür. Şairin son seslenişleri Türkiye Büyük Millet Meclisi ve tarihedir. Onu asıl harekete geçiren ve bu şiirleri yazmaya sevk eden sebep Kıbrıs Türklerine yapılan haksızlıklar ve girişilen katliam hareketleridir. Muhtevada milliyetçi bir tavır, Kıbrıs'ın Türklüğü ve onun Türk toprağı olarak kalacağı vurgusu öne çıkmaktadır. Hemen hemen her şiirde tekrarlanan "Vermem seni yâd ellere" mısraı buna bir örnektir. Bu çalışmanın ana malzemesi Rifat Arıncı'nın Kıbrıs'ta meydana gelen olaylar dolayısıyla yazdığı şiirlerdir. Çalışma, bir edebiyat araştırması olmaktan ziyade; Birinci ve İkinci Dünya Savaşı yıllarında askerlik yapmış, Millî Mücadeleye katılmış, öğretmenlik yapmış, eli kalem tutan bir Türk insanının duygu ve düşüncelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rifat Arıncı, Kıbrıs, Destan, Türklük, Türkiye-Yunanistan

RİFAT ARINCI AND LEGEND OF CYPRUS

Mustafa ARIKAN

ABSTRACT

Rifat Arıncı (1898-1972) is a person who witnessed the last years of the Ottoman Empire, the establishment of the Republic, and the enactment of the reforms. He participated in the First World War as a reserve officer during his middle education years and was taken as a prisoner of war by the British on the Mesopotamia Campaign. He spent three years of his life in captivity in India. After returning home, he participated in the National Struggle in his hometown, Çorum, and was awarded the Medal of Independence for his services. During his years as a teacher, he served not only as a teacher but also as a founder and administrator under the Turkish Hearts and then the People's Houses in the service of Turkish education life and the revolution. Arıncı has published articles and poems in various magazines and newspapers. He has poetry books titled Ülküç, Avize, Ya Demokrasi Ya Ölüm, Kıbrıs Destanı. He has tried to express his feelings and thoughts with poetry since his youth. Arıncı, who has a critical style in his poems, describes himself as a ridiculer. His work titled Tarihi ile Birlikte Kıbrıs Destanı is a booklet published in 1964. In the short introduction, where he reviews the history of Cyprus, it is possible to determine his thoughts about Cyprus. The first of the twelve poems in the work is a greeting to Cyprus. Following the poems written to be the voice of the youth and the army, there is a warning to some institutions and individuals. His interlocutors here are Makarios, EOKA, Greece, and the Pope. It is possible to see the same warning attitude in his address to England and the United Nations. The last addresses of the poet are to the Grand National Assembly of Türkiye and history. The reason that motivated him to write these poems is the injustices done to the Turkish Cypriots and the massacres committed against them. In the content, a nationalist attitude, the Turkishness of Cyprus, and the emphasis on the fact that it will remain as Turkish land come to the fore. The line "Vermem seni yâd ellere / I will not give you to foreign lands" repeated in almost every poem, exemplifies this. The primary material of this study is the poems written by Rifat Arıncı due to the events that took place in Cyprus. Rather than being literary research, the study aims to reveal the feelings and thoughts of a Turkish person who served as a soldier during the First and Second World Wars, participated in the National Struggle, worked as a teacher, was literate.

Keywords: *Rifat Arıncı, Cyprus, Epic, Turkishness, Türkiye-Greece*

ANADOLU BEYLİKLERİ İLE KIBRIS ARASINDAKİ TİCARİ İLİŞKİLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Selim KAYA

ÖZET

Kıbrıs ile Anadolu arasında çağlar boyu devam eden ticari faaliyetler, Türklerin Akdeniz sahillerini fethetmesi sonrası daha da artmış ve gelişmiştir. Türk hükümdarlar ekonomik menfaatlerini gözeterek farklı milletlerden tacirlere imtiyazlar vermiş, mütekabiliyet esasına dayanan ticari serbestlik vermiş ve bazı gümrük vergilerini kaldırmışlardır. Kıbrıs'ta oluşan Türk kolonisinin öncülüğünde, gıda ve giyim maddelerinden başka esir ve köle ticareti yapılmıştır. XIII-XIV. yüzyıllarda Kıbrıs, Doğu-Batı ticaretinde bir üs ve ambar vazifesi görmüştür. Türk, Arap, Ermeni, Rum, Süryani ve Yahudi tacirler Kıbrıs'ın Anadolu ile bağını kuvvetlendirmiş, adanın ekonomik gelişiminde etkin rol oynamışlardır. Bu bildirin konusu Kıbrıs ile Aydınoğulları, Karamanoğulları, Hamidoğulları ve Tekeoğulları arasında gerçekleşen ticari faaliyetleri değerlendirmektir. Yapılan antlaşmaların, limanların, pazarların ve alınıp satılan ürünlerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Ticareti yapılan köle, pamuk, kilim, deri, sabun, boya, keten, kumaş, baharat, şarap, göz-taşı (Zâc-ı Kıbrıs), zamk, şab madeni vd. Kıbrıs'a Anadolu'nun nerelerinden getirildiği ve götürüldüğünün tespiti amaç edinilmiştir. Nitel araştırma yöntemi ile ana kaynaklardaki ve araştırma eserlerdeki bilgiler tahlil edilerek tenkit süzgecinden geçilerek değerlendirilecektir. Bu bildiri ile Anadolu Beyliklerinin Kıbrıs'a yönelik politikalarının ekonomik hayata yansımaları ortaya konulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Kıbrıs, Anadolu Beylikleri, ticaret, ekonomi.*

AN EVALUATION ON THE COMMERCIAL RELATIONS BETWEEN THE ANATOLIAN PRINCIPALITIES AND CYPRUS

Selim KAYA

ABSTRACT

Commercial activities, which continued for ages between Cyprus and Anatolia, increased and developed further after the Turks conquered the Mediterranean coast. Considering their economic interests, Turkish rulers granted privileges to merchants from different nations, granted trade freedom based on the principle of reciprocity, and abolished some customs duties. Under the leadership of the Turkish colony established in Cyprus, captive and slave trade was carried out in addition to food and clothing items. XIII-XIV. In the centuries, Cyprus served as a base and warehouse in East-West trade. Turkish, Arab, Armenian, Greek, Assyrian and Jewish merchants strengthened Cyprus' ties with Anatolia and played an active role in the economic development of the island. The subject of this paper is to evaluate the commercial activities between Cyprus and Aydınoğulları, Karamanoğulları, Hamidoğulları and Tekeoğulları. It is aimed to reveal the agreements made, ports, markets and products bought and sold. Traded slaves, cotton, rugs, leather, soap, paint, linen, fabric, spices, wine, blue-stone (Zâc-ı Kıbrıs), glue, ash mineral, etc. the aim is to determine where in Anatolia they were brought and taken to Cyprus. With the qualitative research method, the information in the main sources and research works will be analyzed and evaluated through a critical filter. With this declaration, the reflections of the Anatolian Principalities' policies towards Cyprus on economic life will be revealed..

Keywords: *Cyprus, Anatolian Principalities, trade, economy*

KIBRISLI KÂMİL PAŞA'NIN I. BALKAN HARBI'NDE İTTİHAT VE TERAKKİ CEMİYETİ İLE İLİŞKİLERİ

Hasan Ali POLAT

ÖZET

Mutasarrıflık ve valilik gibi mülki idarenin aşamalarından geçerek siyasetin üst basamaklarına tırmanmış olan Lefkoşa doğumlu Mehmet Kâmil Paşa, Osmanlı Devleti'nde nazırlık görevlerinin yanı sıra 4 defa Sadaret makamına yükselmiş ender bir şahsiyettir. II. Abdülhamid döneminin gözdelelerinden olan Kâmil Paşa bu dönemde ikisi meşrutiyetten önce biri meşrutiyetten sonra olmak üzere üç defa, bir defa da Sultan Reşat döneminde Sadrazamlık görevini üstlenmiştir. İngiliz yanlısı siyasetiyle tanınan Kâmil Paşa, Meşrutiyetin başlangıcında iyi ilişkiler kurduğu İttihatçılarla kısa sürede ters düşmüş ve siyaseten hasım hâle gelmiştir. İttihatçıların sorumluluk almaksızın siyasete müdahale ettiğinden yakınan Kâmil Paşa 1909 Şubat'ında İttihatçıların baskısı ile Sadarettten istifa etmiştir. Kâmil Paşa'nın son sadrazamlığı 1912 yılında gerçekleşti ve Balkan hükümetleri karşısında ağır bir yenilgi alan Ahmet Muhtar Paşa hükümetinin istifası üzerine 29 Ekim'de İngilizlerle olan irtibatlarından faydalanılacağı ümidiyle sadaret makamına getirildi. Ancak yeni hükümet, harp hususunda selefinden daha başarılı olamadığı gibi beklenen diplomatik başarıyı da sağlayamadı ve kısa zamanda büyük bir bozgun yaşandı. İstanbul'da Çatalca önlerine gelen düşmana karşı beklenen başarının sağlanamaması, bu durumun kuşatma altındaki Edirne üzerinde oluşturduğu askerî kıskaç ve bu mesele dolayısıyla artan siyasi baskı Kâmil Paşa'yı İttihatçılar aleyhinde harekete geçmeye zorladı. Ahmet Muhtar Paşa hükümeti döneminde başlayan İttihatçı aleyhtarı uygulamalar Kâmil Paşa hükümeti döneminde Dahiliye Nazırı Ahmet Reşit (Rey) Bey eliyle zirveye ulaştı. Hükümet tarafından Edirne'nin masada terk edilmesi ihtimali ve İttihatçılar üzerindeki aşırı politik baskı İttihatçıları hükümeti cebri yollarla tebdiline zorladı. Esasen Kâmil Paşa hükümeti selefi gibi seçime ya da meclis onayına dayanmayan anayasal durumu tartışmalı bir siyasi yapıydı. İşbu çalışma dönemin basını, arşiv evrakları, hatıralar ve telif eserler üzerinden Kâmil Paşa ile İttihat ve Terakki'nin 1912 yılındaki ilişkilerini Bab-ı Ali Baskını ve baskını doğuran süreci merkeze alarak inceleyecektir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıslı Kâmil Paşa, İttihat ve Terakki, I. Balkan Harbi, Ahmet Reşit Bey, Bab-ı Ali Baskını

KIBRISLI KÂMİL PASHA'S RELATIONSHIP WITH THE COMMITTEE OF UNION AND PROGRESS DURING THE FIRST BALKAN WAR

Hasan Ali POLAT

ABSTRACT

Mehmet Kamil Pasha who was born in Nicosia, rose to the higher echelons of politics through various levels of administrative service such as mutasarrıflık (district governor) and valilik (provincial governor). He served as a cabinet minister and rose to the position of Grand Vizier four times in the Ottoman Empire, making him a rare figure. Kamil Pasha, favoured during the reign of Sultan Abdulhamid II, held the position of Grand Vizier three times during this sultan's era - twice before and once after the constitutional period - and once during the reign of Sultan Reşat. Kamil Pasha, known for his pro-British policies, initially had good relations with the Committee of Union and Progress (CUP) at the beginning of the constitutional era, but soon fell out with them and became their political adversary. Complaining that the CUP was interfering in politics without taking responsibility, Kamil Pasha resigned from the Grand Vizierate in February 1909 under pressure from the CUP. Kamil Pasha's last term as Grand Vizier was in 1912. Following the resignation of Ahmed Muhtar Pasha's government, which had suffered a heavy defeat at the hands of the Balkan states, Kamil Pasha was appointed on 29 October in the hope that his links with Britain would prove beneficial. However, his government failed to achieve either military or diplomatic success, and the war soon turned into a debacle. The failure of campaign against the enemy in Çatalca and the military pressure this created in besieged Edirne, together with increasing political pressure, forced Kamil Pasha to take action against the CUP. The anti-CUP measures, which had begun under the government of Ahmed Muhtar Pasha, reached a climax under Kamil Pasha through his Minister of the Interior, Ahmet Reşit (Rey) Bey. The possibility of abandoning Edirne at the negotiating table and the extreme political pressure on the CUP led them to change the government by force. Actually, Kamil Pasha's government, like its predecessor, had a constitutionally dubious political structure that was not based on elections or parliamentary approval. This study examines the relationship between Kamil Pasha and the CUP in 1912, focusing on the Bab-ı Ali raid and the processes leading up to it, using contemporary press, archival documents, memoirs and written works.

Keywords: *Kıbrıslı Kamil Pasha, Committee of Union and Progress, First Balkan War, Ahmet Reşid Bey, Raid on Sublime Porte*

KIBRIS MESELESİNİN ULUSLARARASILAŞMASINDA İNGİLİZ POLİTİKALARININ ETKİSİ

Yakup KAYA

ÖZET

İlk Çağlardan günümüze değin bir çok medeniyetin ve milletin izlerine rastlanan Kıbrıs'ta Osmanlı Devleti 1571 yılındaki fetihle bir hakimiyet kurmuştur. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Berlin Antlaşması sürecinde Rusya'nın Doğu Akdeniz'deki yayılma eğilimini engellemek ve kendi yayılmacı ideallerini sürdürmek için İngiltere, Berlin Antlaşması'nda Osmanlı Devleti'ne yardım edeceği vaadiyle ve çeşitli diplomatik baskılarla II. Abdülhamit zamanında imzalanan Kıbrıs Antlaşması'yla Kıbrıs'ın yönetim haklarını devralmıştır. 1914 yılına gelindiğinde ise İngiltere Birinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesindeki konjonktürden istifade ederek bir oldu bitti sonucunda Kıbrıs'ı işgal etmiş, Osmanlı Devleti ise işgale bir nota ile karşılık verse de fiili işgal savaş sonrasına kadar devam etmiştir. İngiltere'nin işgalindeki Kıbrıs'ın, Lozan Barış Antlaşması'na göre İngiliz hakimiyetinde olduğu kabul edilmiştir.

Yunan Parlamentosunda ENOSİS idealinin açıklanmasından sonra dünya kamuoyu ENOSİS gerçeğini daha da yakından tanımış, İngiltere idaresi altındaki Kıbrıs'taki Rumların 1925-1959 yılları arasındaki Yunanistan'a bağlanma kararlılığı, o zamana kadar Rum yanlısı politika izleyen İngiltere'nin politikasını değiştirmesine neden olmuştur. İngiltere Adada İkinci Dünya Savaşı yıllarında sıkı yönetim ilan etmiştir.

1950'li yılların ortasından itibaren İngiltere'nin mandası altındaki müstemlekelerle bağını aşamalı olarak sona erdirmesine yönelik politikasının belirginleşmesinden sonra Adadaki Rumların ENOSİS ideali çerçevesinde örgütlendikleri ve Adayı Yunanistan'a bağlamak için silahlı terör ve tedhiş eylemlerine giriştikleri gözlenmiştir. ENOSİS, aslında bir ilhak anlayışıyla Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanmasını hedeflerken, Yunanistan'ın Megali İdea'sının da bir parçası olma özelliğini gösteriyordu. Adada 1950 yılında tek taraflı yapılan plebisitte Yunanistan'a bağlanma kararı çıksa da bu karar ne İngiltere ne de BM tarafından kabul görmüştür.

İngiltere Adada yeni bir anayasa hazırlanmasını öngörmüş, fakat bu teklif de ENOSİS'çi Rumlar tarafından kabul görmemiştir. Adadaki Türk ve Rum tarafı arasındaki anlaşmazlıkların çözümü çerçevesinde İngiltere öncülüğünde sırasıyla 1947 Lord Winster Planı, 1948 Jackson Planı, 1955 I. Mac Millian Planı, 1955 I. ve II. Harding Planları, 1956 Radcliff Planı, 1958 II. Macmillian Planı ve 1958 Spaak Planı hazırlanmıştır. İngiltere'nin Adadaki statüsünü korumaya yönelik bu girişimler ENOSİS'e uygun olmadığı gerekçesiyle Rumlar tarafından reddedilmiştir.

1950'li yılların ikinci yarısından itibaren Adadaki tedhiş eylemlerinin artması üzerine Türkiye sorunla daha yakından ilgilenmeye ve Adada taksim tezini savunmaya başlamıştır. 1959 ve 1960 Londra ve Zürih Antlaşmalarında İngiltere, Türkiye ve Yunanistan'ın Ada üzerinde Garantörlük hakkını elde etmesiyle Adada iki toplumlu bir devlet yapısının kurulması kararlaştırılmıştır. 1960'ta Kıbrıs Cumhuriyeti kurulsada 1963'ten itibaren Akritas Planı ile ENOSİS düşüncesi daha kuvvetli bir şekilde Rum yönetiminin desteğiyle yeniden gündeme gelmiştir. Kıbrıs'ta Türklere yönelik başlatılan katliam ve soykırım planına karşı Türk Hükümeti 1964'ten itibaren gerekirse askeri önlem alma yoluna gitmiş ve nihayet 1974 yılında Ada üzerinde Garantör Devlet statüsünde olan İngiltere ile de temasa geçerek Adada barış, güvenlik ve istikrarı sağlamaya çalışmıştır. Ancak İngiltere'den yeterli ve gerekli desteği göremeyen Türkiye Adada barış ve huzuru temin etmek için 1974 Temmuz ve Ağustos aylarında iki ayrı çıkarma ile Kıbrıs Barış Harekâtını düzenlemiştir.

Bildiride İngiltere'nin Kıbrıs meselesinin uluslararası bir boyut kazanmasındaki etkisi incelenecektir. Bildiride döneme ait Türk ve İngiliz gazetelerinden, Türk ve İngiliz Arşiv belgelerinden, telif ve tetkik eserlerden faydalanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Meselesi, İngiliz Politikası, ENOSİS, Taksim, Türkiye'nin Kıbrıs Tezi

THE IMPACT OF BRITISH POLICIES ON THE INTERNATIONALISATION OF THE CYPRUS ISSUE

Yakup KAYA

ABSTRACT

The Ottoman Empire established a sovereignty in Cyprus, where traces of many civilisations and nations have been found from the early ages to the present day, with the conquest in 1571. During the Treaty of Berlin after the Ottoman-Russian War of 1877-1878, in order to prevent Russia's expansionist tendency in the Eastern Mediterranean and to maintain its own expansionist ideals, Britain took over the administrative rights of Cyprus with the Treaty of Cyprus signed during the reign of Abdulhamid II with the promise of helping the Ottoman Empire in the Treaty of Berlin and various diplomatic pressures. In 1914, Britain took advantage of the conjuncture just before the First World War and occupied Cyprus as a result of a fait accompli, and although the Ottoman Empire responded to the occupation with a note, the de facto occupation continued until after the war. According to the Lausanne Peace Treaty, Cyprus, which was under British occupation, was accepted to be under British sovereignty.

After the announcement of the ENOSIS ideal in the Greek Parliament, the world public opinion recognised the reality of ENOSIS more closely, and the determination of the Greeks in Cyprus under British administration to join Greece between 1925 and 1959 caused Britain, which had pursued a pro-Greek policy until then, to change its policy. Britain declared martial law in the island during the Second World War.

After the mid-1950s, when the British policy of gradually ending its ties with the mandated colonies became clearer, it was observed that the Greek Cypriots in the island organised themselves within the framework of the ENOSIS ideal and engaged in armed terrorism and acts of intimidation in order to annex the island to Greece. ENOSIS, while aiming to annex Cyprus to Greece with an annexation approach, was also a part of Greece's Megali Idea. Although the unilateral plebiscite held on the island in 1950 resulted in the decision to be annexed to Greece, this decision was not accepted by either the UK or the UN.

The UK envisaged the preparation of a new constitution in the island, but this proposal was also not accepted by the ENOSISist Greeks. Within the framework of the settlement of the disputes between the Turkish and Greek sides on the island, Lord Winster Plan of 1947, Jackson Plan of 1948, Mac Millian Plan I of 1955, Harding Plans I and II of 1955, Radcliff Plan of 1956, Macmillian Plan II of 1958 and Spaak Plan of 1958 were prepared respectively under the leadership of the UK. These attempts to preserve Britain's status on the island were rejected by the Greeks on the grounds that they were not compatible with ENOSIS.

In the second half of the 1950s, Turkey began to take a greater interest in the problem and began to defend the partition thesis on the island. In the London and Zurich Treaties of 1959 and 1960, it was decided to establish a bi-communal state structure on the island, with Britain, Turkey and Greece receiving the right of guarantor on the island. Although the Republic of Cyprus was established in 1960, the idea of ENOSIS was revived in 1963 with the Akritas Plan, with the support of the Greek Cypriot administration. Against the massacre and genocide plan launched against the Turks in Cyprus, the Turkish government took military measures from 1964, and finally in 1974 it tried to ensure peace, security and stability on the island by contacting the United Kingdom, which had the status of a guarantor state on the island. However, Turkey, which did not receive sufficient and necessary support from the UK, organised the Cyprus Peace Operation with two separate landings in July and August 1974 to ensure peace and tranquillity on the island. This paper will analyse Britain's influence in giving the Cyprus issue an international dimension. The paper will make use of Turkish and British newspapers, Turkish and British archival documents, copyrighted and analysed works of the period.

Keywords: *Cyprus issue, British policy, ENOSIS, Taksim, Turkey's Cyprus thesis*

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNİN SİYASİ KURBANLARINDAN BİRİ: KIBRISLIZADE TEVFİK BEY

Ender KORKMAZ

ÖZET

23 Temmuz 1908’de başlayan II. Meşrutiyet dönemi siyaseten birçok çalkantının yaşandığı, bu çalkantılı süreçte gelecek vaat eden birçok Türk gencinin siyasi hesaplaşmalar sırasında hayatını kaybettiği bir dönemdi. 23 Ocak 1913’de yaşanan Bab-ı Ali Baskını sırasında Harbiye Nazırının Yaveri olmak hasebiyle hükümet merkezinde bulunan ve baskın sırasında iki kurşun ile vurularak hayatını kaybeden Kıbrıslı Tefvik Bey de bu dönemin kurbanlarından biriydi. Bir süvari subayı olan Tefvik Bey; Moralı Tosun Paşa’nın torunu, Mustafa Sadreddin Paşa’nın ise oğluydu. Henüz II. Meşrutiyetin ilan edildiği günlerde erkek kardeşi Kıbrıslı Şevket Bey ve enişterisi Nureddin Ferruh Bey ile beraber anayasal rejimin halka anlatılması için etkin çalışmışlar ancak daha sonra İttihat ve Terakki Fırkasının politikalarını eleştirerek daha liberal bir siyasi girişim olan Ahrar Fırkasının kuruluşunda rol almışlardı. Ali Fethi Bey’in (Okyar) Paris Ataşemiliterliği sırasında Tefvik Bey de Paris İkinci Ateşemiliterlik görevini yürütmüştü. Tefvik Bey’in diğer bir yönü de İstanbul’un entelektüel çevrelerindeki tanınırlığıydı. Pierre Loti’nin Türkçe öğretmenlerinden ve yakın arkadaşlarından olan Tefvik Bey aynı zamanda Yahya Kemal Beyatlı’nın da yakın dostlarından biriydi. Bu sevilen ve parlak bir gelecek vaadeden genç, 1912 yılının ikinci yarısında dönemin Harbiye Nazırı Nazım Paşa’nın yaveri olarak görevlendirilmişti. Bab-ı Ali Baskını sırasında öldürülen Tefvik Bey vakadan sonra meçhul bir mezara gömülmüştü ve onun mezar yeri dostu Yahya Kemal Beyatlı tarafından güçlükle bulunacaktı. İşbu çalışma Kıbrıs kökenli bir Türk olarak Tefvik Bey’in hayatındaki başlıca dönüm noktalarını anı türünden eserler, Osmanlı arşiv evrakı ve diğer kaynaklardan araştırarak bu tarihsel şahsiyete dair bilimsel literatüre bir girdi sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: II. Meşrutiyet, Kıbrıslı Tefvik, Bab-ı Ali Baskını, Ahrar Fırkası, Kıbrıslızadeler

ONE OF THE POLITICAL VICTIMS OF THE SECOND CONSTITUTIONAL MONARCHY PERIOD: KIBRISLIZADE TEVFIK BEY

Ender KORKMAZ

ABSTRACT

The Second Constitutional Period, which began on July 23, 1908, was a time of considerable political turmoil, during which many promising Turkish youths lost their lives in political confrontations. One of the victims of this turbulent period was Tevfik Bey, a Cypriot, who was serving as an aide-de-camp to the Minister of War during the Bab-ı Ali Raid on January 23, 1913, and was fatally shot twice during the incident. Tevfik Bey, who was a cavalry officer, was the grandson of Moralı Tosun Pasha and the son of Mustafa Sadreddin Pasha. In the early days of the Second Constitutional Period, he, along with his brother Kıbrıslı Şevket Bey and their brother-in-law Nureddin Ferruh Bey, worked actively to promote the constitutional regime to the public, but later, they criticized the policies of the Committee of Union and Progress and played a role in the establishment of the Ahrar Party, a more liberal political initiative. During Ali Fethi Bey's (Okyar) tenure as the military attaché in Paris, Tevfik Bey also served as the Second Military Attaché in Paris. Another aspect of Tevfik Bey's life was his recognition in the intellectual circles of Istanbul. He was not only a close friend of Pierre Loti, but also counted among the intimate circle of Yahya Kemal Beyatlı. This beloved and promising young man was appointed as aide-de-camp to the Minister of War, Nazım Pasha, in the second half of 1912. Following his death during the Bab-ı Ali Raid, Tevfik Bey was buried in an unmarked grave, which was later discovered with difficulty by his friend Yahya Kemal Beyatlı. This study aims to contribute to the scholarly literature on this historical figure by examining the major turning points in Tevfik Bey's life through memoirs, Ottoman archival documents, and other sources, providing a scientific input to the literature concerning this historical figure.

Keywords: *Second Constitutional Period, Kıbrıslı Tevfik, Bab-ı Ali Raid, Ahrar Party, Kıbrıslıade Family*

KIBRIS'TA EKİM 1931 OLAYLARI VE RESMİ YUNAN HÜKÜMETİ POLİTİKASI

Arzu ERMAN

ÖZET

Kıbrıs, İngiltere ile Osmanlı Devleti arasında yapılan 1878 Kıbrıs Konvansiyonu çerçevesinde mülkiyeti Osmanlı Devleti'nde kalmak kaydıyla yönetimi geçici olarak İngiltere'ye bırakılmıştır. Yönetimin devredilmesi ile birlikte bu değişim Kıbrıslı Rumlar için, adanın Yunanistan ile birleşebilmesi ya da müstakil olabilmesi için bir fırsat olarak değerlendirilmiş ve bu istek çeşitli zamanlarda ve çeşitli şekillerde dile getirilmiştir. Ancak 1928 yılına gelindiğinde adanın İngiliz idaresine geçişinin 50. yılı kutlanmış ve yönetsel anlamda hiçbir şey değişmemiştir. Adanın Yunanistan ile birleşmesine yönelik Rum talepleri de, İngiliz yöneticiler tarafından böyle bir yönetim ve yetki devrinin olamayacağı belirtilerek her defasında reddedilmiştir. 15 Ekim 1930 yılında Kıbrıs'ta yapılan seçimler sonucunda Yunanistan ile birleşmeyi isteyen Rumlar, büyük bir başarı sağlamıştır. Bundan sonra da başta kilise görevlileri olmak üzere Rum yetkililer, gerek adanın yerel yönetimine gerekse de İngiliz yönetimine karşı enosis taleplerini ısrarla dile getirmişlerdir. 17 Ekim 1931'de de Kition piskoposu Nikodemos'un enosis çağrısı yaptığı manifestosu yayınlanmış ve piskopos bir gün sonra meclisten istifa etmiştir. 21 Ekim'de ise adada büyük bir ayaklanma başlamıştır. Yunan Hükümeti ise Kıbrıs'ta yaşanan olaylar karşısında son derece pasif bir tutum sergilemiştir. Çalışmada 1931 yılının Ekim ayında Kıbrıs'ta başlayan olaylar karşısında Yunan Hükümeti'nin resmi tutumu, yaşananların Yunan siyasetini nasıl etkilediği ve kamuoyu nezdinde nasıl değerlendirildiği Yunan kaynakları ışığında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler:1931 Kıbrıs Olayları, Yunanistan, İngiltere, Venizelos, Enosis,

OCTOBER 1931 EVENTS AND THE OFFICAL POLICY OF THE GREEK GOVERNMENT

Arzu ERMAN

ABSTRACT

Within the framework of the 1878 Cyprus Convention between Great Britain and the Ottoman State, the administration of Cyprus was temporarily left to Great Britain, provided that its ownership remained with the Ottoman State. With the transfer of administration, this change was considered as an opportunity for the Greek Cypriots to unite the island with Greece or become independent, and this desire was expressed at various times and in various ways. However, in 1928, the 50th anniversary of the island's transition to British rule was celebrated and nothing had changed in terms of administration. Greek demands for the unification of the island with Greece were rejected each time by the British administrators, stating that such a transfer of management and authority was impossible.

As a result of the elections held in Cyprus on 15 October 1930, the Greeks who wanted to unite with Greece achieved great success. After this, Greek officials, especially church officials, persistently expressed their demands for enosis against both the local administration of the island and the British administration. On October 17, 1931, the manifesto of the bishop of Kition, Nikodemos, calling for enosis was published, and the bishop resigned from the council a day later. On October 21, a major uprising started on the island. The Greek Government, on the other hand, displayed an extremely passive attitude towards the events in Cyprus. In the study, the official attitude of the Greek Government towards the events that started in Cyprus in October 1931, how the events affected Greek politics and how they were evaluated by the public will be evaluated in the light of Greek sources.

Keywords: *1931 Cyprus Events, Greece, Great Britain, Venizelos, Enosis*

OSMANLI DÖNEMİNDE KIBRIS'IN FETHİNİN NEDENLERİ

Şahin DOĞAN

ÖZET

Kıbrıs, Doğu Akdeniz'de sahip olduğu jeostratejik konumu, ticari ve askeri öneminden dolayı tarih boyunca devletler ve milletler arasında mücadele alanı olmuştur. Doğu Akdeniz'in ve Yakın Doğu bölgelerinin hakimiyetini ele geçirmek isteyen devletlerin öncelikli hedefi anahtar konumunda olan Kıbrıs adası olmuştur. Ortaçağın başından itibaren Bizans'ın, Müslüman Arapların, Haçlıların, Cenevizlilerin ve Venedik'in hakimiyetine girmiş olan ada, 16. yüzyılın başlarında cihanşümul bir karaktere bürünmeye başlayan Osmanlı Devleti'nin hedefi haline gelmiştir. Karada önemli ilerlemeler gerçekleştiren Osmanlı Devleti, aynı zamanda denizlerde de ağırlıklı bir güç olmak istemiştir. Özellikle Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı ele geçirmesiyle Anadolu'nun güney kıyıları, Afrika'nın kuzeydoğu şeridi ve Suriye ile Lübnan sahilleri üzerinde başlayan hakimiyet Doğu Akdeniz'in kaderini yeniden tayin edecek bir siyasetin ve buna bağlı bir stratejinin uygulanmasını mecburi kılmıştır. 1522 yılında Rodos'un fethedilmesi, Osmanlı'nın bir eyaleti haline gelmiş olan Mısır'a giden deniz yolu üzerindeki Kıbrıs'ın fethini gerektirmiştir. Bu çalışmada, Osmanlı dönemi arşiv kayıtları, tarih kronikleri ve araştırma eserlerinden hareketle Osmanlı Devleti'nin Kıbrıs'ı fethetmesinin iktisadi, dini, sosyal ve askeri sebepleri ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Akdeniz, Venedikliler, Osmanlı, Fetih.

REASONS FOR THE CONQUEST OF CYPRUS IN THE OTTOMAN PERIOD

Şahin DOĞAN

ABSTRACT

Cyprus has been an area of struggle between states and nations throughout history due to its geostrategic position, commercial and military importance in the Eastern Mediterranean. The island of Cyprus has been the primary target of the states that want to dominate the Eastern Mediterranean and the Near East regions. The island, which had been under the control of Byzantium, Muslim Arabs, Crusaders, Genoese and Venetians since the beginning of the Middle Ages, became the target of the Ottoman Empire, which began to take on a global character in the early 16th century. Having made significant progress on land, the Ottoman Empire also wanted to become a dominant power in the seas. Especially with the conquest of Egypt by Yavuz Sultan Selim II, the dominance over the southern coasts of Anatolia, the northeastern part of Africa and the Syrian and Lebanese coasts necessitated the implementation of a policy and a strategy that would redetermine the fate of the Eastern Mediterranean. The conquest of Rhodes in 1522 necessitated the conquest of Cyprus, which had become a province of the Ottoman Empire and was on the sea route to Egypt. In this study, the economic, religious, social and military reasons for the conquest of Cyprus by the Ottoman Empire will be tried to be revealed based on the archival records, historical chronicles and research works of the Ottoman period.

Keywords: *Cyprus, Mediterranean, Venetians, Ottoman, Conquest.*

YUNAN PARLAMENTOSU ARAŞTIRMA KOMİTESİ RAPORLARINA GÖRE YUNANİSTAN'IN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NDAKİ HATALARI

Dr. Ünsal BAŞAK

ÖZET

Kıbrıs Barış Harekâtı Yunanistan için önemli bir hezimet olup, Yunanistan'daki askeri cunta rejiminin çökmesine zemin hazırlamıştır. Bu harekât sırasında Yunanistan'ın yaptığı hataların araştırılması maksadıyla 1986 yılında Yunan Parlamentosu tarafından bir soruşturma komitesi oluşturulmuş, 154 oturumda dönemin üst düzey askeri ve siyasi yetkililerin de dahil olduğu 84 asker ve bürokratın ifadeleri alınmış ve 1988 yılında bu sorgulamalar tamamlanmıştır. Sorgulamaların temel amacı Yunanistan'ın bu harekâtı niye öngöremediği ve bu harekât öncesi ve harekât esnasında Yunanistan'ın askeri ve siyasi hataları ile kriz yönetim mekanizmasındaki yanlışların tespitidir. Bildiride, ağırlıklı olarak Yunan Parlamentosu tarafından Yunanca yayımlanan bahse konu soruşturma tutanakları ve Yunanca diğer kaynaklar kullanılacaktır.

Ağırlıklı olarak Yunanca kaynakların kullanıldığı bu bildiriye sonuç olarak Yunanistan'ın siyasi ve askeri kriz yönetim mekanizmasının Kıbrıs Barış Harekâtı'na hazır olmadığı ve bu kapsamda Yunanistan'ın kriz yönetim sistemini geliştirmek için daha sonra aldığı önlemlerin ortaya konulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yunanistan, Kıbrıs, Araştırma Komisyonu, Deniz Kuvvetleri, Kriz Yönetimi.

GREECE'S MISTAKES IN THE CYPRUS PEACE OPERATION ACCORDING TO THE REPORTS OF THE GREEK PARLIAMENT'S INVESTIGATIVE COMMITTEE

Dr. Ünsal BAŞAK

ABSTRACT

The Cyprus Peace Operation constituted a significant setback for Greece, contributing to the dissolution of the military junta regime in Greece. In order to investigate the missteps made by Greece during this operation, an investigation committee was established by the Greek Parliament in 1986. Over the course of 154 sessions, the testimonies of 84 military and bureaucrats, including high-ranking military and political officials of the period, were taken. These interrogations were completed in 1988. The primary objective of the inquiries was to ascertain why Greece was unable to anticipate the operation and to identify its military and political missteps prior to and during the operation, as well as errors in the crisis management mechanism. The paper will primarily rely on the minutes of these inquiries, which were published in Greek by the Greek Parliament and other sources in Greek.

This paper, which relies primarily on Greek sources, seeks to demonstrate that Greece's political and military crisis management mechanisms were ill-prepared for the Cyprus Peace Operation. It aims to elucidate the measures that Greece subsequently implemented to enhance its crisis management system.

Keywords: *Greece, Cyprus, Commission of Inquiry, Greece, Naval Forces, Crisis Management*

OSMANLI DEVLETİ'NDE (1859-1861) TARİHLERİ ARASINDA KIBRIS ADASI DAHİLİNDE GÖREV YAPAN GÜVENLİK PERSONELİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI

Meral ŞAHİN

ÖZET

Doğu Akdeniz'de yer alan Kıbrıs adası stratejik ve jeopolitik bir öneme sahiptir. Yüzyıllar boyunca devam eden süreçte deniz yolu trafiğinin de önemli bir lojistik limanı olma özelliğini korumuştur. Bu niteliklere sahip bir konumda olması bütün devletlerin de ilgisini üzerine çekmiştir. Osmanlı Devleti yönetimi altına girmesinden sonra da Anadolu topraklarının güney sınırlarının korunmasına sağladığı katkı bakımından özel bir öneme sahip olmuştur.

Osmanlı Devleti, Maliye Nezâreti Masârifat Defterleri bu çalışmanın ana kaynağını oluşturmaktadır. Kıbrıs adası dahilinde başta Lefkoşa olmak üzere mutasarrıflık dahilinde bulunan kazalarda görev yapan personelin Kıbrıs ekonomisine ve güvenliğine sağladığı katkılar ele alınmaktadır. Görevli personelin fiziki özellikleri, yaşları, aldıkları maaş oranları v.b. hususlar dikkate alınarak Osmanlı Devlet yönetiminin Kıbrısın iç güvenliğine verdikleri önem ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Süvari ve piyade statüsünde bulunan güvenlik personelinin niteliklerinin ortaya konulması yerel tarihe, güvenlik ve savunma araştırmalarına katkı sağlayacaktır. Ana kaynak olarak arşiv belgelerinin kullanılması yanında birinci ve ikinci elden eserlerin kullanılması konunun derinliğine araştırılmasına imkan sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Osmanlı, Maliye, Masarifat Defteri, İç Güvenlik, Ekonomi

SECURITY PERSONNEL AND THEIR SOCIO-ECONOMIC STATUS IN THE OTTOMAN STATE (1859-1861) ON THE ISLAND OF CYPRUS

Meral ŞAHİN

ABSTRACT

The island of Cyprus, located in the Eastern Mediterranean, is of strategic and geopolitical importance. Throughout the centuries, it has maintained the characteristic of being an important logistic port for maritime traffic. Its location has attracted the attention of all states. After it came under the rule of the Ottoman Empire, it had a special importance in terms of its contribution to the protection of the southern borders of the Anatolian countries.

The main source of this study is the Ottoman State, Ministry of Finance Masârifat Notebooks. The contributions of the personnel working on the island of Cyprus, especially in Nicosia and the towns within the Mutasarrıflık, to the economy and security of Cyprus are discussed. The importance attached by the Ottoman state administration to the internal security of Cyprus is revealed through the physical characteristics, age, pay rates, etc. of the personnel. The qualifications of the cavalry and infantry security personnel will contribute to local history, security and defence studies. In addition to the use of archival documents as the main source, the use of first and second hand works will enable the subject to be researched in depth.

Keywords: *Cyprus, Ottoman, finance, expenditure book, internal security, economy*

KIBRIS'IN İNGİLTERE'YE GEÇİŞ KATAKULLİSİ

Caner ARABACI

ÖZET

Kıbrıs adasının İngiltere'ye geçiş sürecini en güzel anlatacak kelime, bir oldu bittiye getirme anlamında "katakulli" deyimini olacaktır. Osmanlı Devleti, zor durumdadır. Devlet yönetiminde basiretsizlik, ileri görüş tutukluğu, tarihinin en üst düzeyinde olduğu bir devirdedir. Dönemi, karşı devletlerin politikalarındaki değişimleri anlamak, Osmanlı toprak bütünlüğü açısından gelişmeleri anlamlandırmak yerine, başta İngiltere olmak üzere kompleksli bir Avrupa özentisi öne çıkmaktadır. İslam dünyasının öncü devleti durumunda olan Osmanlı için, batı gelişmişliğinin taşıdığı tehditleri anlamak yerine, Tanzimat'tan itibaren öne çıkan batılı bir güçlü devlete sırtını dayayarak ayakta kalmak anlayışını, devleti korumanın vazgeçilmezi gibi öne çıkmaktadır. Bu anlayışın ilk olmasa da önemli sonuçlarından birisi, Kıbrıs'ın "karşılıksız" kaybıdır. Fiilen savaşılan ülke Rusya iken, toprak kaybının İngiltere'ye karşı da olmasını, herhalde en uygun olarak katakulli kavramı ifade etmektedir. 93 Moskof Harbi'nde yenilen Osmanlı'ya toprak bütünlüğünü sağlamada destek vereceğini vaat eden İngiltere'nin, tersi bir tavırla sömürge haline getirdiği Hindistan yolu güzergâhında Osmanlı Devleti'nden kopardığı ilk önemli parça Kıbrıs'tır. Devletlerarası ilişkilerde verilen sözler, insani erdem açısından İngiltere'nin ikili oynamayı öne çıkartan çifte standartlı tavrı, yeterince değerlendirilmemiştir. Öyle olduğu için daha sonra da bu tutumun devamında İngiltere, kazanım ve işgallerini artırmayı başarabilmiştir. Böylece Kıbrıs'ı, Mısır, Filistin, Suriye, Irak-Musul-Basra gibi Osmanlı topraklarının kaybı takip edecektir. Osmanlı Devleti'nin yıkılması için uluslararası planların kurgucusu, ulus devletçilik telkiniyle ırkçılık çalışmalarının destekçisi, terör örgütlerin önemli hamisi bir devletin politikalarındaki değişikliklerin Osmanlı devlet adamları tarafından yeterince anlaşılammış olması ibretlik bir durumdur. Bu açıdan Kıbrıs'ın kaybı sürecinin özellikle değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Büyük Britanya, Kıbrıs, 93 Harbi, Batı Çifte Standardı.

THE TRICKERY BEHIND CYPRUS'S HANDOVER TO BRITAIN

Caner ARABACI

ABSTRACT

The best word to describe the process of the handover of the island of Cyprus to Britain would be “trickery” (*katakulli*), which implies a *fait accompli*. The Ottoman Empire was in a difficult situation. The lack of foresight and short-sightedness in state administration reaching unprecedented level in its history. Instead of understanding the era, the changing policies of opposing states, and making sense of the developments concerning the territorial integrity of the Ottoman Empire, the focus was on appeasing a complex wannabe Europe, especially Britain. Rather than recognizing the threats posed by western advancements to the Ottoman Empire, which was the leading state of the Islamic world, the mentality of relying on a powerful western state for survival, prominent since the Tanzimat, became indispensable for protecting the state. One significant consequence of this mindset, if not the first, was the “gratuitous” loss of Cyprus. Although Russia was the country actually being fought against, the fact that the island was lost to Britain is probably best described by the concept of trickery. During the Russo-Turkish War (War of 93), Britain promised to support the defeated Ottoman Empire in ensuring its territorial integrity, but on the contrary to this promise, Cyprus was the first significant part of territory that Britain tore away from the Ottoman Empire on its route to India, which was its colony. In terms of promises made in inter-state relations and humanitarian virtue, Britain's double-standard attitude, which prioritized playing both sides, has not been sufficiently evaluated. As such, Britain was able to increase its gains and occupations followingly, as a continuation of this attitude. Thus, Cyprus was followed by the loss of other Ottoman territories, including Egypt, Palestine, Syria, Iraq, Mosul, and Basra. This situation exemplifies how the Ottoman statesmen could not sufficiently comprehend the changes in the policies of a state which was the architect of international plans for the collapse of the Ottoman Empire, the supporter of racism with the indoctrination of nation statehood, and the important patron of terrorist organizations. In this respect, it is particularly useful to evaluate the process of the loss of Cyprus.

Keywords: *Great Britain, Cyprus, Russo-Turkish War, Western double standard.*

AZERBAJYAN TARİHÇİLİĞİNİN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NA YAKLAŞIMI

Cavid QASIMOV
Tufan ALTUNOZ

ÖZET

Kıbrıs'ta yaşanan sorunun çözümü ve Kıbrıslı Türklere yapılan zulmün durdurulması için 20 Temmuz 1974'te Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından başlatılan Barış harekâtı Azerbaycan tarihçiliğinin de ilgi odağında yer almıştır. Azerbaycan tarihçiliğinin Kıbrıs Barış Harekâtına yaklaşımını 2 dönem olarak inceleyebiliriz.

1. Sovyetler Birliği dönemi;
2. Bağımsızlık sonrası dönemi;

Kıbrıs sorunu ve Kıbrıs Barış harekâtı ile ilgili Sovyet Azerbaycan'ında ilk akademik çalışmalar Azerbaycan Yakın ve Orta Doğu Halkları Enstitüsü (şimdiki adıyla Şarkiyat Enstitüsü) bünyesinde yapılmıştır. Bu akademik çalışmalara İsgender Ahundov, Ekrem Rehimli, Tofik Dadaşov, Nilufer Efendiyeva ve Hamit Aliyev öncülük etmişlerdir. Fakat Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs sorunu ve Kıbrıs Barış harekâtı konusundaki farklı bir tutum sergilemesi bu çalışmaları bilimsel anlamda etkilemiştir. 1991'de Azerbaycan'ın kendi bağımsızlığına kavuşması, Azerbaycan tarihçiliği için de yeni bir dönemin başlanması demektir. Azerbaycan tarihçileri bu dönemde özellikle de Kıbrıs sorunu ve Kıbrıs Barış harekâtı konusunda daha kapsamlı akademik çalışmalar yapmaya başladılar. Bu konuda Memmed Feteliyev, Musa Gasımlı, Sani Hacıyev, Sevil Haydarova, Leman Zülgederova ve Sabina Aliyeva ön plana çıkan çalışmalar yapmışlardır. 27-29 Haziran 2024 tarihinde Necmettin Erbakan Üniversitesi tarafından düzenlenecek olan Barış Harekâtının 50. Yılında Uluslararası Kıbrıs Sempozyumuna sunmak istediğimiz bildiride Azerbaycan tarihçiliğinin Kıbrıs sorununa ve Kıbrıs Barış Harekâtına yaklaşımı konusunda değerlendirme yapmayı amaçlıyoruz.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Barış Harekâtı, Sovyet Azerbaycan Tarihçiliği, Bağımsızlık sonrası Azerbaycan Tarihçiliği

APPROACH OF AZERBAIJANI HISTORY TO THE CYPRUS PEACE OPERATION

Cavid QASIMOV
Tufan ALTUNOZ

ABSTRACT

The Peace Operation launched by the Turkish Armed Forces on July 20, 1974 to solve the problem in Cyprus and to stop the persecution of Turkish Cypriots has also been in the focus of Azerbaijani historiography. We can analyze the approach of Azerbaijani historiography to the Cyprus Peace Operation in 2 periods.

1. Soviet Union period;
2. Post-independence period;

The first academic studies on the Cyprus problem and the Cyprus Peace Operation in Soviet Azerbaijan were conducted within the Azerbaijan Institute of Near and Middle Eastern Peoples (now known as the Institute of Oriental Studies). These academic studies were pioneered by Isgender Akhundov, Ekrem Rehimli, Tofik Dadashov, Nilufer Efendiyeva and Hamid Aliyev. However, the Soviet Union's different attitude towards the Cyprus problem and the Cyprus Peace Operation affected these studies scientifically. The independence of Azerbaijan in 1991 meant the beginning of a new era for Azerbaijani historiography. In this period, Azerbaijani historians began to carry out more comprehensive academic studies, especially on the Cyprus problem and the Cyprus Peace Operation. In this regard, Memmed Feteliyev, Musa Gasımlı, Sani Hajiye, Sevil Haydarova, Leman Zülgederova and Sabina Aliyeva have made prominent studies. In the paper we want to present to the International Cyprus Symposium on the 50th Anniversary of the Peace Operation, which will be organized by Necmettin Erbakan University on June 27-29, 2024, we aim to evaluate the approach of Azerbaijani historiography to the Cyprus problem and the Cyprus Peace Operation.

Keywords: *Cyprus Peace Operation, Soviet Azerbaijan Historiography, Post-Independence Azerbaijan Historiography*

MEMLÛK-KIBRIS MÛNASEBETLERİ

Fatih Yahya AYZ

ÖZET

Memlûkler (648-923/1250-1517) tarihteki en büyük Müslüman-Türk devletlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu devlet Mısır, Şam ve Hicaz gibi İslâm dünyasının en önemli bölgelerini üç asra yakın bir süre hâkimiyeti altında tutmaya muvaffak olmuştur. Bu başarıda şüphesiz Memlûkler'in dış siyasette elde ettikleri zaferlerin önemli katkısı bulunmaktadır. Nitekim İran Moğolları olarak da isimlendirilen İlhanlılar (1256-1353) ve Suriye bölgesindeki Haçlı devletleriyle giriştikleri mücadelelerden galip ayrılarak hem coğrafyadaki hâkimiyetlerini pekiştirmişler hem de İslâm dünyasında büyük bir itibarın sahibi olmuşlardır. Memlûkler'i bu mücadelelerde başarıya ulaştıran en önemli âmil ise belirledikleri sağlam stratejidir. Bu strateji hasımlarının ittifakını önlemek için gerçekleştirdikleri diplomatik faaliyetler ile bir alandaki başarılarını diğer alandaki rakiplerini saf dışı bırakmak için kullanmaları temeline dayanmaktadır. Memlûkler'in en kesin ve köklü sonuca ulaştıkları mücadele Suriye bölgesinde kurulmuş bulunan Haçlı devletleriyle gerçekleştirdikleridir. Memlûkler, daha VII. (XIII.) yüzyılın sonlarında söz konusu Haçlı devletlerini devreden çıkarmaya muvaffak olmuşlardır. Bundan sonra Haçlı kalıntılarının sığınağı ve Akdeniz'deki korsanlık faaliyetlerinin merkezi olan Kıbrıs'la da ilgilenmeye başlamışlardır. Memlûkler'in Haçlılar'a karşı yürüttükleri siyasetin bir parçası olarak görülen Kıbrıs'a yönelik faaliyetleri, adanın fethi ile neticelenmiştir.

Memlûk-Kıbrıs ilişkileri taşıdığı ehemmiyete binaen yurtdışında müstakil veya dolaylı birtakım çalışmalara konu edilmiştir. Ancak Türkiye için aynı şeyi söylemek zordur. Ülkemizde tespit edebildiğimiz kadarıyla Eşref Buharalı'nın müstakil olarak bu konuyu ele alan kıymetli makalesi ile Altan Çetin'in Memlûk-Kıbrıs ilişkilerine dair genel nitelikli makale düzeyinde bir araştırması dışında doğrudan bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Buharalı'nın makalesi öncü bir araştırma olmanın beraberinde getirdiği bazı önemli eksiklikleri bünyesinde barındırmaktadır. Çetin'in çalışması ise önemli tespitler ihtiva etmekle birlikte bazı mühim ayrıntılar ve kaynaklar açısından eksiklikler içermektedir. Dolayısıyla genelde Memlûk-Kıbrıs ilişkilerinin özelde ise adanın Memlûkler tarafından fethinin bahsi geçen makalelerde kullanılmayan bazı kaynak ve araştırmalardan da istifade edilerek çeşitli açılardan yeniden ele alınması faydalı olacaktır. Ayrıca Memlûkler'in bu adayı fethetmesi hem Memlûk Devleti ve Kıbrıs'ın tarihi hem Ülkemizin adayla ilgili siyaseti hem de çeşitli sebeplerle bu stratejik konumdaki adayla ilgilenen Avrupa açısından önem taşımaktadır. Bu tebliğde, önce adanın fethine kadarki süreçte Memlûk-Kıbrıs ilişkileri incelenecek, devamında Kıbrıs'ın fethi ile sonuçlanan peş peşe üç sefer ele alınacaktır. Son olarak da, adada fetihden sonra meydana gelen gelişmelere temas edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Memlûk, Osmanlı, Kıbrıs, Haçlı Seferleri

MAMLUK-CYPRUS RELATIONS

Fatih Yahya AYAZ

ABSTRACT

Mamluks (648-923/1250-1517) are considered one of the greatest Muslim-Turkish states in history. This state has managed to keep the most important regions of the Islamic world such as Egypt, Damascus and the Hejaz under its rule for almost three centuries. Undoubtedly, the victories achieved by the Mamluks in foreign policy have an important contribution to this success. As a matter of fact, by winning the struggles they embarked on with the Ilkhanids (1256-1353), also called the Iranian Mongols and with the Crusader states in the Syrian region, consolidated their dominance in the geography and gained a great reputation in the Islamic world.

The most important factor that made the Mamluks successful in these struggles was the solid strategy they determined. This strategy is based on the diplomatic activities they carry out to prevent the alliance of their enemies and using their successes in one area to eliminate their rivals in the other area. The most definite and fundamental result of the Mamluks' struggle is that they carried out with the Crusader states established in the Syrian region. The Mamluks, yet VII. (XIII.) at the end of the century, they succeeded in overthrowing the Crusader states in question. After that, they also became interested in Cyprus, which is the refuge of the Crusader remnants and the center of piracy activities in the Mediterranean. The Mamluks' activities towards Cyprus, which were seen as part of their policy against the Crusaders, resulted in the conquest of the island.

Due to the importance of Mamluk-Cypriot relations, they have been the subject of a number of independent or indirect studies abroad. However, it is difficult to say the same for Türkiye. As far as we can determine in our country, there is no direct study, except for the valuable article by Eşref Buharalı, which deals with this issue separately, and Altan Çetin's research on Mamluk-Cyprus relations at the level of a general article. Buharalı's article contains some important shortcomings that come with being a pioneering research. Çetin's study, on the other hand, contains important determinations, but it contains some important details and shortcomings in terms of resources. Therefore, it would be useful to re-examine the Mamluk-Cyprus relations in general, and in particular the conquest of the island by the Mamluks from various angles by using some resources and research that are not used in the mentioned articles. In addition, the Mamluks' conquest of this island is important both for the history of the Mamluk State and Cyprus, for the politics of our country related to the island, and for various reasons for Europe, which is interested in this strategically located island.

In this paper, Mamluk-Cyprus relations will be examined first in the period leading up to the conquest of the island, and then three consecutive campaigns that resulted in the conquest of Cyprus will be discussed. Finally, the developments that took place on the island after the conquest will be contacted.

Keywords: *Mamluk, Ottoman, Cyprus, Crusades*

KIBRIS FATİHİ LALA MUSTAFA PAŞA

İsmail KIVRIM

ÖZET

Sosyal, iktisadi ve siyasal durum bakımından 16. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu için önemli bir dönem olmuştur. Yüzyılın padişahları tarafından gerçekleştirilen askeri harekâtlar neticesinde imparatorluğun hâkim olduğu coğrafya oldukça genişlemiştir. Askeri harekâtlar neticesinde gerçekleştirilen fetihlerin baş mimarları, dönemin padişahları, tecrübeli askerleri ve devlet adamları olmuşlardır. Osmanlı İmparatorluğu'nun 16. yüzyıldaki devlet adamlarından biri olan Mustafa Paşa'ya, II. Selim'e hocalık yapmasından ötürü Lala unvanı verilmiştir. Mustafa Paşa, Osmanlı İmparatorluğu tarafından Bosna'dan devşirilmiş ve I. Selim, I. Süleyman, II. Selim ve III. Murad dönemlerinde yaşamıştır. Osmanlı İmparatorluğu tarafından 16. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleştirilen Yemen, Kıbrıs ve Şark seferlerinde serdar olarak görev alan Lala Mustafa Paşa, bilhassa Kıbrıs Seferi'nde göstermiş olduğu başarıdan dolayı devlet içerisindeki itibarı artmış ve kendisine kariyerinin en belirgin "Fatih-i Kıbrıs" unvanı verilmiştir. Serdar olarak katılmış olduğu askeri harekâtlarda elde etmiş olduğu zaferler ve dönemin iki büyük hanedanına (Osmanlı ve Mısır-Memlûk) damat olması, Lala Mustafa Paşa'nın büyük bir maddi servete ve siyasi güce sahip olmasını sağlamıştır. İmparatorluğun Erzurum, Şam, Kıbrıs, Konya, Gaziantep, Kayseri ve Tokat gibi önemli şehirlerinde tesis etmiş olduğu vakıf yapıları, Lala Mustafa Paşa'nın sahip olduğu siyasi ve maddi gücün birer simgesi olmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Devşirme, Vezir, Lala Mustafa Paşa, Kıbrıs.

CYPRUS CONQUEROR LALA MUSTAFA PASHA

İsmail KIVRIM

ABSTRACT

The 16th century was an important period for the Ottoman Empire in terms of social, economic and political situation. As a result of the military operations carried out by the sultans of the century, the geography dominated by the empire expanded considerably. The chief architects of the conquests made as a result of military operations were the sultans, experienced soldiers and statesmen of the period. Mustafa Pasha, one of the statesmen of the Ottoman Empire in the 16th century, was given the title of Lala because he served as a teacher to Selim II. Mustafa Pasha was recruited from Bosnia by the Ottoman Empire and lived during the reigns of Selim I, Süleyman I, Selim II and Murad III. Lala Mustafa Pasha, who served as a serdar in the Yemen, Cyprus and Eastern campaigns of the Ottoman Empire in the second half of the 16th century, increased his reputation within the state, especially due to his success in the Cyprus Expedition, and he was given the most prominent title of his career, “Fatih-i Kıbrıs”. The victories he achieved in the military operations he participated in as a Serdar and the fact that he was the son-in-law of two great dynasties of the period (Ottoman and Egyptian-Mamlûk) enabled Lala Mustafa Pasha to have a great material wealth and political power. The foundation structures he established in important cities of the Empire such as Erzurum, Damascus, Cyprus, Konya, Gaziantep, Kayseri and Tokat are symbols of the political and material power of Lala Mustafa Pasha.

Keywords: *Ottoman, Devshirme, Vizier, Lala Mustafa Pasha, Cyprus.*

KIBRIS'IN FETHİ SIRASINDA KARAMAN EYALETİ'NDEN İSTENEN YARDIMLAR

İzzet SAK

ÖZET

Osmanlı Sultanı II. Selim'in en önemli askerî harekâtlarından biri olan Kıbrıs Adası'nın fethi, 1570-1571 yıllarında yapılan seferlerle gerçekleştirilmiştir. Bu tarihlerde Venediklilerin elinde bulunan ada, Akdeniz'deki Osmanlı hakimiyeti ve hacca giden Müslümanların güvenliği için tehlike arzettiğinden, buranın fethi gerekli hâle gelmiştir. Adanın ele geçirilebilmesi için gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra, 27 Haziran 1570 tarihinde, 350-400 parça gemi ve 60-100 bin askerle yola çıkan Osmanlı donanması, 3 Temmuz günü hiçbir direnişle karşılaşmadan adanın güneyindeki Larnaka yakınlarından karaya çıkarak başkent Lefkoşa'ya doğru yürüyüşe geçmiştir. Lefkoşa kuşatması 22 Temmuz 1570 tarihinde başlar ve 7 haftalık bir kuşatmadan sonra 9 Eylül 1570 günü şehir ele geçirilir. Lefkoşa'nın düşüşünden sonra, kuzeydeki Girne Kalesi de direniş göstermeden teslim olur. 15 Eylül 1570 tarihinde Osmanlı askerleri son tahkimat olan Gazimagosa önünde görülür. Uzun bir süre direnen şehir, 12 Mayıs 1571 günü yeniden başlayan ağır bombardıman sonunda, 6 Ağustos 1571 tarihinde teslim olur. Böylece uzun süredir tehlike teşkil etmiş olan ada Osmanlı hâkimiyetine girmiş olur. Adanın fethi sırasında Osmanlı ülkesinin her yerinden olduğu gibi, Karaman Eyaleti'nden de asker, zanaatkâr, yapı ustası ve kalifiye eleman talepleri yanında pekçok iâşe, etmia ve yardım tabepleri vuku bulmuştur. Bu çalışma ile Kıbrıs Adası'nın Osmanlılar tarafından fethi sırasında Karaman Eyaleti'nden istenen yardımlar ortaya konulmaya çalışılacaktır.

***Anahtar Kelimeler:** Kıbrıs, II. Selim, Venedik, Lefkoşa*

AID REQUESTED FROM THE PROVINCE OF KARAMAN DURING THE CONQUEST OF CYPRUS

İzzet SAK

ABSTRACT

The conquest of Cyprus in 1570-1571 was one of the most important military operations of the Ottoman Sultan Selim II. The island, then in the hands of the Venetians, posed a threat to Ottoman dominance in the Mediterranean and to the safety of Muslim pilgrims. After making the necessary preparations for the conquest of the island, the Ottoman navy, which set sail on 27 June 1570 with 350-400 ships and 60-100 thousand soldiers, landed on 3 July near Larnaca in the south of the island without encountering any resistance and began marching towards the capital, Nicosia. The siege of Nicosia began on 22 July 1570 and after 7 weeks of siege the city was taken on 9 September 1570. After the fall of Nicosia, the castle of Kyrenia to the north also surrendered without resistance. On 15 September 1570, Ottoman soldiers appeared in front of the last fortress of Gazimagosa. The town, which had resisted for a long time, surrendered on 6 August 1571 after a heavy bombardment, which resumed on 12 May 1571. The island, which had long been a threat, thus came under Ottoman rule. During the conquest of the island, there were many requests for soldiers, craftsmen, builders and skilled workers from the province of Karaman, as well as many requests for food, supplies and aid from all over the Ottoman Empire. This study will attempt to identify the assistance requested from the province of Karaman during the Ottoman conquest of the island of Cyprus.

Keywords: *Cyprus, II. Selim, Venice, Nicosia*

KIBRIS ADASINA AİT 1840/1256 TARİHLİ RE'AYA ŞİKÂYET DEFTERİNDE YER ALAN KAVRAM VE OLAYLAR

Mehmet Emin ÜNER

ÖZET

Defter Osmanlı Arşivi'nde İrade Meclis-i Vâlâ fonunda "Kıbrıs reayasının bazı hususlara dair şikayeti" adı ile yer almaktadır. Defter 1256 tarihini taşımakta ve 34 sayfadan oluşmaktadır. Defterin cilt kapağı bulunmamakta ve tanıtım sayfası yer almamaktadır. Defter görüldüğü kadarıyla bir araya getirilmiş belgelerden oluşmuştur. Zira hükümler bir defter tanzimi tarzında yazılmamıştır. Defterde yer alan belgelerin büyük çoğunluğu Kocabaşılık ile ilgilidir. Kocabaşılar, genellikle buldukları köy veya mahallenin halkı tarafından ileri gelenler arasından seçilirdi. 17. Yüzyıl Osmanlı arşiv belgelerinde kocabaşı için reaya vekili ifadesi de kullanılmıştır. Koca unvanının verilmesi onların gayrimüslim toplumunun ileri gelen, yaşlı ve tecrübeli oluşlarına binaendir. Osmanlı Müslüman toplumundaki ayanlara benziyorlardı. Cizye toplamasında görev alıyorlardı. Ancak merkezi otoritenin taşrada denetimi zayıfladığı dönemlerde ayanlar gibi bunlar da servet ve güç sahibi oldular. II. Mahmut'un merkezîyetçilik politikası sonucu siyasi gücü azalan ayanlar gibi kocabaşılardan bir kısmı, köy ve mahallelerin muhtarı oldular. Ancak kocabaşılardan statüsü 1864 vilayet nizamnamesine kadar devam etti. Defterde yer alan diğer belgeler de tarafımızdan şöyle tasnif edilmiştir. Vergilerle ilgili belgelerde Maktu gelirlerinin yıllık olarak hazineye gönderilmesi gereken meblağın eksik ya da fazla olması hakkındadır. Adadaki sarraf esnafının gelirleri hakkında belgeler. Meclis azası Hasan Ağa hakkında yapılan şikayetlere karşı ahalinin kendisinden memnun olduklarına dair verdikleri dilekçe. Ada muhassılı Osman Bey'in yolsuzlukları dolayısıyla azl edilmesi. Muhassıllar Osmanlı Devleti'nde kuruluşundan itibaren vergi toplama görev almışlardır. Klasik dönemde daha çok yerli ailelerden seçilmişlerdir. Daha sonra bunlara idari görevler de verilmiştir. 25 Ocak 1840 tarihinde çıkarılan bir nizamname ile muhassılların tayin ve çalışma esasları belirlenmiştir. 20. Yüzyılın başlarında birçok sancak muhassıllık olarak yönetilmeye başlanmıştır.

Mahalli meclis azalarının seçilmesi ve bunun merkeze bildirilmesi hakkında belgeler. Muhassıllıklarda muhassıllık meclisi oluşturulmuştu. Bu meclis muhassıl, hakim, müftü, asker ve mahallin ileri gelenleri dört temsilci ve iki katipten oluşmaktaydı. Ancak mecliste gayrimüslim cemaatlerde birer temsilci bulunduracaklardı. Muhassıllık sistemi 1842'de kaldırılmış ancak muhassıllık meclisleri memleket meclisi adıyla 1849 yılına kadar devam etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Osmanlı, Cizye

REAYA COMPLAINT BOOK DATED 1840/1256 BELONGING TO THE ISLAND OF CYPRUS

Mehmet Emin ÜNER

ABSTRACT

The notebook is located in the Ottoman Archives under the title of “Complaint of the Cypriot people regarding some issues” in the fund of the Will of the Council of the Governors. The notebook is dated 1256 and consists of 34 pages. The notebook does not have a cover and does not have an introduction page. The notebook appears to consist of documents brought together. Because the provisions were not written in the style of a book arrangement. The majority of the documents in the notebook are related to Kocabaşılık. Kocabaşıs were generally elected among the notables by the people of the village or neighborhood where they were located. In the 17th century Ottoman archive documents, the term ‘reaya deputy’ was also used for ‘kocabaşı’. The title of husband was given to them because they were prominent, old and experienced in the non-Muslim community. They were similar to notables in the Ottoman Muslim society. They were taking part in collecting jizya. However, in periods when the central authority’s control in the provinces weakened, they, like the notables, gained wealth and power. II. Some of the “kocabaşı”, like the notables whose political power decreased as a result of Mahmud’s centralization policy, became the headmen of villages and neighborhoods. However, the status of “kocabaşı” continued until the 1864 provincial regulations. Other documents in the ledger have been classified by us as follows. In tax-related documents, it is about the deficiency or excess of the amount that must be sent to the treasury annually from fixed income. Documents about the income of money changers on the island. The petitions submitted by the people against the complaints made about the member of the parliament, Hasan Agha, stating that they were satisfied with him. Dismissal of Osman Bey, the island manager, due to his corruption. Muhassıls have been in charge of collecting taxes in the Ottoman Empire since its establishment. In the classical period, they were mostly chosen from local families. Later, they were also given administrative duties. The appointment and working principles of muhassıls were determined by a regulation issued on January 25, 1840. At the beginning of the 20th century, many sanjaks began to be managed as muhassıllık

Documents regarding the election of local council members and notification of this to the center. A tax council was established in the muhassıl offices. This assembly consisted of tax collector, judge, mufti, military and local notables, four representatives and two clerks. However, non-Muslim communities would have a representative in the parliament. The muhassıl system was abolished in 1842, but muhassıl councils continued until 1849 under the name of the national assembly

Keywords: *Cyprus, Ottoman, Jizya*

CEZAYİR-İ BAHR-İ SEFİD EYALETİNE BAĞLI KIBRIS ADASI 1859 YILINA AİT BİR RÜSUM CİZYESİ DEFTERİNİN TAHLİLİ

Naci ŞAHİN

ÖZET

Osmanlı devletinde öşür, cizye ve haraç adını taşıyan üç türlü şer'î vergi alınmaktaydı. Bunlardan cizye, gayrimüslimlerden alınan şer'î bir vergi statüsündedir. Kaynağını İslam hukukundan alan bu vergi koşullarını yerine getirenlerden alınmakta idi. Uzun yıllar boyunca Osmanlı Devleti için önemli bir vergi kaynağı konumunda olmuştur. Bu verginin tahsil edilmesi karşılığında gayrimüslim teb'a bazı yükümlülüklerden de muaf tutulmuşlardır.

Bu çalışmada kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivinde bulunan Muallim Cevdet Tasnifi Maliye Fonunda yer alan 1859 tarihli bir cizye defteri esas alınmıştır. Bu tarihte Kıbrıs adası Osmanlı Devleti'nin Cezayir-i Bahr-i Sefid eyaletine bağlı bulunmakta idi. Bir aylık sürede imal edilen müskiratdan bir önceki yılın Teşrin-i sani ayı esas olmak üzere ayın başından sonuna kadar geçen sürede satışı esas alınarak elde edilen gelir ve ortaya çıkan cizye vergisi oranları tespit edilmektedir. Böylelikle Kıbrıs adası ekonomisi üzerinde önemli bir yere sahip olan rüsum cizyesi vergisinin tespit edilmesi mümkün olacaktır. Kıbrıs adasındaki kazalar ve mevcut köyler idari yönetim birimi olarak ortaya çıkacaktır. Her kaza ve köyün cizye vergisine olan katkıları değerlendirildiğinde Kıbrıs ekonomisi üzerindeki değeri ortaya konulacaktır. Ana kaynak olarak kullanılan arşiv belgelerinin yanında diğer eserlerle desteklenecek çalışmanın Kıbrısın mali tarihine yaptığı katkının ortaya konulması planlanmaktadır.

***Anahtar Kelimeler:** Kıbrıs, Osmanlı Devleti, Cizye, Ekonomi, Vergi*

ANALYSES OF A BOOK OF TAX REVENUE OF THE ISLAND OF CYPRUS IN THE PROVINCE OF CEZAYİR-İ BAHR-İ SEFİD FOR THE YEAR 1859

Naci ŞAHİN

ABSTRACT

In the Ottoman Empire, three types of sharia taxes were levied, namely eşür, jizya and kharaj. Of these, jizya was a sharia tax levied on non-Muslims. This tax, which had its source in Islamic law, was levied on those who fulfilled the conditions. It was an important tax source for the Ottoman Empire for many years. In return for the collection of this tax, non-Muslim subjects were exempted from certain obligations.

For the purpose of this study, a jizya book dated 1859 in the Muallim Cevdet Tasnifi Maliye Fund in the Ottoman Archives of the Presidency of the State Archives of the Republic of Turkey was taken as a basis. At this date, the island of Cyprus was part of the Ottoman Empire's Algeria-i Bahr-i Sefid province. The income generated from the sale of liquor manufactured within a month, based on the month of Teşrin-i sani of the previous year, from the beginning of the month to the end of the month, and the resulting jizya tax rates are determined. In this way, it will be possible to determine the tax rate of the tax, which has an important place in the economy of the island of Cyprus. The kaza and existing villages on the island of Cyprus will emerge as administrative units of administration. When the contribution of each accident and village to the jizya tax is evaluated, its value on the Cypriot economy will be revealed. In addition to the archival documents used as the main source, it is planned to reveal the contribution of the study, which will be supported by other works, to the financial history of Cyprus.

Keywords: *Cyprus, Ottoman Empire, Jizye, Economy, Tax*

KIBRIS MESELESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI, BU MESELENİN ESASI VE ÖNEMİNE İLİŞKİN 1956 TARİHLİ BİR RAPOR

Yaşar ÖZÜÇETİN

ÖZET

XIX. Yüzyıl ile birlikte Kıbrıs'ta da "Megalo İdea" hissedilmiş, 1877-1878 Rus tehdit ve tehlikesine karşı Kıbrıs Adası, talebi doğrultusunda İngiltere'ye geçici olarak devredilmiştir. I. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla beraber İngiltere, tek taraflı Kıbrıs Adası'nı ilhak ettiğini duyurmuştur. Lozan Antlaşması'nda Kıbrıs Adası'na ilişkin Türk tarafının hakları tabiiyet bağlamında sınırlı kalmış, Kıbrıs Türklerinin Anadolu'ya göç etmeleri, sonrası süreçte, geliştireceği stratejiler için Türkiye tarafından durdurulmuş ve Kıbrıs Türklerinin anavatana bağlılıkları temelinde kültürel girişimlerde bulunulmuştur. 1 Mayıs 1925 tarihli anayasada Türk tarafı, temsil edileceği üye sayısı ile haksızlığa uğradığını düşünmüştür. Netice itibarıyla 16 Ağustos 1954'te Yunanistan Birleşmiş Milletler Teşkilatına başvurarak Kıbrıs Adası'nın Yunanistan'a bağlanmasını talep etmiş ve bu şekilde Kıbrıs meselesi uluslararası bir boyut kazanmıştır.

Böyle bir ortamda 1956'da Başbakan Adnan Menderes'in teklifi ile Kıbrıs meselesinin çözümüne ilişkin süreçte görev alan Nihat Erim, "self - determination" ve "self - government" in genellikle kabul gören bir fikir olduğunu ifade ederek, II. Dünya Savaşı sonrası uluslararası münasebetlerde "slogan" in sömürgeciliğin tasfiyesi olduğunu belirtmekte idi.

Erim, Türkiye tarafından asla kabul edilemeyecek olan seçeneğin Kıbrıs halkına self-determinasyon hakkı tanımak bahanesiyle, adanın Yunanistan'a ilhak edilmesi için kapının açılması olacağını, böyle bir durumun Türkiye'nin hayatî nitelikteki güvenlik ihtiyacının hiç hesaba katılmamış, hatta bilinçli bir vaziyette dâvanın baltanmış olacağına dikkat çekiyordu.

Erim tarafından yapılan Türkiye'nin menfaatlerine uygun olarak meselenin içinde bulunulan anı ve geleceği kapsayan hukukî ve siyasî mütalâaların ve değerlendirmelerin özü kendini şu şekilde belli etmiştir; "Kıbrıs dâvası, ne Yunanistan, ne de Türkiye bakımlarından self-government ile sona ermeyecektir". "...Meseleyi uzlaşma suretiyle ortalama bir hal şekline bağlamak, hem hakkaniyete uygun olur hem de bugünkü durumda siyaseten kaabil bir mutabakat mevzuudur. İngiltere'nin empirisme'sini ve uzlaşmacılığını da okşayan bir formüldür". "...Ortalama hal şekli Kıbrıs Adası'nın taksimidir".

Araştırmada, evrenin özellikleri hakkında bilgi toplamak, kişileri, durumları ya da olayları tam ve doğru olarak betimlemek olan araştırma modeli esas alınmıştır.

Araştırma ile amaçlanan Kıbrıs meselesinin gün yüzüne çıkmasıyla tarihî süreç de göz önünde tutularak yaşananlar, gözlemlenenler ve tetkikler neticesi, ada Türklerinin ve Türkiye'nin menfaatleri istikametinde aranan formülün tespiti olmuştur. Üzerinde karar kılınan bu formül 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) adı altında bağımsız bir devlet kurulmasının başlangıcını oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Meselesi, Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT), Taksim, Nihat Erim.

A REPORT DATED 1956 ON THE EMERGENCE OF THE CYPRUS ISSUE AND THE ESSENCE AND IMPORTANCE OF THIS ISSUE

Yaşar ÖZÜÇETİN

ABSTRACT

With the XIXth century, the “Megalo Idea” was also felt in Cyprus, and against the Russian threat and danger in 1877-1878, the island of Cyprus was temporarily transferred to England upon its request. With the outbreak of World War I, England announced that it had unilaterally annexed the Island of Cyprus. In the Treaty of Lausanne, the rights of the Turkish side regarding the Island of Cyprus were limited in the context of nationality, the migration of Turkish Cypriots to Anatolia was stopped by Turkey for the strategies it would develop in the post-period, and cultural initiatives were made on the basis of the loyalty of the Turkish Cypriots to the homeland. In the constitution dated May 1, 1925, the Turkish side thought that it was treated unfairly by the number of members to be represented. As a result, on 16 August 1954, Greece applied to the United Nations Organization and requested the island of Cyprus to be connected to Greece, and thus the Cyprus issue gained an international dimension.

In such an environment, Nihat Erim, who took part in the process of resolving the Cyprus issue upon the proposal of Prime Minister Adnan Menderes in 1956, stated that “self-determination” and “self-government” were generally accepted ideas, and he stated that the “slogan” in international relations after World War II was the liquidation of colonialism.

Erim stated that under the pretext of granting the right of self-determination to the people of Cyprus, the option that would never be accepted by Turkey would be to open the door for the annexation of the island to Greece, and also Erim pointed out that in such a situation, Turkey’s vital security needs would not be taken into account at all, and the case would even be deliberately undermined.

The essence of the legal and political considerations and evaluations made by Erim, covering the present and the future of the issue in accordance with Turkey’s interests, has revealed itself as follows; *“The Cyprus case will not end with self-government for either Greece or Türkiye.” ...Resolving the issue by consensus would be both equitable and, in today’s situation, a matter of politically acceptable agreement. It is a formula that flatters England’s empiricism and conciliationism. ...The average state of affairs is the division of the Island of Cyprus.”*

The research model was based on collecting information about the characteristics of the universe and describing people, situations or events completely and accurately.

The aim of the research was to determine the formula sought for the interests of the Turks of the island and Turkey, as a result of the experiences, observations and investigations, taking into account the historical process when the Cyprus issue came to light. This agreed upon formula will mark the beginning of the establishment of an independent state under the name of the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) in 1983.

Keywords: *Cyprus Issue, Turkish Resistance Organization (TMT), Improvisation, Nihat Erim.*

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NDA TÜRK TANK BİRLİKLERİ

Zeynep ERBAŞ

ÖZET

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ilk müşterek ve amfibi çıkarması olan Kıbrıs Barış Harekâtı, 50. yılını dolduruyor olmasına rağmen henüz büyük anlatısını tamamlayamamıştır. Harekât tarihi yazımı yapılırken pek çok konu başlığı gözden kaçarken bazılarının ise değinilmemiştir. Bu çalışmada, Türk tank tarihinin şeref nişanesini temsil eden Barış Harekâtı tecrübesindeki görev ve misyonu ele alınmıştır. Tank birlikleri, 20 Temmuz 1974 günü başlayan I. Harekât sırasında zırhlı birlik gücünü temsil eden Bora Özel Kuvvetleri ile Girne'nin ele geçirilmesinde önemli rol oynasa da plaj bölgesi ve meskûn mahalde yakıt ve ikmal problemleri sebebiyle beklenen askerî gücü gösterememiştir. Buna binaen, 14 Ağustos günü başlayan II. Harekâta önemli kıyı, köy ve sınırların ele geçirilmesinde sıklet merkezini oluşturarak Türk tank tarihinin ilk mekanize çıkarma örneğini icra etmiştir. Çalışmanın içeriği ve konusu bakımından daha önce mikro alanda çalışılmamış olması önem arz etmektedir. Bu sebeple birincil kaynaklar, tank gazileri ile gerçekleştirilen röportajlarda edinilen bilgiler ile karşılaştırılarak objektif bir tarih yazımı hedeflenmiştir. Dönemin mekanize envanter bilgileri, savunma sanayii raporları, birlik talimnameleri, eğitim müfredatı, ikmal/lojistik çalışmaları ve bakım fabrikaları incelenerek tank birlikleri gözünden harekâtın icrası anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tank birlikleri, Harekât, Amfibi çıkarma, Kıbrıs Barış Harekâtı

TURKISH TANK TROOPS IN THE CYPRUS PEACE OPERATION

Zeynep ERBAŞ

ABSTRACT

Although the Cyprus Peace Operation, the first joint and amphibious landing of the Turkish Armed Forces, is completing its 50th anniversary, it has not yet completed its grand narrative. While writing the history of the operation, many topics were overlooked and some were not mentioned. In this study, the role and mission of the Peace Operation experience, which represents the badge of honor of Turkish tank history, is discussed. Although tank units played an important role in the capture of Kyrenia with the Bora Special Forces, representing the armored force, during Operation I, which started on July 20, 1974, they could not show the expected military power due to fuel and supply problems in the beach area and residential areas. Accordingly, World War II started on August 14. It formed the center of gravity in the capture of important coasts, villages and borders in the operation and carried out the first mechanized landing example in Turkish tank history. In terms of the content and subject of the study, it is important that it has not been studied in the micro field before. For this reason, an objective history writing was aimed by comparing primary sources with the information obtained from interviews with tank veterans. The execution of the operation was tried to be explained from the perspective of tank units by examining the mechanized inventory information of the period, defense industry reports, unit instructions, training curriculum, supply / logistics studies and maintenance factories.

Keywords: *Tank troops, Operation, Amphibious landing, Cyprus Peace Operation*

KIBRIS VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

KIBRIS TÜRK – RUM İLİŞKİSİNE SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ’NİN BAKIŞ AÇISI

Betül AKEREN

ÖZET

1963’teki Kanlı Noel’in ardından Kıbrıs sorunu uluslararası bir mesele haline gelmiş ve Yunanistan, Türkiye, Birleşik Krallık, ABD ve SSCB’nin ilgisini çekmiştir. Kıbrıslı Rumlar, kilise ve aydınlar tarafından desteklenen Enosis’i gerçekleştirmeyi amaçlamışlardır. Buna karşılık, 1926’da kurulan Kıbrıs Komünist Partisi (KKP) ve onun halefi olan AKEL, başlangıçta Enosis’e karşı çıkmış ancak daha sonra uyum sağlamıştır. AKEL’in komünist temelli bir parti olması, SSCB ile AKEL arasında bir bağ kurulmasına ve SSCB’nin Kıbrıs’ta nüfuz kazanmaya çalışmasına neden oldu. İkinci Dünya Savaşı’nın ardından dünya, Doğu Bloku ve Batı Bloku olarak iki kutba ayrıldı ve Kıbrıs’ta yaşanan olaylar ABD’nin de gündeminde yer aldı. ABD, demokrasi ve “kendi kaderini tayin etme” ilkelerini savunmasına rağmen, çıkarlarına zarar vermemek için Enosis ve AKEL’e temkinli yaklaştı. Sonunda ABD, komünist AKEL yerine anti-komünist Enosis’i desteklemeye karar verdi. Bu çalışma, SSCB’nin AKEL ile nasıl bir ilişki kurduğunu, SSCB’nin AKEL aracılığıyla Kıbrıs’ta ne kadar nüfuz kazandığını ve Kıbrıslı Türklerin komünizm karşısındaki durumunu incelemektedir. SSCB’nin Kıbrıs’taki stratejisi ve AKEL ile olan ilişkisi, Soğuk Savaş dönemindeki jeopolitik dinamiklerin anlaşılması açısından önemlidir. Bu bağlamda, Kıbrıs’taki siyasi gelişmeler ve uluslararası aktörlerin tutumları, dönemin küresel güç dengeleri içinde değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, SSCB, Türkiye, Yunanistan, Komünizm.

THE PERSPECTIVE OF THE UNION OF SOVIET SOCIALIST REPUBLICS ON TURKISH-GREEK RELATIONS IN CYPRUS

Betül AKEREN

ABSTRACT

The Cyprus issue became a significant international concern following the Bloody Christmas events of 1963. This conflict drew the attention and involvement of Greece, Turkey, the United Kingdom, the United States (USA), and the Soviet Socialist Republics (USSR). The Greek Cypriots, backed by the church and intellectuals, aimed to achieve Enosis, the political unification of Cyprus with Greece. Initially, the Communist Party of Cyprus (KKP) opposed this goal. However, its successor, the Progressive Party of Working People (AKEL), eventually supported Enosis while still adhering to its communist ideology. AKEL's communist roots established a connection with the USSR, which sought to expand its influence in Cyprus as part of its broader Cold War strategy. The USA, on the other hand, despite its commitment to democracy and self-determination, approached the situation cautiously to protect its geopolitical interests. This study examines the USSR's support for AKEL, the extent of Soviet influence in Cyprus, and the stance of Turkish Cypriots in the context of communism. By analyzing these relationships, the study provides insights into the complex interplay of local and international forces that shaped the Cyprus issue during a crucial period of the Cold War.

Keywords: *Cyprus, USSR, Turkey, Greece, Communism.*

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI SONRASI AMERİKÂN AMBARGOSU VE TÜRKİYE’NİN AMBARGOYA TEPKİSİ

Cengiz MUTLU

ÖZET

Kıbrıs Barış Harekâtı öncesi Ecevit Hükümeti tarafından, üretimi sınırlı illerle olmak üzere haşhaş yasağı kaldırılmıştı. Amerikan kamuoyunda tepkiyle karşılanan bu duruma karşı ABD hükümeti Kıbrıs Barış Harekâtı’nı Türkiye’ye karşı kullanma yoluna gitmişti. 1947’de Truman Doktrini çerçevesinde Amerikan’dan alınmaya başlayan silahların kullanımını ABD’de uygulamaya sokulan kanunlarla sınırlandırılmıştı. ABD’deki Rum lobisinin de baskısıyla Kıbrıs Barış Harekâtı’nda kullanılan silahların Amerikan silahları olduğu öne sürülmüştü. 17 Eylül 1974’te Amerikan kongresinde alınan kararla Kıbrıs sorunu çözülene dek Türkiye’ye yapılan askeri yardımın askıya alınması kararlaştırılmıştı. Ambargo sadece Türkiye’nin değil NATO’nun güney kanadını da tehlikeye atmaktaydı. ABD’nin aldığı tek taraflı karar Türk kamuoyunda tepkileri beraberinde getirecekti. Türkiye ise bu duruma resmi olarak, Türkiye’deki Amerikan üslerinin kapatılacağı şeklinde mukabil bir cevapla karşılık vermişti. Harekete geçen Türk Hükümeti Türkiye’deki Amerikan üslerine İncirlik harici el koymuştu. 13 Şubat 1975’te Kıbrıs Federe Türk Devleti ilanına gidilirken, bu arada Türkiye 1975 NATO Kış Tatbikatına katılmayacağını açıklamıştı. Bu dönemde SSCB Başbakanı’nın Türkiye’ye Başbakanı Ecevit’in Moskova ziyaretleri ABD’yi telaşlandırmıştı. Diğer taraftan Türkiye İslam ülkeleri ile de ilişkilerini sıkılaştırmaya özen göstermişti. Amerikan ambargosu 1978 Eylül ayına dek sürmüştür. Johnson mektubundan itibaren savunma sanayiinde ABD’ye bel bağlamanın tehlikesinin fark edildiği Türkiye’de dışa bağımlılığı asgari seviyeye indirmek amacıyla millî savunma sanayii kurulmasına yönelik adımlar atılmaya başlanılmıştı. Bu amaçla birçok vakfın yanında askeri tesisler kurularak Türk savunma sanayii yabacıların etkisinden kurtarılmaya çalışılmıştır. Bu bildiride Kıbrıs Barış Harekâtı, sonrasında Amerikan ambargosu ve Türkiye’nin ambargoya verdiği tepkilerle milli savunma sanayii kuruluşlarının ortaya çıkış süreci değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye, Kıbrıs, ABD, Ambargo, Türk Sanayii Firmaları.*

AMERICAN EMBARGO AFTER THE CYPRUS PEACE OPERATION AND TURKEY'S REACTION TO THE EMBARGO

Cengiz MUTLU

ABSTRACT

Before the Cyprus Peace Operation, the poppy ban was lifted by the Ecevit Government, in provinces with limited production. In response to this situation, which was met with reaction from the American public, the US government chose to use the Cyprus Peace Operation against Turkey. The use of weapons that began to be purchased from America within the framework of the Truman Doctrine in 1947 was limited by the laws implemented in the USA. With the pressure of the Greek lobby in the USA, it was claimed that the weapons used in the Cyprus Peace Operation were American weapons. With the decision taken by the American Congress on September 17, 1974, it was decided to suspend military aid to Turkey until the Cyprus problem was resolved. The embargo endangered not only Turkey but also NATO's southern flank. The unilateral decision taken by the USA would bring about reactions from the Turkish public. Turkey responded to this situation officially by saying that American bases in Turkey would be closed. The Turkish Government took action and seized the American bases in Turkey, except Incirlik. While Cyprus was declared a Federated Turkish State on February 13, 1975, Turkey announced that it would not participate in the 1975 NATO Winter Exercise. During this period, the USSR Prime Minister's visits to Turkey and Prime Minister Ecevit's visits to Moscow alarmed the USA. On the other hand, Türkiye took care to tighten its relations with Islamic countries. The American embargo lasted until September 1978. Since Johnson's letter, steps have been taken to establish a national defense industry in Turkey, where the danger of relying on the USA in the defense industry has been realized, in order to minimize foreign dependency. For this purpose, the Turkish defense industry was tried to be saved from the influence of foreigners by establishing military facilities as well as many foundations. In this paper, the Cyprus Peace Operation, the subsequent American embargo and Turkey's reactions to the embargo and the emergence of national defense industry organizations will be evaluated.

Keywords: *Türkiye, Cyprus, USA, Embargo, Turkish Industrial Companies.*

KIBRIS'TA ÇATIŞAN İKİ HALKTA UZLAŞI YARATAN BAŞARILI KOMİTE: KAYIP ŞAHISLAR KOMİTESİ

Hasibe Vehbi ŞAHOĞLU

ÖZET

Etnik gruplar arası şiddet tüm dünyada birçok sosyal, ekonomik ve psikolojik soruna neden olmaktadır. Buna paralel olarak, örneğin çatışan ulus veya toplumlardaki yaralı, ölü veya kayıp kişilerin sayısını bulmaya odaklanıldığında sorun genellikle siyasi bir soruna dönüşebilir Kayıp kişiler sorunu tüm dünyada insani bir sorundur ve asla politize edilmemelidir. 1963'ten beri kayıp şahıslar konusu Kıbrıs sorununun önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Barış inşasında kayıp kişilerin akıbetinin bulunması en önemli kısımlardan birisidir. İlgili taraflar uzun süreli barışı sağlamak, çatışmaya bir çözüm bulmak ve uzlaşmayı teşvik etmek istiyorlarsa, kayıp kişiler konusuna önem vermelidirler. 1963-64 yıllarında Kıbrıs'ta Türkler ve Rumlar arasında çıkan anlaşmazlıklar neticesinde Rum tarafının Türklere saldırıları sonucunda Türklerin; bazıları bu güne kadar bulunamayan kayıplar oluşmuştur. 1974 yılında Özgürlük ve Barış harekâtında bu kez Rumların çok sayıda kayıpları oluşmuştur. Bu nedenle Birleşmiş Milletler öncülüğünde 1981 yılında iki toplumlu Kayıp Şahıslar Komitesi kurulmuştur. Ancak komite 2004 yılına kadar pasif kalmış ve çalışma yöntemlerinin tesbitinden başka çalışmalar yapmamıştır. 2004 yılından itibaren her iki tarafta ortak kazı, tesbit çalışmaları ve DNA analizleri başlamıştır. 2000 yılına kadar hem Kıbrıslı Türkler hem de Rumlar, her iki tarafta da kayıp kişilerin olduğunu, insanların birbirini öldürdüğünü, birbirlerinin insan haklarının ihlal edildiğini bilmiyorlardı. 2003 yılında sınırların açılıp her iki toplum diğer tarafı ziyaret etmeye başladığında ve Kayıp Şahıslar Komitesi kayıp ailelerini bir araya getirmeye başlayınca Kıbrıslı Türkler ve Rumlar, her iki tarafın da acılarını, aynı şeyleri yaşadığını anladılar ve kayıpları bulunacak diye umutlandılar.

***Anahtar Kelimeler:** Kıbrıs, KŞK, çatışma, kayıplar.*

SUCCESSFUL COMMITTEE THAT CREATED CONSISTENCE BETWEEN TWO CONFLICTING PEOPLES IN CYPRUS: COMMITTEE ON MISSING PERSONS

Hasibe Vehbi ŞAHOĞLU

ABSTRACT

Inter-ethnic violence causes many social, economic and psychological problems all over the world. The problem can turn into a political one, for example when the focus is on finding out the number of missing persons in conflicting nations. The problem of missing persons is a humanitarian problem all over the world and should never be politicized. Since 1963, the issue of missing persons has become an important component of the Cyprus problem. Finding the fate of missing persons is one of the most important parts of peacebuilding. If the parties involved want to achieve long-term peace, find a solution to the conflict and promote reconciliation, they must give importance to the issue of missing persons. As a result of the disputes between the Turks and the Greeks in Cyprus in 1963-64, in Turkish side there were losses, some of which have not been found to this day. In 1974, during the Freedom and Peace Operation, this time the Greeks suffered many losses. For this reason, the bi-communal Committee on Missing Persons was established in 1981. The committee remained inactive until 2004 and did not carry out any work other than determining its working methods. Since 2004, joint excavations, identification studies and DNA analyzes have started on both sides. Until 2003, both Turkish Cypriots and Greek Cypriots did not know that there were missing persons on both sides, that people were killing each other, that each other's human rights were violated. In 2003, when the borders were opened and both communities began to visit the other side and the Committee on Missing Persons began to bring together the families of the missing, Turkish Cypriots and Greek Cypriots realized that both sides were experiencing the same pain and experienced the same things, and they became hopeful that the missing would be found.

Keywords: *Cyprus, CMP, Conflict, Missing.*

KKTC’NİN TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI (TDT) İÇİNDEKİ ÖNEMİ VE KUŞAK YOL PROJELERİ KAPSAMINDAKİ STRATEJİK ROLÜ

Mehmet Sadık AKYAR
Hakan ARIDEMİR

ÖZET

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin (KKTC) Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) içindeki konumundan hareketle Kuşak ve Yol Projeleri kapsamındaki stratejik ve coğrafi önemi incelenmektedir. TDT’nin tek ada devleti olan KKTC, üyelerin dünya denizlerine açılma imkânı sunmaktadır. KKTC, TDT’nin 9. Zirvesinde “Gözlemci Üye” statüsü kazanmıştır, ancak bu durum bazı üye ülkeler tarafından çeşitli argümanlarla ertelenmektedir. Bu çalışmada, KKTC’nin mevcut stratejik ve coğrafi konumu incelenerek Çin’in Bir Kuşak Bir Yol Projesi ile Hindistan’ın IMEC Projesi açısından önemi değerlendirilmiş, bu bağlamda TDT üyesi ülkelerle hangi alanlarda iş birliklerinin geliştirilebileceği amaçlanmıştır. Çalışmada öncelikle Doğu Akdeniz ve Kıbrıs’ın önemi vurgulanarak KKTC’nin stratejik ve ekonomik görünümü açıklanmıştır. Kıbrıs adası çevresinde bulunan hidrokarbon yataklarının önemi ve bu konuda Türkiye’nin KKTC ile yapılan iş birlikleri incelenmiştir. Müteakiben, Kuşak ve Yol Projeleri’nde KKTC’nin rolü ele alınmış ve TDT üyeleri ile yapılabilecek iş birlikleri detaylandırılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, konunun yeni bir alan olması nedeniyle birincil kaynakların yanında ikincil kaynaklar da değerlendirilmiştir. Çalışma, bu alanda yapılan öncü çalışmalardan biri olarak akademik literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türk Devletleri Teşkilatı, KKTC, Kuşak Yol, IMEC Projesi*

THE IMPORTANCE OF THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS (TRNC) IN THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES (OTS) AND ITS STRATEGIC ROLE WITHIN THE SCOPE OF THE BELT AND ROAD PROJECTS

Mehmet Sadık AKYAR
Hakan ARIDEMİR

ABSTRACT

In this study, the strategic and geographical importance of the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) within the scope of the Belt and Road Projects has been examined based on its position in the Organization of Turkic States (OTS). The TRNC, the only island state of the OTS, offers its members the opportunity to open up to the world's seas. TRNC gained "Observer Member" status at the 9th summit of the OTS, but this position has been postponed by some member states with various arguments. In this study, the current strategic and geographical position and the importance of the TRNC has been examined in terms of China's One Belt One Road Project and India's IMEC Project and then evaluated. In this context, it has been aimed in which cooperation areas with OTS member countries could be developed. In the study, firstly, the importance of the Eastern Mediterranean and Cyprus has been emphasized and the strategic and economic presence of the TRNC explained. The importance of hydrocarbon deposits around the island of Cyprus and Turkey's cooperation with the TRNC in this regard have been examined. Subsequently, the role of the TRNC in the Belt and Road Projects has been discussed and the possible collaborations with the OTS members detailed. Qualitative research method has been used in the study, and since the subject is a new field, secondary sources have been evaluated as well as primary sources. The study aims to contribute to the academic literature as one of the pioneering studies in this field.

Keywords: *Organization of Turkic States, TRNC, Belt Road, IMEC Project.*

KALKINMA SÜREÇLERİNDE TÜRKİYE VE KKTC İLİŞKİLERİ: BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Yusuf SAYIN
Murat KARAKOYUNLU

ÖZET

Planlı hareket, hemen her alanda olduğu gibi devletlerin var oluş süreçleri içinde de önemli bir unsurdur. İş ve oluş süreçlerine bağlı olarak değişen kısa, orta ve uzun vadeli eylem planları, bugünden yarının şekillendirilmesine yönelik bir ışık tutar. Makro ve mikro bazlı çözümler silsilesinin ortaya çıkarılması ve bir yol haritası belirlenmesini gerektiren bu durum, uzun soluklu bir devlet anlayışı için önemlidir. KKTC, Türkiye Devletleri arasındaki yoğun iş birliği bugüne kadar sürdürülen pek çok kalkınma sürecinin işlenmesine imkân tanımıştır. Nitekim KKTC'nin 50.yıl Vizyonu ve Dördüncü 5 Yıllık Kalkınma Planı, ortaya koyduğu makro nitelikli hedefler, önemli bir hedef ortaya koymuştur. Ayrıca ilan edilen son orta vadeli plan taslağında "Sektörel İlke ve Politikalar" başlığı altında belirlenen tarım, sanayi, inşaat ve enerji gibi başlıklar ile ortaya koyulan hedefler de umut vericidir. Ne var ki, güçlü ve zayıf yönleri ile ele alındığında KKTC'nin makro nitelikli sorunların yanı sıra, ileride makro boyutlara ulaşması ihtimal dahilinde olan mikro sorunlara ilişkin de bir rotanın belirlenmesi gerekmektedir. Bu anlamda uygulamaya koyulan Kıbrıs Türk Yatırım Geliştirme Ajansı, Kalkınma ve Ekonomik İş Birliği Ofisi gibi örnekler kalkınma süreçleri için önemli bir misyon üstlenebilir. Mikrodan makroya ulaşan bir kalkınma modelinin hayata geçirilmesi, Türkiye'deki benzer iyi uygulama örneklerinden yola çıkılarak sahneye koyulduğunda KKTC, adada ve bölgede bir çekim merkezi haline gelebilir.

Anahtar Kelimeler: *Kalkınma, Planlama, Yerel, Bölge.*

TÜRKİYE AND TRNC RELATIONS IN DEVELOPMENT PROCESSES: A SOLUTION PROPOSAL

Yusuf SAYIN
Murat KARAKOYUNLU

ABSTRACT

Planned action is an important element in the existence processes of states, as in almost every field. Short, medium and long-term action plans that vary depending on business and formation processes shed light on shaping tomorrow today. This situation, which requires revealing a series of macro and micro-based solutions and determining a road map, is important for a long-term understanding of the state. The intense cooperation between the TRNC and Turkish States has enabled many development processes to be carried out until today. As a matter of fact, the macro targets set by the TRNC's 50th Anniversary Vision and the Fourth 5-Year Development Plan have revealed an important target. In addition, the targets set under the title of "Sectoral Principles and Policies" in the last announced medium-term plan draft, such as agriculture, industry, construction and energy, are also promising. However, when the TRNC is considered with its strengths and weaknesses, a route needs to be determined not only for the macro problems but also for the micro problems that are likely to reach macro dimensions in the future. In this sense, examples such as the Turkish Cypriot Investment Development Agency and the Development and Economic Cooperation Office can undertake an important mission for development processes. When the implementation of a development model that reaches from micro to macro is implemented based on similar good practice examples in Turkey, TRNC can become a center of attraction on the island and in the region.

Keywords: *Development, Planning, Local, Region.*

YUNANİSTAN'IN KIBRIS POLİTİKASI VE KIBRIS MESELESİ'NİN “ÇÖZÜMÜNDE” KRİTİK DÖNEMEÇ: ÇAĞLAYANGİL-TOUMBAS GÖRÜŞMELERİ, 1966-1967

Gürhan YELLİCE

ÖZET

1955'te Kıbrıs'ta Rumların İngiliz idaresini sonlandırmak maksadıyla başlatmış olduğu isyan, Sovyet tehdit algısı nedeniyle NATO'ya yeni üye olmuş (1952) Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkileri olumsuz etkileince, hatta iki ülke arasında bir savaş potansiyeli ortaya çıkarınca taraflar 1959 yılında Londra ve Zürih'te imzalanan anlaşmalarla Türk-Rum ortaklığı zemininde bir cumhuriyet kurulmasına razı gelmiş, böylece mesele çözüme kavuşturulmuştu. Ancak kurulan cumhuriyet uzun ömürlü olmamıştı. Cumhuriyetin kurulmasından kısa bir süre sonra sürekli-sistemik olarak “Londra ve Zürih anlaşmalarının dayatıldığını” ve anayasanın adaletsiz olduğuna yönelik açıklamalar yapmaya başlayan Cumhurbaşkanı Makarios, 1963'te Londra ve Zürih Antlaşmalarını yürürlükten kaldırmak ve Kıbrıs Cumhuriyeti idaresindeki Türk unsurlardan kurtulmak maksadıyla anayasada değişiklikler önerince iki Kıbrıs'taki toplumsal çatışmalara paralel olarak Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkiler yeniden gerilmeye başlamıştı. Kıbrıs'taki Türklere yönelik baskıyı sonlandırmak amacıyla hayata geçirmeye çalıştığı Müdahale girişimi Amerika tarafından engellense de Türkiye, Kıbrıs'taki gelişmelere olan ilgisini sürdürmüştü. Bu süreçte Makarios'a olan rahatsızlığı “Enosis uzlaşmazlığı” nedeniyle büyümeye devam eden Yunanistan Türkiye ile uzlaşarak Kıbrıs davasını çözme yönünde girişimlerde bulununca “çözümün içeriği ve kapsamına ilişkin” iki ülke arasında gizli görüşmeler yürütülmüştü. Bu görüşmeleri Türkiye adına Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, Yunanistan adına ise Dışişleri Bakanı Ioannis Toumbas yürütmüştü. Adanın Yunanistan'a bağlanması, karşılığında Türkiye'ye adada bir üs verilmesi temelinde yürütülen görüşmeler; Yunanistan'da yaşanan darbe nedeniyle çıkmaza girmiştir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye ve Yunanistan'ı Kıbrıs Meselesi'ni çözmeye teşvik eden/zorunlu kılan sürecin, iki diplomat arasında yapılan görüşmelerin nihai bir anlaşmaya dönüşmesine engel olan nedenlerin ve bu nedenlerin 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'na etkilerinin analiz edilmesidir. Çalışmanın temelde hipotezi söz konusu süreçte Yunan siyasetindeki dinamiklerin meseleye uzlaşmaya dayalı bir çözüm konusunda tarihi bir fırsatın kaçırılmasına yol açtığı yönündedir. Meseleyi karşılaştırmalı olarak ele alan çalışma, Türkçe, Yunanca ve İngilizce Dışişleri Bakanlığı arşiv belgelerine ve ikincil kaynaklarına dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs, Çağlayangil, Toumbas*

GREECE'S CYPRUS POLICY AND THE CRITICAL TURNING POINT IN THE "SOLUTION" OF THE CYPRUS ISSUE: TOUMBAS-ÇAĞLAYANGİL TALKS, 1966-1967

Gürhan YELLİCE

ABSTRACT

In 1955, when the Greek Cypriot uprising in Cyprus, which was launched to end the British rule, negatively affected the relations between Türkiye and Greece, which had just become a member of NATO (1952) due to the perceived Soviet threat, and even created the potential for a war between the two countries, the parties agreed to the establishment of a republic on the basis of Turkish-Greek partnership with the agreements signed in London and Zurich in 1959, and thus the issue was resolved. However, the established republic did not last long. Shortly after the establishment of the republic, President Makarios, who started to make systematic statements that "the London and Zurich agreements were imposed" and that the constitution was unjust, proposed amendments to the constitution in 1963 in order to abrogate the London and Zurich Agreements and to get rid of the Turkish elements in the administration of the Republic of Cyprus, and in parallel with the social conflicts in Cyprus, relations between Türkiye and Greece began to strain again. Although the intervention attempt to end the oppression against the Turks in Cyprus was blocked by the United States, Türkiye maintained its interest in the developments in Cyprus. In this process, Greece, whose discontent with Makarios continued to grow due to his "Enosis intransigence", made attempts to solve the Cyprus case by compromising with Türkiye, and secret negotiations were held between the two countries "regarding the content and scope of the solution". These negotiations were conducted by Foreign Minister İhsan Sabri Çağlayangil on behalf of Türkiye and Foreign Minister Ioannis Toumbas on behalf of Greece. The negotiations, which were carried out on the basis of annexing the island to Greece and giving Türkiye a base on the island in return, reached an impasse due to the coup d'état in Greece. The aim of this study is to analyze the process that encouraged/required Türkiye and Greece to resolve the Cyprus Issue, the reasons that prevented the negotiations between the two diplomats from turning into a final agreement and the effects of these reasons on the 1974 Cyprus Peace Operation. The underlying hypothesis of the study is that the dynamics in Greek politics during this process led to the loss of a historic opportunity for a compromise solution to the issue. This comparative study is based on Turkish, Greek and English Foreign Ministry archival documents and secondary sources.

Keywords: *Türkiye, Greece, Cyprus, Çağlayangil, Toumbas.*

1974 KIBRIS ÇIKARMASINDA KIYI TOPOGRAFYASININ ETKİLERİ

Çağın ALEVKAYALI

ÖZET

Kıyı topografyası, jeomorfolojik ve hidrodinamik sürecin etkileşimine bağlı kıyının fiziksel yapısının şekillenmesi sürecini ve ortaya çıkan yapıların özelliklerinin tanımlanmasıdır. Kıyıları şekillendiren süreçler arasında en etkili olanları dalgalar, akıntılar, gelgitler ve akarsulardır. Kıyı topografyasının fiziki özelliklerinin yani aşınma ve birikim olaylarının iyi anlaşılması askeri çıkartmaların başarısı bakımından kritik rol oynamaktadır. Bunun nedeni askeri birliklerin karaya doğru olan hareketi ve gizlenme süreçlerinin en iyi şekilde yönetmesi en az zayıt verilmesi açısından önemlidir. Yüksek ve alçak kıyılarda nasıl bir strateji izleneceği kıyılarıdaki kumsallar, akıntılar, kayalıklar ve sığ sulak alanların konumlarının bilinmesi harekâtın yönetimi açısından oldukça faydalı bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında gerçekleşen çıkartma süreçlerinin kıyı topografyası açısından değerlendirilmesidir. Bu değerlendirmeler Coğrafi Bilgi Sistemleri tabanlı bazı topografya metrikleri yardımı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Güzelyurt körfezinin çıkartma açısından akıntı ve arazi bakımından stratejik olmadığı anlaşılmıştır. Diğer yandan eski adı ile Yavuz Çıkartma plajı olan Girne kıyılarındaki alçak kıyıların çıkartmanın başarısına olumlu etkileri olduğu ve 1974'te buraya gerçekleştirilen çıkartma operasyonunda doğru kararlar alındığı mekânsal veriler üzerinden doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kıyı topografyası, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Kıbrıs Çıkarması.

THE EFFECTS OF COASTAL TOPOGRAPHY IN THE 1974 CYPRUS LANDING

Çağın ALEVKAYALI

ABSTRACT

Coastal topography is the process of shaping the physical structure of the coast based on the interaction of geomorphological and hydrodynamic processes and defining the characteristics of the resulting structures. Among the processes that shape coasts, the most effective ones are waves, currents, tides and streams. A good understanding of the physical characteristics of coastal topography, namely erosion and accumulation, plays a critical role in the success of military landings. The reason for this is that the movement of military units towards land and the best management of their concealment processes are important in terms of minimizing casualties. Knowing what strategy to follow on high and low coasts and the locations of beaches, currents, rocks and shallow wetlands on the coasts provides very useful information for the management of the operation. The aim of this study is to evaluate the landing processes that took place during the 1974 Cyprus Peace Operation in terms of coastal topography. These evaluations were carried out with the help of some topography metrics based on Geographic Information Systems. According to the results obtained, it has been understood that Güzelyurt Bay is not strategic in terms of current and terrain in terms of extraction. On the other hand, it has been confirmed through spatial data that the low shores on the Kyrenia coast, formerly known as Yavuz Landing Beach, had positive effects on the success of the landing and that the right decisions were made in the landing operation carried out here in 1974.

Keywords: *Coastal topography, Geographic Information Systems, Cyprus Landing.*

TÜRKİYE VE KKTC’NİN SİYASAL SİSTEMLERİ: BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR

Serkan ÜNAL

ÖZET

Osmanlı Devleti tarafından yönetimi 1978’de İngiltere’ye bırakılan, Lozan Anlaşması ile de İngiliz toprağı olarak kabul edilen, bu nedenle ‘elden çıkan’ bir toprak haline gelen Kıbrıs İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan self determinasyon ilkesi çerçevesinde başlayan yeni dönemde Türkiye tarafından sahiplenilmiş ve milli bir meseleye dönüşmüştür. Türkiye’nin de garantör olduğu anlaşmalar sonucunda Kıbrıs Rum ve Türk toplumlarının ortaklaşa kurduğu Kıbrıs Cumhuriyeti devleti Türklerin azınlık statüsüne indirgenmeye çalışılması nedeniyle işlemez hale gelirken Türkiye’nin desteği ve müdahalesiyle adanın kuzeyinde müstakil bir devletleşme sürecine girilmiş, önce Kıbrıs Türk Federe Devleti akabinde de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuştur. Bağımsızlık sonrasında maruz kaldığı ambargolar nedeniyle zor durumda kalan ve dünya ile olan bağlarını Türkiye üzerinden kuran KKTC İç siyasal yapısı itibarıyla demokratik bir devletin sahip olduğu nitelikleri haiz bir devlet özelliği göstermektedir. Kıbrıs Türk halkı ile Türkiye devletinin ortak çabaları sonucunda ortaya çıkan KKTC, 50 yılı aşan müstakil devlet tecrübesi süresince büyük ölçüde Türkiye ile birlikte hareket etmeyi tercih eden yöneticiler tarafından yönetilmiştir. Bu çalışma hükümet sistemi, seçim sistemi, siyasal partiler gibi ülkelerin siyasal sistemini oluşturan unsurları siyaset bilimi literatürü çerçevesinde incelemeyi, iki devletin anayasaları ve ikinci kaynaklar üzerinden taraflar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyma amacındadır.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye, KKTC, Kuzey Kıbrıs, Siyasal sistem, Karşılaştırmalı siyaset.*

POLITICAL SYSTEMS OF TÜRKİYE AND TRNC: SIMILARITIES AND DIFFERENCES

Serkan ÜNAL

ABSTRACT

Cyprus, whose administration was left to England by the Ottoman Empire in 1978, was accepted as British territory with the Treaty of Lausanne, and therefore became a 'dispossessed' land, was claimed by Turkey and nationalized in the new period that started within the framework of the self-determination principle that started after the Second World War. It has become an issue. As a result of the agreements in which Turkey was a guarantor, the Republic of Cyprus, which was jointly established by the Greek Cypriot and Turkish communities, became inoperable due to the attempts to reduce the Turks to minority status, and with the support and intervention of Turkey, an independent state formation process was started in the north of the island, first the Turkish Federated State of Cyprus and then the Turkish Republic of Northern Cyprus. was established. TRNC, which was in a difficult situation due to the embargoes it was subjected to after independence and established its ties with the world through Turkey, shows the characteristics of a state with the qualities of a democratic state in terms of its internal political structure. TRNC, which emerged as a result of the joint efforts of the Turkish Cypriot people and the Turkish state, has been governed largely by administrators who preferred to act together with Turkey throughout the independent state experience of more than 50 years. This study aims to examine the elements that constitute the political system of the countries, such as the government system, election system, and political parties, within the framework of political science literature, and to reveal the similarities and differences between the parties through the constitutions of the two states and secondary sources.

Keywords: *Türkiye, TRNC, Northern Cyprus, Political system, Comparative politics*

TÜRK BÜYÜKELÇİLERİNİN KIBRIS SORUNUNA BAKIŞLARI

Ali Engin OBA

ÖZET

Bu bildiri, Kıbrıs sorunu ile yakın ilişki içinde bulunmuş dört diplomatın anı ve diğer eserleri ışığında, Kıbrıs sorununa bakışlarını tartışmaya çalışacaktır. Bu anıların ilki, Büyükelçi Ercüment Yavuzalp'in "Kıbrıs Yangınında Büyükelçilik" başlığını taşımaktadır. 1967 başından 1970 yılının sonuna kadar Lefkoşa'da Türkiye'yi temsil eden Yavuzalp'in anıları Kıbrıs'ı ele geçirmek isteyen Yunanistan'ın Enosis davaları çerçevesinde yaptıklarını tüm veçheleri ile ele almaktadır. Bu şekilde bu eser, Yunanlıların Türklere karşı duydukları düşmanlığı ve bunun doğurduğu kin ve fanatizmi gözler önüne seren önemli bir kaynak niteliğindedir. Ayrıca bu anılar, Kıbrıs sorununda önemli rol oynayan, Dr. Küçük ve Denктаş yanında, Makarios, Klerides ve Kyprianou ile ilgili değerlendirmeleri içermektedir. Dışişleri Bakanlığı'nda Kıbrıs sorunu ile başından itibaren sorumlu diplomat olarak görev yapmış Büyükelçi Ecmel Barutçu'nun "Hariciye Koridoru" adlı eseri, Makarios'a karşı darbeden itibaren Kıbrıs'a çıkartma ve sonra meydana gelen gelişmeleri ele alarak ortaya koyan çok önemli bir kaynak niteliğindedir. Kıbrıs anayasasının hazırlanmasında bizi temsil eden Büyükelçi Prof. Dr. Suat Bilge'nin "Ankara-Atina-Lefkoşa Üçgeni" adlı eseri, Kıbrıs sorunu çerçevesinde Türk-Yunan ilişkilerini değerlendirmektedir. Ayrıca Prof. Dr. Bilge, Kıbrıs sorununda Türk görüşünü dünyaya anlatmak için "Le Conflit de Chypre et Les Cypriotes Turcs" başlıklı Fransızca da bir eser kaleme almıştır. Bunun dışında, Türk-Yunan ilişkilerini ele alan "Büyük Düş" adlı bir eseri de bulunmaktadır. 1974 Kıbrıs çıkartmamız sırasında Atina'da Türkiye Büyükelçisi olan Kâmuran Gürün'ün anıları da 15 Temmuz 1974 Sampson Darbesinin Atina'daki etkilerini ve bu çerçevede Türk-Yunan ilişkilerini incelemektedir. Yukarıda belirttiğim bu eserler ve çalışmalar, Kıbrıs sorununu anlamak için esas kaynak niteliğindedirler. Aynı zamanda adı geçen Büyükelçiler, bu anılar aracılığıyla Kıbrıs sorununa bakışlarını da ortaya koymaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Hariciye, Kıbrıs, Büyükelçiler, Yunanistan

THE OUTLOOKS OF THE TURKISH AMBASSADORS TO THE CYPRUS PROBLEM

Ali Engin OBA

ABSTRACT

This study aims at discussing the Cyprus problem in the light of the memoirs and other works of the four Turkish Ambassadors. The first memoirs is belonging to Ambassador Ercüment Yavuzalp "Kıbrıs Yangınında Büyükelçilik". Mr. Yavuzalp represented Turkey in Nikosia from 1967 till 1970. His memoirs are shedding light on the atrocities of the Greeks in order to dominate Cyprus under their Enosis ideology. This memoir constitutes an important source to understand the Cyprus problem, especially to bring forward the enmity and hatred, fanaticism of the Greeks to the Turks. At the same time, an analysis on the important persons who played essential role within this problem such as Dr. Küçük, Denктаş, Makarios, Klerides, Kyprianou and the others. The memoirs of Ambassador Ecmel Barutçu "Hariciye Koridoru" are another important source to understand the Turkish intervention on the island and the developments after this event. Ambassador Barutçu was the leading diplomat who dealt with these affairs at the Turkish Ministry of Foreign Affairs. The book provides first-hand information with regard to the diplomatic contacts after the intervention. Ambassador Prof. Dr. Suat Bilge represented Turkey in the preparation of the Cyprus' constitution. He has written a book "Ankara-Atina-Lefkoşa Üçgeni" and another book in French "Le Conflit de Chypre et Les Cypriotes Turcs". This book intended to provide information and Turkish views with regard to Cyprus issue. He wrote also another book on the Megali Idea. The last memoir will belong to Kâmuran Gürün, the Turkish Ambassador in Athen during 15 July Sampson Coup and Turkish intervention on the Island. His memoirs are describing Turkish-Greek relations during this event. Aforementioned memoirs and works are constituting the essential sources to understand the Cyprus Question and the outlook at the problem from Turkish Ambassadors' views.

Keywords: *Türkiye, Foreign Affairs, Cyprus, Ambassador, Greece*

DOĞU AKDENİZİN GÜVENLİĞİ VE MÜNHASİR EKONOMİK BÖLGE ANLAŞMASINDA SİSMİK ARAŞTIRMA VE SONDAJ GEMİLERİNİN ETKİNLİĞİ

Nafız MADEN
Coşkun TOPAL
Hasan Bora USLUER

ÖZET

Üç kıtanın birleştiği Doğu Akdeniz siyasi ve iktisadi açıdan çok önemli bir coğrafyadır. Doğu ile Batıyı birbirine bağlayan, açan ticaret yolu ve köprü olma özelliğindedir. Sahip olduğu enerji kaynakları açısından da başta Amerika Birleşik Devleti olmak üzere büyük güçlerin dikkati çekmektedir. Petrol taşımacılığı otoritelerinin istatistiklerine göre, Hint okyanusu üzerinden Süveyş kanalını kullanarak dünya petrol ihtiyacının %40'ının taşındığı bir güzergâh olması açısından vazgeçilmez bir konumdadır. Doğu Akdeniz'de yaşanan tüm bu gelişmeler ve sorunların, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku dikkate alınarak bahse konu bölgede en uzun kıyı şeridinde sahip Türkiye Cumhuriyeti devletini yakından ilgilendirmekle birlikte bölgede komşu diğer kıyıdaş devletlerin yanında büyük ve gelişmiş ülkelerin baskıları nedeniyle yalnız bırakılmak istenmektedir. Doğu Akdeniz Bölgesi kıyıdaş ülkeleri ile Avrupa Birliği destekli olarak Yunanistan'ın Ege Denizi ve Doğu Akdeniz'de etkinliğini arttırmak isteğiyle Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal çıkarlarını görmezden gelen hatta dışarıda tutar nitelikte Münhasir Ekonomik Bölge sınırlarını belirleyici anlaşmalar imzalaması engelleyici politika olarak gözlenmektedir. Doğu Akdeniz'de Türkiye Cumhuriyeti'ni dar bir alana sıkıştırmak, bir oldu-bitti ile karşı karşıya bırakmak amaçlı bu politikalar karşısında, bölge kıyıdaş ülkeleri ile karşılıklı çıkarlara dayalı işbirliği temelinde, gerek karasuları ve kıta sahanlığı konularına gerekse Münhasir Ekonomik bölge sorunlarına yönelik "akıllı güç" unsurlarını daha etkin kullanması hayati bir önem taşımaktadır.

2000'li yılların başından itibaren yapılan araştırmalar sonucunda dünyanın gözü Doğu Akdeniz'e odaklanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin bu yıllarda uyguladığı politikalar sonucu aldığı arama ve sondaj gemileriyle bölgedeki konumunu güçlendirmeye devam etmiştir. Doğu Akdeniz'de kendi münhasir ekonomik bölge sınırları içerisindeki hidrokarbon potansiyelinin aranması amacıyla Türkiye Petrolleri Anonim Şirketi uhdesinde araştırma görevleri icra eden Barbaros Hayreddin Paşa ve Oruç Reis araştırma gemileriyle arama faaliyetlerine Fatih, Yavuz ve Kanuni sondaj gemileri ile sondaj faaliyetlerine devam etmektedir. Sismik arama ve sondaj faaliyetleri için birçok ülke dışarıdan hizmet satın alırken Türkiye Cumhuriyeti Devleti faaliyetlerini kendi bünyesindeki araştırma gemi filosu ile gerçekleştirmektedir. Derin su sondaj gemileri, geçmişten gelen tecrübe ve bilgi birikimi sayesinde Türkiye küresel anlamda bölgesinde etkin bir konuma gelmiştir. Tarih her zaman, yaşanılanlardan gerekli dersler çıkarılması gerekliliğine dikkat çekerken Doğu Akdeniz ve geçmişte özellikle Kıbrıs Adasında yaşanılanlara bütüncül bakılması gerekliliğini hatırlatmaktadır. Ada'ya toprak gözüyle değil vatan gözüyle bakılması ve Doğu Akdeniz'in güvenliğinin sağlanmasında önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Doğu Akdeniz, Hidrokarbon, Politika, Deniz Güvenliği, BMDHS*

EFFECTIVENESS OF SEISMIC RESEARCH AND DRILLING SHIPS IN THE SECURITY OF THE EASTERN MEDITERRANEAN AND THE EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE AGREEMENT

Nafız MADEN
Coşkun TOPAL
Hasan Bora USLUER

ABSTRACT

The Eastern Mediterranean, where the three continents meet, is very important geography politically and economically. It has the feature of being a trade route and bridge connecting the East and the West. It attracts the attention of great powers, especially the United States, in terms of the energy resources it possesses. According to the statistics of oil transportation authorities, it is in an indispensable position as a route through which 40% of the world's oil needs are transported, using the Suez Canal via the Indian Ocean. All these developments and problems in the Eastern Mediterranean are of great interest to the Republic of Türkiye, which has the longest coastline in the region, considering the United Nations Law of the Sea, but it is desired to be left alone due to the pressures of the large and developed countries, as well as other neighboring coastal states in the region. It is observed that it is an obstructive policy for Greece, with the coastal countries of the Eastern Mediterranean Region and with the support of the European Union, to sign agreements determining the borders of the Exclusive Economic Zone, which ignores or even excludes the national interests of the Republic of Türkiye, to increase its effectiveness in the Aegean Sea and the Eastern Mediterranean. In the face of these policies aimed at squeezing the Republic of Türkiye into a narrow area in the Eastern Mediterranean and confronting it with a fait accompli based on cooperation based on mutual interests with the riparian countries of the region, "smart power" regarding both territorial waters and continental shelf issues and Exclusive Economic Zone issues are being implemented. As a result of the research conducted since the early 2000s, the eyes of the world have focused on the Eastern Mediterranean. The Republic of Türkiye continued to strengthen its position in the region with the exploration and drilling ships it acquired because of the policies implemented in these years. To explore the hydrocarbon potential within the borders of its Exclusive Economic Zone in the Eastern Mediterranean, it continues its exploration activities with the Barbaros Hayreddin Paşa and Oruç Reis research ships, which carry out research duties under the responsibility of the Turkish Petroleum Corporation, and its drilling activities with the Fatih, Yavuz and Kanuni drilling ships. While many countries purchase external services for seismic exploration and drilling activities, the Republic of Türkiye carries out its activities with its own research ship fleet. Thanks to deep water drilling ships, experience, and knowledge, Türkiye has become globally active in its region. While history always draws attention to the need to draw necessary lessons from what has happened, it reminds us of the need to look at the events in the Eastern Mediterranean and especially in the past, especially on the Island of Cyprus, in a holistic manner. It shows that the island must be viewed as a homeland, not as a land, and to ensure the security of the Eastern Mediterranean.

Keywords: *Eastern Mediterranean, Hydrocarbon, Politics, Sea Security, UNCLOS.*

DOĞU AKDENİZ'İN ENERJİ POTANSİYELİ, OLASI TRANSFER YOLLARI VE TÜRKİYE'NİN JEOSTRATEJİK VİZYONU

Nafiz MADEN
Coşkun TOPAL
Hasan Bora USLUER

ÖZET

Doğu Akdeniz'de dünyanın en büyük derin deniz gazı havzalarının Tamar sahasının 2009 yılında, Leviathan sahasının 2010 yılında İsrail karasularında keşfedilmesiyle uluslararası ilginin bölgeye çevrilmesine neden oldu. 2013 yılında üretime geçilmesinin ardından küresel enerjinin merkez noktalarından birisi Doğu Akdeniz oldu. Ardından 2011 yılında Afrodit sahasının ve 2015 yılında Zohr sahasının keşfedilmesi, Doğu Akdeniz küresel enerjinin merkezi haline geldi. ABD Jeolojik Araştırmalar Kurumu, 2010 yılındaki değerlendirmelerine göre Doğu Akdeniz'de 9.800 milyar metreküp gaz ve 3,4 milyar varilden fazla petrol kaynağının bulunduğu tahmin edilmektedir. 2021 yılı tahminleri ise daha düşük olsa da 879 milyon varil petrol ve 8.100 milyar metreküp doğal gaz Doğu Akdeniz havzasını enerji açısından oldukça potansiyel bir havza olduğunu göstermektedir. Diğer yandan, Doğu Akdeniz'de Kıbrıs adasının güneyindeki Afrodit ve Leviathan sahaları gaz hidrat varlığı açısından da önemli potansiyel alanlardır. Doğu Akdeniz'de, Türkiye'nin güneyi ile İsrail, Mısır ve Libya'nın kuzeyi arasındaki bölgede yoğun olarak keşif ve sondaj faaliyetleri uzun süredir yürütülmektedir. Türkiye, Mısır, İsrail ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Doğu Akdeniz'de sondaj faaliyetlerini sürdüren başlıca ülkelerdir. Suriye, Lübnan, Libya ve Filistin, henüz Doğu Akdeniz'de sondaj yapmamış ülkelerdir. Bölge ülkeleri enerji bağımsızlığını ve güvenliğini sağlamak için stratejik olarak hidrokarbon kaynaklarını keşfetmek ve üretmek zorundadırlar. Bu nedenle, son 20 yılda bölgede keşfedilen ve yakın gelecekte keşfedilmeyi bekleyen kaynaklar, Doğu Akdeniz'i bir gaz ihracat merkezine dönüştürmede siyasi ve ekonomik dengeler için önemli ve kritik bir rol oynamaktadır. Bölgedeki enerji kaynaklarının ihracatı birçok ticari, hukuki ve jeopolitik zorluklara da yol açmaktadır. Enerji kaynaklarının dış pazarlara aktarılması kapsamında genel olarak üç farklı senaryo öne çıkmaktadır. Bu ulaşım seçeneklerinden ilki ve en popüler olanı EastMed Doğal Gaz Boru Hattı projesidir. İkincisi ise Türkiye rotasıdır. Sonuncusu ise kaynakların Sıvılaştırılmış Doğal Gaz olarak aktarılmasıdır. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki jeostratejik vizyonu, doğal gaz, petrol, gaz hidrat gibi bölgenin enerji kaynakları ekseninde önemli ölçüde şekillenmektedir. Bu kaynaklar bölgenin jeopolitik dinamiklerini değiştirerek, Doğu Akdeniz ülkeleri arasında yeni ittifaklar ve rekabetler oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki jeostratejik vizyonu, enerji güvenliğinin sağlanması, bölgesel nüfuzun artırılması ve bölgedeki değişen jeopolitik manzarada önemli bir rol oynama isteği tarafından yönlendirilmektedir. Bu çalışmada Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de enerji kaynaklarına yönelik olarak jeostratejik vizyonu değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Doğu Akdeniz, Petrol, Gaz, Enerji, Deniz Güvenliği.*

EASTERN MEDITERRANEAN'S ENERGY POTENTIAL, FEASIBLE TRANSFER ROUTES AND TÜRKİYE'S GEOSTRATEGIC VISION

Nafız MADEN
Coşkun TOPAL
Hasan Bora USLUER

ABSTRACT

In the Eastern Mediterranean, the discovery of Tamar -one of the world's largest deep-sea gas reservoirs -in 2009 and the Leviathan fields in 2010 within Israeli territorial waters attracted international attention. After production commenced in 2013, the Eastern Mediterranean became one of the focal points of global energy. Subsequently, the discovery of the Aphrodite field in 2011 and the Zohr field in 2015 reinforced the Eastern Mediterranean as a global energy hub. According to 2010 estimates from the United States Geological Survey, the Eastern Mediterranean contains an estimated 9.800 billion cubic meters of gas and over 3.4 billion barrels of oil. Although the estimates for 2021 are lower, indicating 879 million barrels of oil and 8.100 billion cubic meters of natural gas, the Eastern Mediterranean basin still shows significant potential in terms of energy resources. The Aphrodite and Leviathan fields in the south of Cyprus in the Eastern Mediterranean are also important potential areas for gas hydrates. Intense exploration and drilling activities have long been conducted in the Eastern Mediterranean, particularly between southern Türkiye and northern Israel, Egypt, and Libya. Türkiye, Egypt, Israel, and the Greek Cypriot Administration of Southern Cyprus are the main actors conducting drilling activities in the Eastern Mediterranean. In contrast, Syria, Lebanon, Libya, and Palestine have not yet conducted drilling activities in the Eastern Mediterranean. The countries in the region must strategically explore and produce hydrocarbon resources to ensure their energy independence and security. Therefore, the resources discovered in the region over the past 20 years and those expected to be discovered shortly play a significant and critical role in transforming the Eastern Mediterranean into a gas export hub, influencing political and economic balances. The exportation of energy resources in the region leads to several financial, commercial, legal, and geopolitical difficulties. In general, three scenarios stand out for transferring energy resources to foreign markets. The first and most popular of these transportation options is the EastMed Natural Gas Pipeline project. The second one is the Türkiye route. The last one is the transfer of resources as a liquefied natural gas formation. Türkiye's geostrategic vision in the Eastern Mediterranean is significantly influenced by the region's energy resources, notably the recently discovered gas reserves. These discoveries have altered geopolitical dynamics, forming new alliances and rivalries among Eastern Mediterranean countries. Overall, Türkiye's geostrategic vision in the Eastern Mediterranean is driven by the pursuit of energy security, regional influence, and the desire to maintain a significant role in the evolving geopolitical landscape of the area. In this study, Türkiye's geostrategic vision for energy resources in the Eastern Mediterranean will be assessed.

Keywords: *Eastern Mediterranean, Oil, Gas, Energy, Maritime Safety.*

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTINDA DOKTORLAR VE SAĞLIK PERSONELİ

Ulvi KESER

ÖZET

1967'den bu yana Yunanistan'da işbaşında olan Albaylar Cuntası tarafından Kıbrıs'ta eski EOKA üyesi ve sözde gazeteci Nikos Sampson'a 15 Temmuz 1974 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti'ni yıkmak, Cumhurbaşkanı Makarios'u devirmek ve adayı Yunanlaştırmak amacıyla oldubitti bir darbe yapılır. Adada ortaya çıkan karmaşa ortamını sonlandırmak ve özellikle Kıbrıslı Türklerin hayatını korumak amacıyla Türkiye garantör devlet olarak Yunanistan ve İngiltere ile bir dizi mekik diplomasisi gerçekleştirir; ancak Yunanistan ve İngiltere'nin umursamaz tutumları nedeniyle Türkiye meşru haklarını kullanarak 20 Temmuz 1974 günü adaya barış getirmek amacıyla bir askeri operasyon başlatır. Harekâtın başlamasıyla birlikte en büyük görev ise doktorlar ve sağlık personeline düşecektir. 20 Temmuz 1974'ten itibaren Türk askeriyeye birlikte adaya çıkan ve Atlılar-Muratağa-Sandallar katliamını ortaya çıkartan Tabip Üsteğmen Ayhan Çekiç ve harekâtta tek doktor şehit Tabip Üsteğmen Halil Akçiçek de dahil doktor ve sağlık personeli yanında adada görev yapmakta olan asker ve sivil sağlık personeli, ayrıca dost ve kardeş ülke Pakistan'dan gelen sağlık ekibi ve doktorlar yanında Kızılay vasıtasıyla gelen doktorlar da Barış Harekâtı çerçevesinde bu araştırmanın ana eksenini olacaktır. Çalışmanın tamamlanması aşamasında arşiv belgeleri yanında sözlü tarih çalışmaları ve bazı basılı kaynaklardan da istifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Doktorlar, Sağlık Personeli, Barış Harekâtı, Hastane, Kızılay, Pakistan.

THE DOCTORS AND THE MEDICAL PERSONNEL IN THE CYPRUS PEACE OPERATION

Ulvi KESER

ABSTRACT

The Colonels' Junta, which has been in power in Greece since 1967, carried out a fait accompli coup by former EOKA member and so-called journalist Nikos Sampson in Cyprus on July 15, 1974, with the aim of destroying the Republic of Cyprus, overthrowing President Makarios and Hellenizing the island. In order to end the chaos that emerged on the island and especially to protect the lives of Turkish Cypriots, Turkey carries out a series of shuttle diplomacy with Greece and England as the guarantor state. However, due to the indifferent attitudes of Greece and England, Turkey used its legitimate rights and launched a military operation to bring peace to the island on July 20, 1974. With the start of the operation, the biggest task will fall on doctors and medical personnel. Doctors, military and civilian health personnel working on the island, as well as doctors and medical personnel including Medical Lieutenant Ayhan Çekiç, who went to the island with the Turkish soldiers on July 20, 1974 and revealed the Atlılar-Muratağa-Sandallar Massacre, and Medical Lieutenant Halil Akçiçek being the only martyr doctor in the operation, in addition, the medical team and doctors coming from the friendly and brotherly country Pakistan as well as the doctors coming through the Red Crescent will be, in the context of the Peace Operation, the main axis of this research. During the completion of the study, oral history studies and some printed sources will be made mostly use of as well as the archive documents.

Keywords: *Doctors, Medical Personnel, Peace Operation, Hospital, Red Crescent, Pakistan*

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTINDA ESİRLER MESELESİ

Ulvi KESER

ÖZET

1967'den bu yana Yunanistan'da işbaşında olan Albaylar Cuntası tarafından Kıbrıs'ta eski EOKA üyesi ve sözde gazeteci Nikos Sampson'a 15 Temmuz 1974 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti'ni yıkmak, Cumhurbaşkanı Makarios'u devirmek ava adayı Yunanlaştırmak amacıyla oldubitti bir darbe yapılır. Adada ortaya çıkan karmaşa ortamını sonlandırmak ve özellikle Kıbrıslı Türklerin hayatını korumak amacıyla Türkiye garantör devlet olarak Yunanistan ev İngiltere ile bir dizi mekik diplomasisi gerçekleştirir; ancak Yunanistan ve İngiltere'nin umursamaz tutumları nedeniyle Türkiye meşru haklarını kullanarak 20 Temmuz 1974 günü adaya barış getirmek amacıyla bir askeri operasyon başlatır. Bu kapsamda 20 Temmuz 1974 ve ardından görüşmelerin sonuçsuz kalmasıyla birlikte 14 Ağustos günü de İkinci Barış Harekâtı başlar. Bu çerçevede güneydeki Kıbrıslı Türkler kuzeye, kuzeydeki Kıbrıslı Rumlar da güneye geçmeye çalışırken ortaya çıkan sorunlardan birisi de esirler meselesi olur. Güneyde ağırlıklı olarak Yeroşibu esir kampında Limasol, Larnaka ve Baf bölgesindeki Kıbrıslı Türkler yanında farklı sebeplerle adaya gelmiş sivil Türk vatandaşları ve savaş sürecinde esir düşen Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları tutulur. Esir düşen Yunan ve Kıbrıslı Rumlar ise öncelikle Adana ve Amasya'da açılan esir kamplarına getirilir ve esir mübadele anlaşmasına kadar buralarda tutulurlar. Arşiv kaynakları, sözlü tarih çalışmaları ve bazı basılı kaynaklara bağlı olarak hazırlanan bu çalışmada esirlerin durumuna değinilecek ve ayrıntılar mercek altına alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Esir, Kıbrıslı Türkler, Kıbrıslı Rumlar, Yeroşibu, Adana

THE POWs ISSUE IN THE CYPRUS PEACE OPERATION

Ulvi KESER

ABSTRACT

The Colonels' Junta, which has been in power in Greece since 1967, carried out a fait accompli coup by the former EOKA member and so-called journalist Nikos Sampson in Cyprus on July 15, 1974, with the aim of destroying the Republic of Cyprus, overthrowing President Makarios and Greekizing/Hellenizing the island. In order to end the chaos that emerged on the island and especially to protect the lives of Turkish Cypriots, Turkey carries out a series of shuttle diplomacy with Greece and the United Kingdom as the guarantor state. However, due to the indifferent attitudes of Greece and the UK, Turkey used its legitimate rights and launched a military operation to bring peace to the island on July 20, 1974. After the negotiations on July 20, 1974 failed, the Second Peace Operation began on August 14. In this context, while the Turkish Cypriots in the south were trying to pass to the north and the Greek Cypriots in the north were trying to pass to the south, one of the problems that arose was the issue of the prisoners. In the south, mainly Yeroshibu prisoner camp was used for the Turkish Cypriots from Limassol, Larnaca and Paphos regions as well as Turkish civilian citizens who came to the island for different reasons and some military personnel of the Turkish Armed Forces who were captured during the war. The captured Greeks and Greek Cypriots are first brought to the prisoner camps opened in Adana and Amasya and kept there until the prisoner exchange agreement. In this study, basing upon mainly the archival sources, oral history studies and some printed sources, the situation of the prisoners will be touched upon and the details will be scrutinized.

Keywords: *Cyprus, Prisoner, Turkish Cypriots, Greek Cypriots, Yeroşibu, Adana.*

1974 KIBRIS KRİZİNDE LİBYA'NIN TÜRKİYE DESTEĞİ VE BM İLE NATO ETKİSİ

Merve Gönluhoş ELMAS

ÖZET

1974 Kıbrıs krizi, Orta Doğu ve Kuzey Afrika (ODKA) bölge tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Bu bildiri, Kıbrıs krizi sırasında Libya'nın Türkiye'ye sağladığı yardımların ve BM ile NATO gibi uluslararası barış ve güvenlik kuruluşlarının rollerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Kıbrıs krizinde Libya'nın Türkiye'ye verdiği destek en açık haliyle, iki MENA ülkesinin birbirine olan dayanışmasının ve uluslararası camianın bu bölgeye yönelik çıkarlarının karmaşık bir yapıda olduğunu göstermektedir. Kıbrıs krizi, yıllarca süren siyasi ve sosyal çatışmaların bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve hem bölgesel hem de küresel düzeyde geniş yankı uyandırmıştır. Bu süreçte, Libya ve Türkiye'nin birbirine sağladığı destek, uluslararası barış ve güvenlik kuruluşları tarafından farklı tepkilerle karşılanmıştır. Eleştirel teorisyenler, bu kuruluşların Kıbrıs krizine yönelik tepkilerini, çıkar odaklı politikaların bir yansıması olarak değerlendirmektedir. Nitekim BM ve NATO'nun, barış ve güvenlik kuruluşları olarak bu süreçteki rollerine bakıldığında, teorik çerçeveleri ile pratikteki uygulamaları arasında büyük bir uyumsuzluk olduğu görülmektedir.

Tarihsel gözlemler ve karşılaştırmalı analizler, BM ve NATO gibi uluslararası kuruluşların Kıbrıs özelinde ve ODKA genelinde etkilerinin genellikle olumsuz olduğunu göstermektedir. Bu durum ise, barış ve güvenlik teorileri ile pratikteki gerçeklikler arasındaki uyumsuzluk ile açıklanmaktadır. Söz konusu uyumsuzluğu en iyi yansıtan olaylardan biri ise, bu bildirin konusu olan 1974 Kıbrıs krizidir. 1974 Kıbrıs krizi, BM'nin ve NATO'nun başarılı ve adil bir barışı ve güvenliği sağlamadaki etkilerini sorgulatan tarihi bir olaydır. Netice itibarıyla bu bildiri, Kıbrıs krizi bağlamında Libya'nın Türkiye'ye sağladığı destek detaylı bir şekilde ele alınarak, uluslararası kuruluşların MENA bölgesindeki rollerinin yeniden değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Böylece bu analiz, uluslararası barış ve güvenlik politikalarının tarihi olaylardan ders çıkarılarak yeniden şekillendirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Krizi, NATO, BM, Türkiye, ODKA

TURKEY'S SUPPORT TO LIBYA IN THE CYPRUS CRISIS OF 1974 AND THE INFLUENCE OF UN AND NATO

Merve Gönlühoş ELMAS

ABSTRACT

The 1974 Cyprus crisis is regarded as a significant turning point in the history of the Middle East and North Africa (MENA) region. This paper aims to examine the aid provided by Libya to Türkiye during the Cyprus crisis and the roles of international peace and security organisations such as the UN and NATO. The support Libya provided to Türkiye during the Cyprus crisis clearly demonstrates the solidarity between the two MENA countries and highlights the complex nature of the international community's interests in this region.

The Cyprus crisis emerged as a result of years of political and social conflicts and had a significant impact both regionally and globally. During this period, Libyan support to Türkiye was met with different reactions by the international community. Critical theorists view the responses of the UN and NATO to the Cyprus crisis as a reflection of interest-driven policies of powerful states. Indeed, when examining the roles of the UN and NATO as peace and security organisations during this process, there appears to be a significant discrepancy between their theoretical frameworks and practical applications. On the other side, historical observations and comparative analyses indicate that the influence of the UN and NATO, both specifically in Cyprus and generally in the MENA region, have often been negative. This situation is explained by the mismatch between a peace and security discourse and practical realities. One of the events that best reflects this discrepancy is the 1974 Cyprus crisis, which constitutes the main focus of this paper. The 1974 Cyprus crisis is a historical turning point that questions the effectiveness of the UN and NATO in achieving successful peace and security. Hence, this paper emphasises the need to reassess the roles of international organisations in the MENA region by thoroughly examining the support Libya provided to Türkiye in the context of the Cyprus crisis. It argues that international peace and security policies should be reshaped based on lessons learned from historical turning points.

Keywords: *Cyprus Crisis, NATO, UN, Türkiye, MENA*